

MEGEMMLÉKEZÉS A MEVME-RŐL

A MAGYAR ERDÉSZETI ÉS VADÁSZATI
MŰSZAKI SEGÉDSZEMÉLYZET
ORSZÁGOS EGYESÜLETÉNEK TÖRTÉNETE

MEGEMLÉKEZÉS A MEVME-RŐL

A MAGYAR ERDÉSZETI
ÉS VADÁSZATI MŰSZAKI SEGÉDSZEMÉLYZET
ORSZÁGOS EGYESÜLETÉNEK TÖRTÉNETE

MEGEMLÉKEZÉS A MEVME-RŐL

A MAGYAR ERDÉSZETI
ÉS VADÁSZATI MŰSZAKI SEGÉDSZEMÉLYZET
ORSZÁGOS EGYESÜLETÉNEK TÖRTÉNETE

*„A múltból érdemes elhozni a parazsat,
a hamut pedig ott kell hagyni...”*

Összeállította:
Schweighardt Ottó

Közreműködtek:
Bálint Benczédi Ferenc
Illés László
Inokai Balázs
Dr. Folcz Tóbiás
Franko Mátyás
Dr. Kálmán Szabolcs
Lajtos János
Madas Katalin
Dr. Róna Tamás
Szalai Gábor
Zirci Ciszterci Apátság

Borítóterv:
Hévizi Mónika

Kiadja:
Vidékfejlesztési Minisztérium
és a NÉBIH Erdészeti Igazgatóság

n é b i h
Termőföldtől az asztalig

ISBN
978-963-08-7998-9

Nyomdai munkák:
Némedy Nyomda Kft.

2013

TARTALOM

Előszó	7
A XIX. század második felében induló erdészeti oktatásról.....	9
A vadászserdei iskoláról	14
A tatai iskolai évekről.....	20
Esztergomi iskolai évek	28
A szakiskolától a szolgálatvezetővé válásig.....	32
<i>Az Erdő</i> című folyóirat 1907–1945 közt	37
A Magyar Erdészeti és Vadászati Segédtsztek és Altisztek Országos Szövetsége (MEASZ 1926–1927) és jogutódja, a Magyar Erdészeti és Vadászati Műszaki Segédszemélyzet Országos Egyesülete (MEVME 1927–1945)	51
A MEVME zászlaja.....	71
Laudációk és gondolatok a jelmondatról.....	87
Befejezés.....	100
Ábrajegyzék	105

ELŐSZÓ

2011 decemberében az „Erdők Éve” rendezvénysorozat Vidékfejlesztési Minisztériumban tartott befejező ünnepségén azt a megtisztelő felkérést kaptam a Vértesi Erdő Zrt. küldöttségében megjelent régi kollégáim részéről, hogy a 2013-ban a Zrt. szervezésében sorra kerülő OEE Vándorgyűlésre állítsak össze egy megemlékezést a Magyar Erdészeti és Vadászati Műszaki Segédszemélyzet Országos Egyesületéről, a MEVME-RŐL.

Nagyon megörültem a felkérésnek, mert talán ennél jobb és méltóbb alkalom nem is kínálkozhatott arra, hogy az OEE tagsága is egy kicsit bővebben olvashasson erről a szakmánkbeli, régi egyesületről.

Ez a történet mindig is úgy létezett bennem, mint akinek majd egyszer ez lesz az egyik feladata, hogy bemutassa, megismertesse az erdészközösséggel a MEVME történetét. Persze ne gondolja senki, hogy valamilyen fura küldetéstudattal rendelkeztem, de ez a feladat szinte szembejött velem, egyszerűen nem lehetett kikerülni, Valaki küldte.

A következő összeállítás többségükben nem a saját írásom, hanem társszerzőké, én csak rögzítettem a ma már nem élő erdész kollégáktól vagy hozzátartozóiktól kapott írásokat, dokumentumokat vagy a hallott elbeszéléseket, és persze a személyes élményeimet.

A főbb témakörök, amiket érintünk a történetünkben, a következők. Az első, amiről feltétlen szólni kell, az a XIX. század végén, a történelmi Magyarországon beinduló erdészeti alsó- és középfokú oktatásunk, a második az erdészek-vadászok sajtója, *Az Erdő* című lap, a harmadik az egyesületük születése és működése, végül a zászlajuk és az egyesület eszméisége. Közben megkíséreljük bemutatni néhány régi dokumentumon keresztül a korabeli tatai Esterházy-uradalmi erdőgazdálkodást is. Ebben az uradalomban, illetve a második világháború után a volt uradalmi erdőkben gazdálkodó Vértesi Erdőgazdaságnál, dolgozták végig történetünk fontos szereplői közül többen az aktív éveiket.

Ennyi év (évtized) távlatából, különösen egy rejtegetett, üldözött tárgy kapcsán, mint amilyen a MEVME zászlaja, nehéz élő tanúkat, sőt már azok leszármazottait is megtalálni, megszólaltatni, de szerencsére néhány emberrel személyesen is tudtam beszélni, illetve a korabeli egyesületi újságok tudósításait is fel tudtam használni.

Végül itt szeretnék köszönetet mondani mindenkinek, aki az összeállítás sikerét dokumentumok, írások, fotók küldésével, és az írás megjelentetését anyagilag is támogatta. Elsősorban, Daróczy Márton unokája, Illés László fia ifjabb Illés László rendőr dandártábornok úrnak, vitéz Szekeres Károly unokája Inokai Balázs erdőmérnök úrnak, Tarjáni Antal erdőmérnök úrnak, Madas Katalin erdőmérnök asszonynak, Folcz Tóbiás erdőmérnök úrnak, a Roth Gyula középiskola igazgatóhelyettesének, Szalai Gábor plébános úrnak, Franko Mátyás evangélikus lelkész úrnak, Dr. Kálmán Szabolcs református lelkész úrnak, Dr. Róna Tamás PhD rabbi úrnak, Lajtos János főerdőtervező erdőmérnök úrnak, Dr. Borbás Zoltán állatorvos úrnak, Bálint Benczédi Ferenc erdélyi unitárius püspök úrnak, Farkas Dénes erdélyi unitárius lelkész úrnak, a Zirci Ciszterci Apátságnak, Dr. Sárvári János erdőmérnök úrnak, az OEE könyvtára örének, a NÉBIH Erdészeti Igazgatóság igazgatójának, Wisnovszky Károly erdőmérnök úrnak, Kovácsévics Pál erdőmérnök

úrnak, az Erdészeti Igazgatóság munkatársának, és az Erdészeti Igazgatóság minden a kiadványban segédkező munkatársának, Bejczy Kálmán Pányi László, Vaspöri Ferenc erdőmérnök uraknak és Dr. Oroszi Sándor erdészettörténész erdőmérnök úrnak s természetesen mindenkinek, aki bármivel segített az összeállításban, s nem utolsósorban a kiadvány megjelenését biztosító támogatónak a Vidékfejlesztési Minisztériumnak és a NÉBIH-nek.

Kedves Olvasó, jó olvasást kívánok!

Schweighardt Ottó

A XIX. SZÁZAD MÁSODIK FELÉBEN INDULÓ ERDÉSZETI OKTATÁSRÓL

Öllös Guszti bácsinak, a Vértesi Erdőgazdaság egykori főmérnökének tulajdonított mondást idézgetett sokszor Oroszlányi erdészetvezető felettesem, Mórotz Gyula bácsi, amikor a „komoly problémák” ok-okozati összefüggéseit próbálta feltárni, „Induljunk el a kályhától” – szokta mondogatni. Minden hasznos társadalmi kezdeményezés, hasznos mozgalom alapvető okai, tüzfészkei, kiindulópontjai közt vannak a tudás, a nevelés kályhái, az iskolák, ahonnan kiművelt emberfőket indítanak el a társadalomba, az életbe.

Szakmánkban sincs ez másként. Minden a Selmeci „tűzhelytől” származik. Innen eredeztethető a magyar szakmai nyelv kialakítása, amit majd követ a szakma folyóirata, az *Erdészeti Lapok* indítása. Az ott végzett szakmai gárdához kapcsolódik majd az egyesületi élet, az OEE megalakítása, a szakma törvényi keretek közt történő korszerű szabályozásának igénye, illetve a segédszemélyzet képzésének igénye is.

A XIX. század elején a Festetics-uradalom központjában, Keszthelyen a Georgikonban felső-, közép- és alsófokú erdészeti és vadászati képzés is indult, de végül is nem ez a kezdeményezés vezetett a későbbi alsó- és középfokú erdészeti vadászati képzés igazi elindítójává. Dr. Kollwentz Ödön így ír a mai értelemben is korszerűnek mondható oktatás beindításáról.

„Már az Országos Erdészeti Egyesület elődje, a Magyar Erdészeti Egylet (1851–1866) nem sokkal megalakulása után megkísérelte, hogy az »alsóbbrendű« műszaki személyzet nevelésére »tanintézet létesítessék«. Ennek megvalósulása azonban nyelvi okok miatt elakadt, mert az Egylet tagjai nem voltak hajlandók a német tanítási nyelvűnek engedélyezett erdészeti szakiskola érdekében anyagi áldozatot hozni. Az OEE megalakulása pillanatától (1866) kezdve kemény harcot folytatott a magyar nyelvű alsófokú erdészeti szakiskola megteremtése érdekében. Már 1876-ban Fekete Lajos akadémiai tanár konkrét, teljes részletességgel kidolgozott oktatási javaslatot állt az Egyesület elé, amely ezt 1878-ban a pénzügyi kormányzat elé terjesztette. A kormány a döntését pénzügyi nehézségre való hivatkozással elodázta. A szakképzett kezelőszemélyzet iránt megnyilvánult sürgős szükség miatt egyes állami (kincstári) erdőhivataloknál egy-egy »erdőtiszt« még abban az évben megkezdte az alkalmazottak magánúton történő oktatását. Az oktatásban résztvettek részére 1879-től évenként erdőőri szakvizsgát tartottak.”¹

A mai erdészeti és vadászati középiskolai oktatási forma kezdeteinek kialakulása az **1879. évi XXXI. törvénycikk, az Erdőtörvény hatálybalépésével** vett igazán lendületet. E törvény mozdította elő ugyanis a képzés szabályozott iskolai keretek közt történő megindítását. A törvény 37. §-a a következőkről rendelkezett:

37. § Erdőőr, ki egyúttal a vadászatra való felügyeletet is gyakorolhatja, csak oly egyén lehet, a ki:

a) fedhetlen életű;

b) életének 24-ik évét betöltötte;

c) a 17. §-ban megnevezett birtokosok erdeiben, e törvény kihirdetésétől számított 10 év letelte után, kizárólag csak oly egyének lesznek alkalmazhatók, kik a fenn elősorolt kelléken felül, bizonyítvánnyal képesek igazolni, hogy az erdőőri szakvizsgát a földművelés-, ipar- és kereskedelmi minister által, a belügyi ministerrel egyetértőleg kiadandó utasítás szerint, jó sikerrel kiállották.

¹ Dr. Kollwentz Ödön: Az alsó- és középfokú erdészeti szakoktatás története. *Az Erdő*, 1966 (313–319. o.).

38. § A 17. §-ban megnevezett birtokosok erdeiben az erdőfelügyelettel megbízott egyének és pedig az erdőtisztek – a közigazgatási bizottság, az erdőőrök pedig a szolgabíró (rendezett tanácsú városokban a mezei rendőri kapitány, fővárosban a főkapitány) előtt a következő esküt tartoznak tenni:

„Én N. N. esküszöm a mindentudó és mindenható Istenre, hogy a gondviselésem alá bízott erdőre, a vadállományra és szóval mindenre, a mi az erdőhöz tartozik, szorgalommal és feltétlen hűséggel felvigyázok, és azt bárminemű kártól lehetőleg megvédem; – hogy azokat, kik az erdőt vagy bármi ahhoz tartozót valamiképen károsítani megkísérlenék, vagy tetteleg károsítanák, személyválogatás nélkül, a törvény értelmében megzálogolom és lelkiismeretem szerint késedelem nélkül feljelentem, és bevallom; ártatlanra soha semmit reá nem fogok, az erdőőrizetet vagy szolgálatomat előljárom tudta és beleegyezése avagy mellőzhetlen szükség nélkül el nem hagyom, s mindarról, a mi gondviselésem alá bízatik, minden időben számot adok. Isten engem úgy segítjen.”

A 17. §-ban meg nem nevezett erdőbirtokosoknak is szabadságukban áll, erdőtisztjeiket és erdőőreiket hatóságilag feleskettetni, ezekre nézve azonban az erdőbirtokos a közigazgatási bizottság előtt kimutatni tartozik, hogy ők: a 36. § a) illetőleg a 37. § a) és b) pontjaiban kijelölt kellékekkel bírnak.

39. § Az eskü letételéről rovatos bizonyítvány állítatik ki, melyben világosan kiteendő, hogy az eskü-letételre bocsájtott, a 36. és 37. §-ban az a) b) c) pontok alatt foglalt kellékek közül, melyeknek felel meg.

45. § A feleskettett erdőtiszték, mindőn szolgálatban vannak, egyenruhát, az erdőőrök pedig a földmivelés-, ipar- és kereskedelmi minister által megállapítandó könnyen felismerhető jelvényt kötelesek viselni.

Az *1. ábrán* Daróczy Márton apósának, Szopkó Péternek sikeres vizsgabizonyítványa látható, Temesvár-Vadászerdőn kiállítva 1900-ból.

A törvény tehát 10 évben határozta meg azt a határidőt, amikorra a szakszemélyzeti képzést olyan szintre kellett hozni, ami országosan is, megfelelő létszámban és utánpótlással is ezt biztosítani tudta.

„Ezt követően 1881-ben jelentette be az OEE elnöke, hogy »egy – az Alföldön felállítandó – erdőőri szakiskola terve elkészült«. A bejelentés, után még 2 év telt el annak megnyitásáig. 1883. október 10-én Ásotthalmán – melynek nevét az az évi királylátogatás emlékére Királyhalmára változtatták – megnyílt az első magyar nyelvű alsófokú erdészeti szakoktatási intézmény: az Ásotthalmi Erdőőri Szakiskola. A 2 éves elméleti-gyakorlati oktatás tananyaga Bedő Albert »Erdőőr« című munkája volt. A napi 1-2 órás elméleti oktatás után a nap többi részében az erdőgazdasági »munkafogásokat« gyakorolták. Az elvégzett két tanulmányi év után valamely erdőgazdaságnál 1 évre, illetve később 3/4 évre leszállított erdészeti gyakorlati szolgálat következett. Csak ennek letöltése után teheték le az erdőőri szakvizsgát.

Az ásotthalmi iskola megnyitását hamarosan követték a többiek: 1885-ben Vadászerdőn (4. ábra), 1886-ban Lipótújváron, végül 1893-ban Görgey-szentimrén (8. ábra) nyílt meg erdőőri szakiskola.”¹

A 2. számú térképi ábrán tüntettük fel a magyar erdészeti oktatás első világháború előtti, majd az azt követő időszak oktatási helyszíneit. Ásotthalmon az alföldi erdőgazdálkodás, Temesvár-Vadászerdőn a tölgyes gazdálkodás, Liptóújváron a fenyvesekben folyó gazdálkodás, Görgey-szentimrén a bükkösökben történő gazdálkodás oktatására fektettek nagyobb hangsúlyt.

¹ Dr. Kollwenz Ödön: Az alsó- és középfokú erdészeti szakoktatás története. *Az Erdő*, 1966 (313–319. o.).

1. ábra Szepkó Péter Vadászerdőn kelt erdőmérnöki szakvizsga-bizonyítványa

„Az erdészeti szakoktatás első lényeges átszervezése 1908-ban történt. Ettől az évtől kezdődött ugyanis a tantárgyi oktatás és az eddigi, főként gyakorlati oktatást a döntően elméleti váltotta fel. A következő változás az első világháború folyamán, 1917-ben történt. Ekkor nyílt meg Bián, a hadirokkantak részére, az 1 éves »erdőőri és vadőri iskola«. Amidőn 1918-ban megkezdődött az erdészeti középfokú oktatás, az alsófokú erdészsképzés tanulmányi idejét a biai iskolában nyert tapasztalatok alapján a földművelésügyi miniszter egy évre szállította le és három szakiskolában: Királyhalmán, Görgényszentimrén és Hidasligeten (Vadászerdő mellett) már csak egyéves oktatási renddel indult meg a tanítás. Az egyetlen a lipótvújvári szakiskola, ahol a régi 2 éves oktatási rend megmaradt.

Sokan voltak, akik szakiskolai tanulmányaikat a háború miatt nem tudták befejezni, ezek részére a földművelésügyi miniszter 1920-ban 3, illetve 4 hónapos tanfolyamot indított aszerint, hogy a szakiskola II., vagy I. évfolyamából kellett katonának bevonulniuk.

A háború befejezése után a szakiskolák közül csak a királyhalmi maradt az eredeti helyén. A hidasligeti-vadászerdői onnan elmenekülve 1919–1924 között Tata-Tóvároson 1924-től pedig Esztergomban talált menedéket. A másik két iskola az új országhatáron kívül maradt.

Az erdészeti szakoktatásban minőségi változást az erdőkről és természetvédelemlről szóló 1935. évi IV. törvénycikk, az új erdőtörvény hozott. Ez kötelezővé tette a legalább 1 évi üzemi előgyakorlatot és az oktatás idejét újból 2 évre emelte fel. Az alerdész szakiskola elvégzése után a tanulók képesítő vizsgát tettek, így indult meg 1935 őszén Királyhalmán és Esztergomban az alerdész-oktatás. 1941-ben Görgényszentimrén ismét elkezdődött a magyar nyelvű oktatás, itt azonban 1944 év őszén a tanítás már nem folytatódott.

2. ábra
Erdészeti oktatási centrumok az első világháború előtt, majd azt követően az 1950-es évek elejéig

¹ Dr. Kollwenz Ödön: Az alsó- és középfokú erdészeti szakoktatás története. *Az Erdő*, 1966 (313–319. o.).

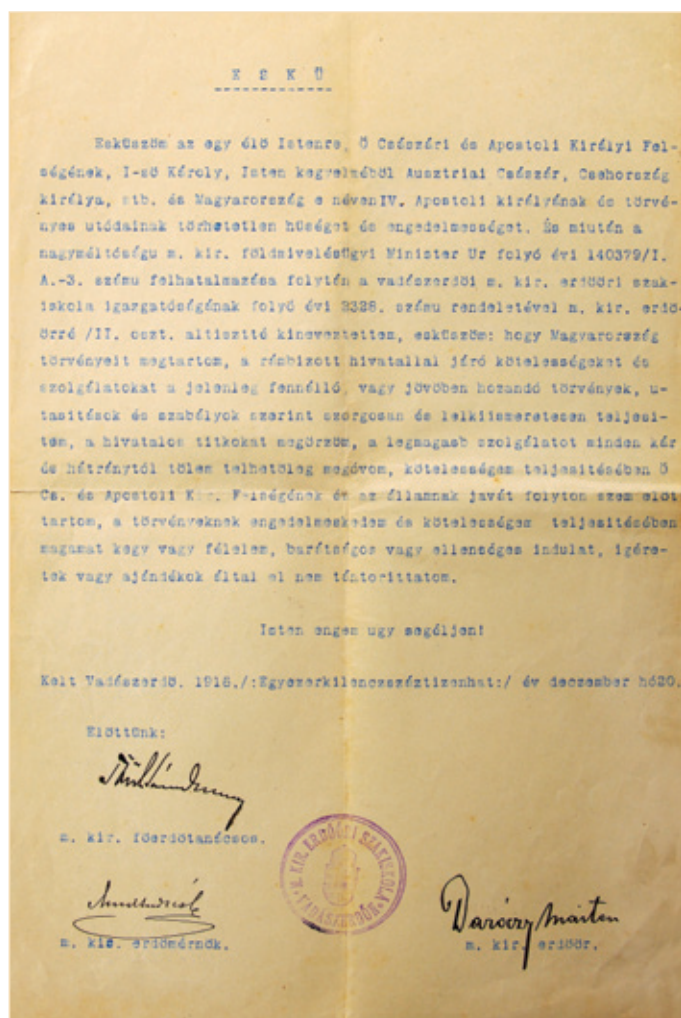
Az Országos Erdészeti Egyesület figyelme megalakulása után elsősorban az alsófokú erdészeti szakoktatás megteremtésére irányult. Az Erdészeti Lapokban azonban már 1877 januárjában felvetették a »középműveltségű és képzettségű erdőtisztek« szükségességét. Az 1881. évi OEE közgyűlésén Tóth Szabó László alerdőfelügyelő már egy »középerdészeti tanintézet« felállítását kívánta. Ezzel kapcsolatban Kaán Károly 1904-ben részletesen kidolgozott javaslattal állt elő, de az Egyesület választmányi ülésén, amelyen az erdőbirtokosoké volt a döntő szó, erdészeti középiskola helyett csak továbbképző tanfolyam megindítását határozták el. Ez 1908–1915-ig Vadászerdön, az ottani erdőőri szakiskola mellett, mint egyéves tanfolyam működött. A 135 846/1918. FM számú rendelet egy, Vadászerdön induló 3 éves erdészeti szakiskolába hirdetett felvételt, az iskola 1918 szeptemberében nyitotta meg kapuit. Már az első tanévben sok nehézséggel kellett megküzdenie, amit betetőzött az, hogy a sovinszta megszálló hatóságok elől menekülnie kellett. A háború utáni határrendezés folytán helyét vesztett iskola 1919-től 1924-ig Tata-Tóvároson (9., 10. ábra), attól kezdve Esztergomban (11. ábra) működött. Közben, 1920-ban a földművelésügyi miniszter takarékosági okokból az elméleti oktatás idejét 2 évre szállította le. Ez az iskolatípus 1928-ban szűnt meg.”¹

¹ Dr. Kollwenz Ödön: Az alsó- és középfokú erdészeti szakoktatás története. *Az Erdő*, 1966 (313–319. o.).

A VADÁSZERDEI ISKOLÁRÓL

A temesvár-vadászerdei iskola (4. ábra), utólag azt mondhatjuk az oktatás továbbfejlesztése terén mutatott progresszivitásával, mintegy vezérhajója lett a honi középfokú erdészeti-vadászati oktatásunknak. Az iskola oktatói kara nem volt hajlandó esküt tenni a román királyra, hiszen ez egyfajta esküszegést is jelentett volna. Az 1916-ból származó eskü szövege ugyanis már különös hangsúlyt fektetett a magyar törvények megtartására, akár a hatályban lévőkéről, akár a jövőben hozandók tekintetében, illetve külön kiemelésre került Ő Császári és Apostoli Királyi Felségének és a Magyar Államnak javát szolgáló magatartás, amitől semmi el nem tántoríthatta az esküt tevőt (3. ábra).

Az iskola említett progresszivitása sokban azon is múlt, hogy hosszú éveken át olyan vezetője is volt Török Sándor személyében, aki az oktatás továbbfejlesztését is szívügyének tekintette.

3. ábra

Daróczy Márton Vadászzerdön, 1916. 12. 20-án kelt erdőéri esküje

4. ábra
A temesvár-vadászerdei
szakiskola épülete

„Első igazgatóként 1885-től 1891-ig Vadas Jenő (1857–1922) főerdész vezette az iskolát, akit később a Selmechányai Bányászati és Erdészeti Akadémia rendes tanárává neveztek ki. Az 1892–93-as tanévben Chrenóczy Nagy Antal látta el az igazgatói tiszteket, majd 1893. április elsejétől Török Sándor vezette igazgatóként a temesvár-vadászerdei szakiskolát. A Székelyszentmihályon 1864-ben született, és Székelykeresztúron érettségizett Török Sándor az önkéntes katonai év letöltése után iratkozott be a Selmechányai Bányászati és Erdészeti Akadémiára, ahol erdőmérnöki oklevelet szerzett. 1886-ban az egy évvel korábban felavatott temesvár-vadászerdei Erdőéri Szakiskola tanárává nevezték ki. Pályakezdő oktatóként közeli munkatársa volt Vadas Jenőnek, akinek eltávozása után az örökébe lépett. Nevéhez kötődik a szakiskola korszerű tanintézeté fejlesztése, új épületeinek felhúzása, modern taneszközökkel való felszerelése, tan gazdaságainak és kísérleti telepeinek kialakítása, folyamatos gyarapítása. Előterjesztésére Darányi Ignác földművelésügyi miniszter biztosította a szükséges pénzügyi forrásokat a szakiskola és az igazgatói lak újjáépítésére, felújítására. Az országos erdei alaphól felvett kölcsönt a szakiskola tanulmányi erdejének évi jövedelméből törlesztették. **A tanintézet 1290 hold erdőt, egy 24 holdas dendrológiai parkot és egy 26 holdas faiskolát kezelt és gondozott.**”²

Az intézet felszereltsége a tanulók bentlakásos elhelyezése mindenben megfelelt a kor legszínvonalasabb kívánalmainak is.

„Élethivatásának tekintette Török Sándor a temesvári erdészeti szakoktatás folyamatos fejlesztését és korszerűsítését, és ezzel együtt a magyarországi erdészeti szakoktatás egészének megújítását. Nagy elszántsággal kiharcolta a középfokú képzés beindítását, s bevezette a szaktan-tárgyankénti oktatást, temesvári tanártársaival megíratta az első szakmai jegyzeteket. 1907. január 1-jétől főszerkesztője volt a 14 000 példányban kiadott Az Erdő című szaklapnak. Munkatársa volt az Erdészeti Lapoknak és más szakmai kiadványoknak A kitünően működő, országos hírű és tekintélyű temesvár-vadászerdei szakiskolában, amelynek telepein széleskörű figyelmet és érdeklődést keltő tudományos és gyakorlati kísérleteket folytatott, 1908-ban beindult az úgynevezett továbbképző tanfolyam, majd 1918-ban beindulhatott a hároméves középfokú képzés is. Sajnos a trianoni békediktátum derékba törte a tanintézet és igazgatója áldozatos, gyümölcsöző munkáját. Az Osztrák–Magyar Monarchia teljes összeomlását követően, 1919-ben Török Sándor az iskolát Tatára költöztette át. Azt hitte ideiglenesen. Az iskola akkori bélyegzőjén ez áll: »az ideiglenesen Tatán működő Temesvár-Vadászerdői Erdészeti Szakiskola«. Több ízben hívták Budapestre vezető beosztásba, de iskoláját sosem hagyta el. Tüdőgyulladás végzett vele 1922-ben. A magyarországi erdészeti szakoktatás egyik legnagyobb egyénisége volt.

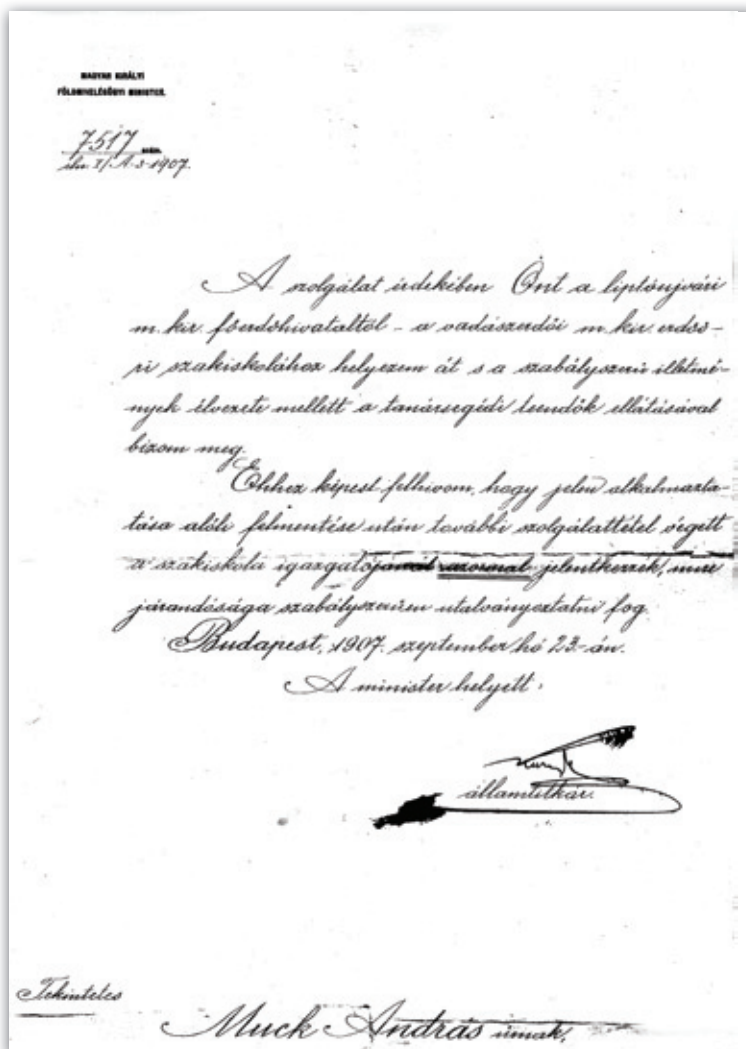
² Heti Új Szó című folyóiratban Szekernyés János így emlékszik meg a vadászerdei iskoláról és Török Sándorról részlet

A iskola 1924-ben Tatáról Esztergomba, majd 1950-ben Sopronba került, ahol a Nyugat-Magyarországi Egyetem Roth Gyula Gyakorló Szakiskolájaként fejté ki tevékenységét.”²

Madas Katalin erdőmérnök asszony kolléganőnk, aki egyébként már családjában negyedik generációs erdész (!), erdőmérnök, édesapjától Madas Andrásról adott át írásunkhoz néhány megemlékező sort a nagypapáról, Muck Andrásról, aki az erdőmérnöki oklevél megszerzése után előbb a lipótvári m. kir. főerdőhivatalnál szolgált, majd onnét miniszteri áthelyezéssel került Vadászerdőre. Muck Andor édesapja pedig, Muck Endre a soproni városi erdők főerdésze volt.

Dr. Madas András visszaemlékezése, amiből egy kis rálátást nyerhetünk egy akkori tanár életére:

„Muck András lipótvári szolgálata csak egy évig tartott. A következő évben az alábbi rendelvényt kapta:³

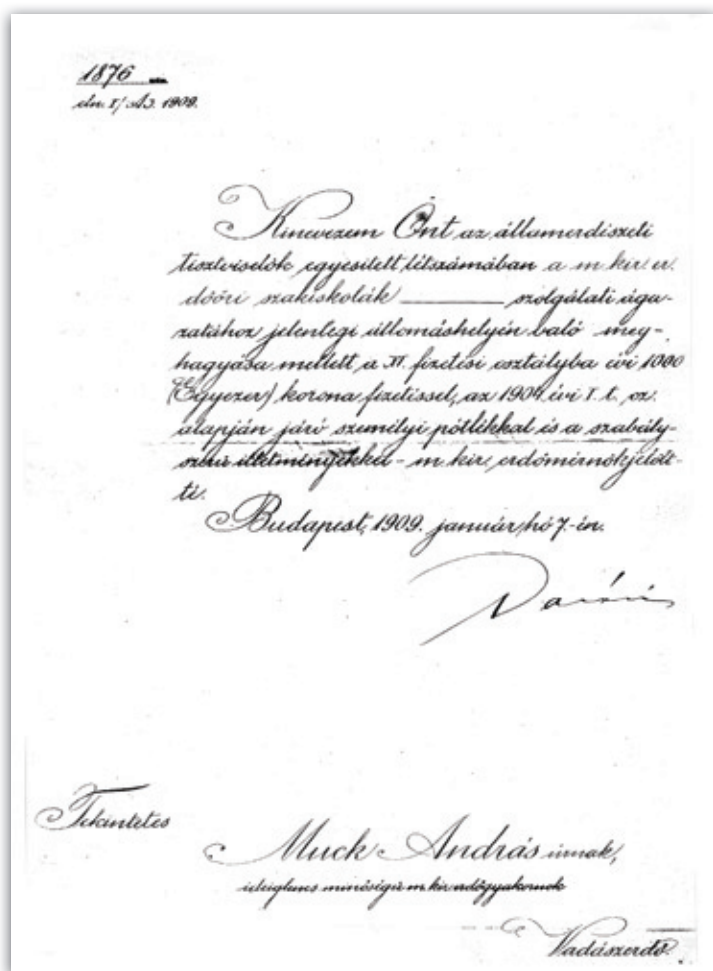

5. ábra
Muck Andor kinevezési okirata Temesvár-Vadászardóra

² Heti Új Szó című folyóiratban Szekernyés János így emlékszik meg a vadászerdei iskoláról és Török Sándorról részlet

³ Idézetek dr. Madas András visszaemlékezéséből.

Muck András végleg megtelepedett Vadászerdőn, ahol fokozatosan haladt előre a ranglétrán is; 1909-ben kinevezik a XI. fizetési osztályba erdőmérnökjelöltté, majd ugyanebben az évben 150 korona jutalomdíjat is kapott a földművelésügyi minisztertől Török Sándor, az igazgató előterjesztésére, mely összeget „...a temesvári m. kir. adóhivatalnál szabályszerűen bélyegzett nyugta ellenében...” felvehetett.

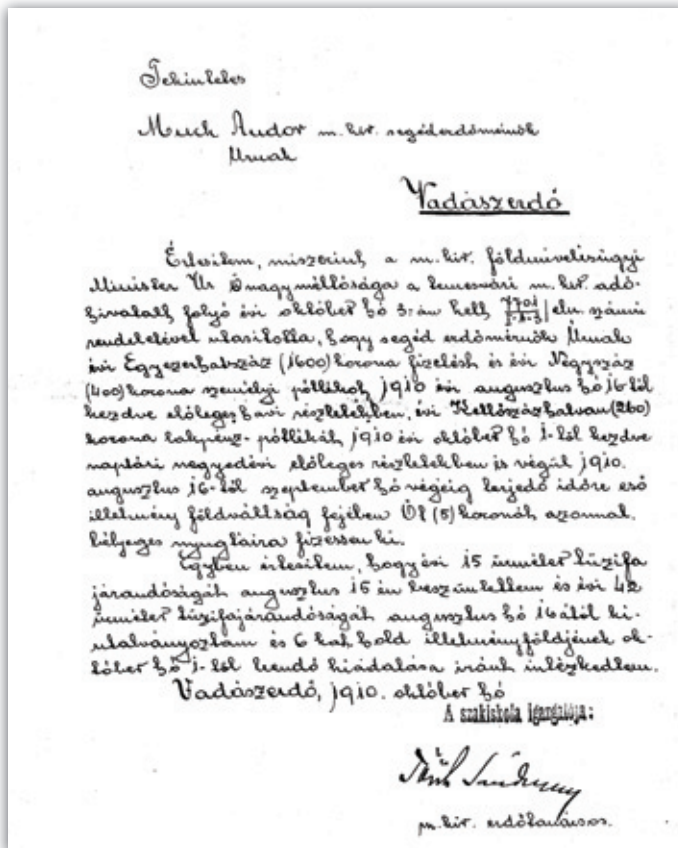

6. ábra
Muck Andor kinevezése
magasabb fizetési osztályba
sorolással Darányi Ignác
F. M. miniszter aláírásával

„Édesapámnak áldott jó, csendes, nyugodt természete volt, munkáját a lelkiismeretesség, alaposág jellemezte. Nyilván hamar megszerették a szakiskolánál és gyorsan haladt előre a fizetési fokozatokban. Még egy utolsó rendelvényt ismertetek, mert ez jelentette a tényleges státusba jutást, mint m.kir. segéderdőmérnök.

Ez biztos állást, szép jövedelmet jelentett a 28 éves erdőmérnök számára; Muck András ekkor már jó partinak számított Temesváron. A felsoroltakon túl az illetményhez tágas, szép illetménylakás, kert járult; egy jó háziasszony feleség: szép jövedelmet tudott biztosítani a gazdálkodásból a fizetés mellett.

Török Sándornak nagy érdemei vannak a vadászerdei szakiskola kifejlesztésében; ez volt az egyetlen erdőéri szakiskola, mely középfokú képzést adott.

7. ábra
Török Sándor által aláírt
kinevezési okirat, melyben
Muck András mint segéd
erdőmérnök javadalmazása is
megállapításra kerül

Az elhelyezése ideális volt; az erdőségben feküdt, de kis sétával könnyen el lehetett érni a temesvári villamos végállomását és hamar be lehetett jutni a városba. A szakiskola a szükséges tanügyi épületekkel, szolgálati lakásokkal, egyéb épületekkel nagy telepet alkotott, tágas, célszerű elrendezéssel bőven méretezve, kitűnően megépítve, úgy, ahogy akkor a kincstár építkezett; mindent hosszú távra, tágasan, kitűnő minőségben, a célnak megfelelően. Kitűnő erdészek kerültek ki innen, akik a két világháború alatt az erdői kar gerincét képezték. Egyikük Schneider Jenő a második világháború után sokáig volt erdőigazgató és jóban voltunk egymással, a kölcsönös tisztelet alapján.

Modora, fellépése, stílusa egy angol úrhoz hasonlított, amit részben az Esterházyaknál csiszolt; nagyon szerették a gazdáit; beszéltem Esterházyval már Schneider halála után. Jenő mesélt Vadászerdőről, édesapámról nagy szeretettel; érezni lehetett a szakiskola kitűnő szellemét, ami nemcsak biztos szaktudást, hanem egy életre szóló nevelést adott, és megfelelő stílust sajátíthattak el a hallgatók, akiknek szeme előtt zajlott le éjjel-nappal a tanári családok élete.

Vadászerdőn kis társaság alakult ki, ami biztosította a kisebb szórakozásokat; nem kellett beruccanni Temesvárra; ezt a várost egyébként se a szórakozás jellemezte. A temesváriak is inkább Aradra jártak, ha ki akartak rúgni egyszer-egyszer a hámból.”³

A Földművelésügyi Minisztérium éves költségvetése egész pontosan főre lebontva tartalmazta az iskolai alkalmazotti létszámokat a mérnökök és az altisztek vonatkozásában is. Ilyen szempontból tehát a kinevezések tervezettek voltak.

³Idézetek dr. Madas András visszaemlékezéséből.

Amint az Madas András írásából is kitűnt az alkalmazáshoz szükség volt egyfajta korabeli erkölcsi bizonyítványra, és természetesen nem csak a mérnökök esetében, hanem az erdőőrök esetében is szükség volt erre, sőt a diákok szakiskolai felvételéhez is szükség volt afféle ajánlásra (pl. *Illés Vidor későbbi iskolaigazgató szolgálati igazolása Daróczy Márton részére, 20. ábra*).

8. ábra

A görgényszentimrei szakiskola épülete, ahol 1941–44 közt ismét beindult a magyar nyelvű képzés, a magyar oktatás beindítását az esztergomi iskolától kapott megbízása alapján Daróczy Márton felügyelte

9. ábra

Tatán a mai Vaszary János Ált. Isk. épülete 1905-ös felvételen, előtérben a Harangláb épülete

10. ábra

A Vaszary iskola falán elhelyezett emléktábla hirdeti az erdészeti szakiskola Tatára költözését és működését, és az erdészeti oktatástörténeti emlékhely jellegét

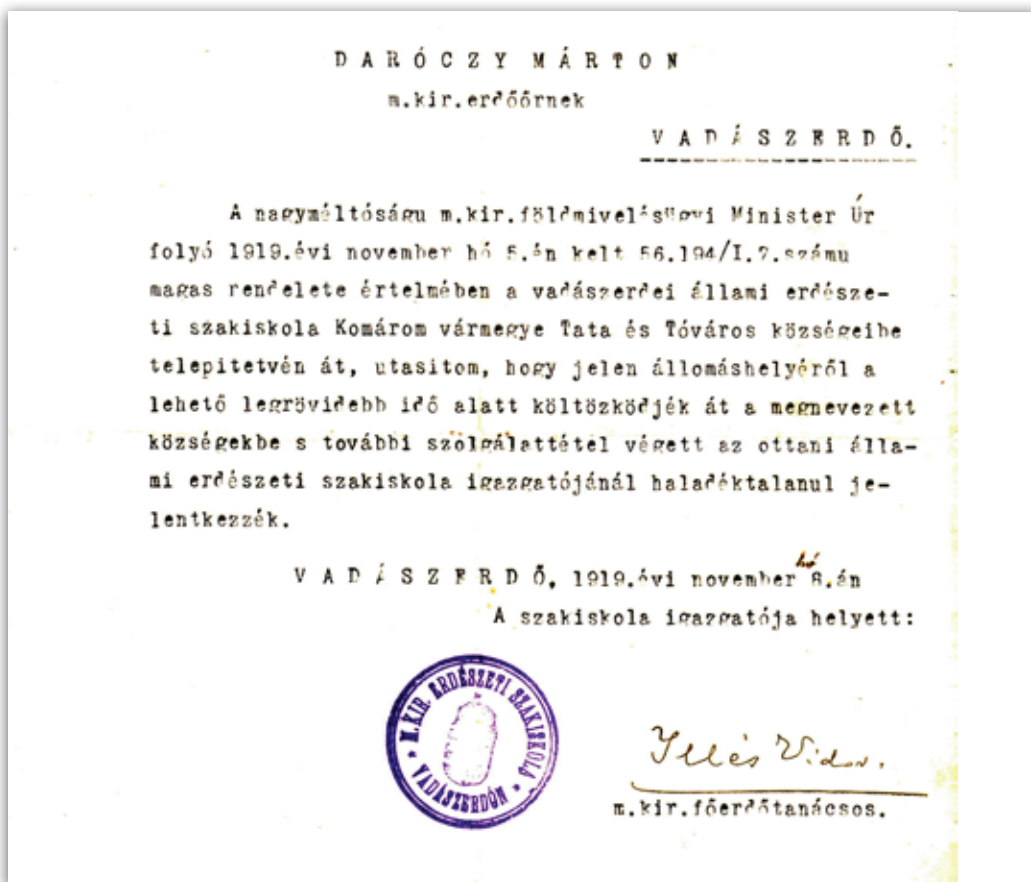
11. ábra
Eszergom, Erzsébet
Királyné utcai iskola

A TATAI ISKOLAI ÉVEKRŐL

A Vadászerdőről történő kényszerű távozás előtt Török Sándor akkori igazgató úr több helyszínt is megtekintett a mai Magyarország területén, s végül így esett Tatára a választás. Itt működött az iskola a mai Vaszary János Általános Iskola épületében helyet kapva 1919 és 1924 között. Az átköltözést a M. Kir. Földművelésügyi Miniszter 1919. 11. 5-i keltezésű, 56.194/I.7. számú rendelete alapján hajtották végre. Illés Vidornak a szakiskola igazgatója nevében kiállított utasítása szerint (12. ábra), személyre szabottan is kötelezte az iskola az alkalmazottai részére az új állomáshelyre történő költözést.

Minden bizonnyal közrejátszott a helyszín megválasztásában az is, hogy az Esterházy-uralom erdői és vadászterületei lehetőséget biztosítottak a gyakorlati oktatásokhoz. Ez viszont csak bizonyos korlátokkal valósult meg, hiszen Vadászerdón az iskola a gyakorlati oktatáshoz szükséges saját védkerülettel rendelkezett, ami itt viszont nem állt rendelkezésre, és később sem kínálkozott ennek megvalósítására lehetőség. Mindenesetre a nehéz éveken átsegítette az iskolát a tatai elhelyezés, illetve egy nagyon fontos dolog is a helyére tudott kerülni, mégpedig a háborúban szolgálatot teljesítő és frontról vagy hadifogságból hazatért erdész, vadőri iskolai diákok itt már befejezhatték tanulmányaikat és vizsgát tehetnek (18. ábra). A tatai Esterházy-uralomban több erdész is el tudott helyezkedni, akinek a már említett okok miatt el kellett hagynia szülőföldjét, így pl. Béli Ferenc (a fia Sopronban az Erdészeti és Faipari Egyetem Fizika-elektrotechnika Tanszékének vezetője, illetve a '70-es években az erdőmérnöki kar dékánja), vagy pl. v. Szekeres Károly is, a későbbi MEVME elnök.

De sokan voltak olyanok is a Tatára kerültek között, akik erdélyi, partiumi vagy felvidéki magyar emberként nem tettek esküt az új hatalomra, ezért el kellett hagyniuk szülőföldjüket. Volt köztük, aki később elismert festőművész lett, Dobroszláv Lajos (egyik fia erdőmérnök a Vértesi Erdő Rt. későbbi vezérigazgatója) tanár, Béli Nándor (a Vaszary iskola későbbi ig. helyettese, egyetlen fia, Ákos neves erdőmérnök), vagy éppen szerzetes pap lett, mint páter Bögözy Vilmos.

12. ábra

Vezénylő utasítás Illés Vidor aláírásával, Daróczy Mártonnak címezve

Miért is lehetett vonzó a gyakorlati oktatás szempontjából a tatai Esterházy-uradalom? Erre egy 1901-ben kiadott, az uradalom erdészetét és vadászatát bemutató évkönyv talán megfelelő választ adhat. ⁴ Az évkönyv adatai szerint 10 422 katasztrális hold saját tulajdonban lévő erdőterületen erdőgazdálkodtak, ami Baj, Vértesszőlős, Bánhida, Dunaszentmiklós, Vértestolnai revierekre oszlott, nem teljesen egyenlő (1200–3000 kat. hold közti) arányban. Az uradalmi erdőhivatal, az erdészet központja Tatán volt, a hivatal irányításáért egy erdőmester, a vadászatért egy fő vadász, aki egyben számadásvezető is volt, valamint két fő erdőőr tartozott megfélelni. A revierek élén felelős vezetőként pagonyerdész, vagy pagonyvadász állt, és a terület nagyságától függő létszámban vadőrök és erdőőrök tartoztak a személyzethez az irányításuk alá. A Baji revierben pl., melynek területe 2203,2 kat. hold volt, egy fő pagonyerdész irányítása alá két fő vadász és három fő erdőőr volt beosztva. Általában egy erdőőrrre nemigen jutott több 600-700 kat. hold erdőterületnél. Az erdészeti faanyag-értékesítést két önálló és állandó személyzettel rendelkező fatelep is segítette, egy a baji, egy pedig a bánhidai revierhez tartozott.

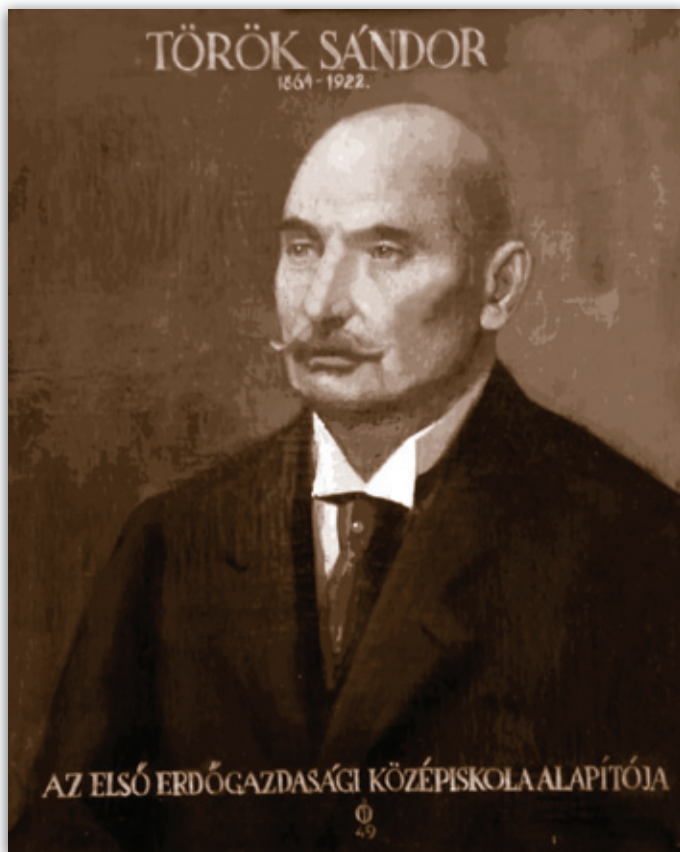
Vadászterületek vonatkozásában, összesen 10 505 kat. hold erdei (Tata-Remeteségpuszta térségében 83 kat. hold vadászterület is volt a saját területen kívül) területen, 13 324 kat. hold szántóföldi (mezőgazdasági), és 611 kat. hold vízfelületen lévő (a Tata és környéki tavak)

⁴ Graf Franz Esterhazy's Forste und Jagden der Herrschaften Tata-Tóváros und Devecser 1902.

vadászterületen folyt a vadgazdálkodás. A revier nagyjából az erdészkerületnek megfelelő területet jelentette, de a szakmai munkák irányítását revierenként átlag négy fő végezte. Ma már ez az elnevezés kikopott a szakmai zsargonból, de a Vértesi Erdő Zrt. egyik, a Szarvaskút-Vashídi tervút „Hármashatár” nevű elágazásától induló, Kapberek puszta mellett elhaladó, majd a Tamási földeket érintő és a Szár-Szálláskúti tervútba a Szálláskúti murvabánya fölött becsatlakozó makadámútja ma is a Revier út nevet viseli (revierek közti határon haladt az út).

Ferencz László, a Vértesi Erdőgazdaság egykori igazgatója, akinek édesapja a két világháború közt a tatai Esterházy gróf személyes testőr vadásza és bizalmas embere is volt, mesélte, hogy az őszi eleji nagy hajtóvadászatok a tatai uradalomban a Duna felől haladva kezdődtek, majd az összes (Majki, Csákvári) vadászterületeket végigvadászva gyakorlatilag karácsony tájékán a rédei Esterházy-birtokon fejeződtek be, és nem kisebb vadászember is állandó vendége volt ezeknek a vadászatoknak, mint Széchenyi Zsigmond. A két háború közötti időszakban a '30-as évektől az erdőhivatal élén találjuk az erdészet és vadászat felelős irányítójaként Kardos Kálmán főerdőmérnököt, valamint két területi helyettesét, a sokunk által is ismert erdőmérnököket Duschanek Jánost és Fodermayer Józsefet.

Török igazgató úr (13. ábra), aki sajnos fiatalon távozott el az iskola éléről, 58 éves korában hunyt el, akkor még nem volt ismert a penicillin, ami megmenthette volna az akkor végzetesnek számító tüdőgyulladástól. Sírja Tatán, a Környei úti temetőben található (14. ábra, ez is erdészeti emlékhely). Őt Illés Vidor követte az iskola élén.

13. ábra
Csekefalvi Török Sándor
1864–1922 miniszteri
tanácsos a Temesvár-
Vadászrdei és a Tatai
Erdészeti Szakiskola
egykori igazgatója

14. ábra
Török igazgató úr sírja Tatán,
az Almási úti temetőben
számunkra fontos
erdészeti emlékhely

15. ábra
Középiskolás évfolyam, középen Illés Vidor, aki 1922-től igazgató és tiszteletből az 1922-ben elhunyt
Török Sándor igazgató, illetve alul középen Daróczy Márton szolgálatvezető

Felnevelés	A vizsgái levő						A vizsgái levő				
	NÉV	születési év	születési helye	születési helye		előnevelés a szakiskola képzés előtt	Az előnevelés végzése	előnevelés megszerezésének helye	Az előnevelés megszerzésének időpontja	A nevelési évek	
				városi	kisvárosi					hely	évek
16	Kendik Csaba	1907	Komárom	Komárom	II. polgári						
17	Lamp Lajos	1885	Vágas	Sárbogárd	II. polgári						
18	Kovács Gyula	1913	Székely	Debrecen	II. polgári						
19	Mautner Lajos	1912	Székely	Debrecen	II. gimn.						
20	Szokolay Lajos	1893	Lengyel	Debrecen	II. polgári						
21	Ujváry János	1876	Komárom	Ferencváros	II. polgári						

Ferdencs, 1923. évi

Tulajdonosok: k. t.
Szokolay Lajos, Ferencvárosi
Kovács Gyula, k. t.
Mautner Lajos, k. t.

16. ábra
Tatai továbbképző tanfolyamosok vizsgái 1923-ból

Felnevelés	A vizsgái levő						A vizsgái levő				
	NÉV	születési év	születési helye	születési helye		előnevelés a szakiskola képzés előtt	Az előnevelés végzése	előnevelés megszerezésének helye	Az előnevelés megszerzésének időpontja	A nevelési évek	
				városi	kisvárosi					hely	évek
1	Benedek László	1900	Székely	Székely	II. polgári						
2	Kovács Gyula	1902	Székely	Székely	II. polgári						
3	Kovács László	1901	Székely	Székely	II. gimn.						
4	Kovács László	1902	Székely	Székely	II. polgári						
5	Kovács László	1901	Székely	Székely	II. polgári						
6	Kovács László	1901	Székely	Székely	II. polgári						
7	Kovács László	1902	Székely	Székely	II. gimn.						
8	Kovács László	1902	Székely	Székely	II. polgári						
9	Kovács László	1901	Székely	Székely	II. polgári						
10	Kovács László	1901	Székely	Székely	II. polgári						
11	Kovács László	1901	Székely	Székely	II. polgári						
12	Kovács László	1901	Székely	Székely	II. polgári						
13	Kovács László	1901	Székely	Székely	II. polgári						
14	Kovács László	1902	Székely	Székely	II. polgári						

17. ábra
Vizsgái az 1921-ben végzett szakiskolásokról

A 17. ábra egy igazi történelmi Magyarországot jellemző vizsgáiv, a vizsgázók közelebbi pátriái Ung, Máramaros, Temes, Sopron stb. vármegyék... Ezeknek a tatai vizsgáiveknek (16., 17. ábra) aláírói, hitelesítói közt szerepelnek Tóber Samu, Katona István, Balás Emil főerdőmérnökök nevei, akik az iskola tanárai voltak, Illés Vidoré, aki akkor iskolaigazgató volt.

Zügn Nándor Sopron szabad királyi város erdőmesterének, illetve a vizsgabizottság elnökének, Balogh Ernő miniszteri tanácsosnak a neve is szerepel még hitelesítőként az íveken. Zügn Nándor az akadémia tanársegéde is volt egy ideig, Sopronban helyi erdészeti természetvédelmi munkássága is jelentős volt, aktívan kivette részét a Selmeci Akadémia Sopronban történő megtelepedésében is. Egy ideig az OEE-nek igazgató-választmányi tagja is volt. Balogh Ernő talán az egyik leglelkesebb támogatója az alerdészek-vadászok szakmai egyesületbe tömörítésének, ő veszi át Török Sándortól *Az Erdő* című folyóirat szerkesztését, egészen az utolsó lapszám megjelenéséig. Az egyesületi munkának más téren is lelkes képviselője, a Budapesti Mérnöki Kamara vezető tisztségviselője is volt.

A tatai elhelyezés valóban csak ideiglenes volt, mivel nem kapta meg az iskola a további gyakorlati oktatáshoz szükséges feltételeket, nem mindenki maradt meg az oktatói gárdában sem. Daróczy Márton is el akarta hagyni az iskola oktatói karát, ennek apropóján fennmaradt egy hitelesített iskolaibizonyítvány-másolat is ebből az időből, valamint egy Illés Vidor iskolaigazgató által kiállított szolgálati bizonyítvány a pályázó eddigi pályafutásáról és a váltás indokairól (19., 20. ábra).

Természetesen nem csak Tatára kerültek a vadászerdei iskolából, volt, aki Királyhalmára (Ásotthalom) került, pl. Szopkó Péter a vadászerdei iskola szolgálatvezetője – Daróczy Márton apósa – Muck Andor pedig Sopronba került. Katona István később, a '30-as években, a királyhalmi iskola igazgatója lett.

18. ábra

A tanulóyaikat a háborúban töltött katonai szolgálat miatt megszakítani kényszerülő szakiskolások egyik csoportja, külön tablót nem készítettek, 1921. 07. 10-én szakvizsgáztak Tatán, Szekeres Károly alul baloldalt látható

Másodlat Törzskönyvi szám 6/1908.

A görgölyszentimrei m. kir. erdőőri szakiskola

1922. VI. 19.

végbizonyítványa.

Osztályzat fokozatok:

Előmenetelből: kiváló, jebes, jó, kielégítő.	Az erdőgazdasági munkákban való gyakorlatosságból: kiváló, megfelelő.
--	---

Osztályzat fokozatok:

Szorgalmából és ügyességéből: kiváló, megfelelő.	Általános osztályzat: kiváló, jó, kielégítő.
--	---

Daróczy Márton szakiskolai tanuló, aki Magyarországon Szilágy vármegyéjének Isibó községében 1891. évben született, a görgölyszentimrei m. kir. erdőőri szakiskola két éves tanfolyamán tanusított előmeneteléről a felvénekint megtartott vizsgálatok eredményei alapján a következő osztályzatokat nyerte:

<p>1. Magyar helyesírás és nyelvhasználat, irodalmi és számadási ügyvitel <u>kitünő</u></p> <p>2. Szépírási és rajzgyakorlat <u>kitünő</u></p> <p>3. Elméleti és gyakorlati mennyiségtan <u>kitünő</u></p> <p>4. Természettudományi alapismeretek <u>kitünő</u></p> <p>5. Potálkai földrajz és történelem <u>kitünő</u></p> <p>6. Erdőművelés <u>kitünő</u></p> <p>7. Erdővédelem <u>kitünő</u></p> <p>8. Erdőhasználat <u>kitünő</u></p> <p>9. Vadtenyésztés, vadászati, fegyverhasználat <u>kitünő</u></p>	<p>10. Legelőgazdálkodás <u>kitünő</u></p> <p>11. Kiszárazások berendezése és kezelése <u>kitünő</u></p> <p>12. Törvények, rendeletek, közigazgatás <u>kitünő</u></p> <p>13. Mezőgazdaság (mező- és rétművelés, kertészet, gyümölcsstermelés, méhészet, halászat) <u>kitünő</u></p> <p>14. Házipar <u>kitünő</u></p> <p>15. Egészségtan, első segélynyújtás, egészségi testgyakorlás <u>kitünő</u></p> <p>16. Erdőgazdasági munkákban való gyakorlatossága <u>kiváló</u></p> <p>17. Szorgalma és ügyessége <u>kiváló</u></p>
--	--

Magyarviselete példás. Általános osztályzata: kitünő.

Kelt, 1910. évi május hó 31 én.

1922. évi 531. újszám.

A másodlat hírléül.

Gata, 1922. év június hó 19.én

Szakiskola pecsétje

Szakmáry Ferenc s. k.

a szakiskola igazgatója.

19. ábra

Daróczy Tatán kiállított végbizonyítvány-másolata

Szolgálati bizonyítvány.

Alulírott hivatalosan igazolom, hogy Daróczy Márton aki Magyarországon, Szilágy vármegye, Zsibó községében, 1891. évben született 1911. év október hó 11.ike óta a vadászerdői m.kir.erdőőr, majd az átszervezés folytán erdőgazdaságivá alakított szakiskolánál fátán teljesít mint m.kir.erdőőr szolgálatot.-

Ezen idő alatt, ugy az erdőkezelésnél, mint a vadgazdasági teendők végzésénél, valamint az irodai munkáknál is mindenkor a legpéldásabb igyekezetet, szorgalmat és becsületességet tanúsította és felsőbbségének legteljesebb megelégedését érdemelte ki, ugy, hogy Őt éven ezért Debreczen város tanácsának, a városi erdőőr állások betöltésénél melegen ajánlhatom.

Kérvényező jelenlegi állásából azért kíván más alkalmazásba átmenni, mert egyfelől állami java'almazásából családjával csak nehezen képes megélni, másfelől, mert a szakiskolának semmiféle gazdasága sem lévén, nevezettnek az erdőgazdasági külső teendők végzésére, melyben éven a leggyakorlottabb, sajnos a szakiskola teret sem tud nyújtani.

T a t a, 1923.évi július hó 20.én

a szakiskola igazgatója:

Illés Vidor.

m.kir. főerdőtanácsos.

20. ábra

Illés Vidor által kiállított szolgálati bizonyítvány

ESZTERGOMI ISKOLAI ÉVEK

A néhány tatai év után, az 1924. őszi tanévkezdésre Esztergomba költözik az iskola. A vezénylés hasonló irattal, mint a Vadászerdőről Tatára költözéskor, személyre szólóan történik, mégpedig a M. Kir. F. M. miniszter 16041/24. számú 1924. 07. 30- i áthelyező okiratával.

Az iskola átköltözésekor már Balás Emil az igazgató, 1923-tól 1928-ig. Az esztergomi évek alatt jut el az iskola is egy nyugodtabb korszakba, ismét olyan, vagy ahhoz hasonló körülmények közt tudja folytatni az oktatást, mint a Temesvár-Vadászerdőn töltött időszakban volt.

Ismét kap az iskola megfelelő védkerületet is, ahol a gyakorlati oktatás minden tekintetben megfelel egy korszerű gyakorlati oktatás feltételeinek.

Az iskola élén Balás Emilt Szilágyi Ernő, 1938–1948 közt Ágfalvi Imre, 1948-ban Jablánczi Sándor, 1949–1950-ben dr. Kollwentz Ödön követi, s végül az 1950-es Sopronba költözést Furbás Oszkár tanár úr vezényli le. A MEVME jogelődje, a MEASZ 1926-os megalakulásakor tehát már Esztergomban működik az iskola. Ennek később nagy jelentősége lesz, hiszen a megalakulást követően rövidesen Daróczy Mártont, az iskola szolgálatvezetőjét választják meg a MEVME ügyvezetőjévé, illetve az egyesület folyóiratának, *Az Erdő* című lapnak a főszerkesztőjévé.

Ebben az időszakban az egyesület székhelye, illetve az újság szerkesztősége is gyakorlatilag az iskolában van. Az egyesület 1938-ban elkészített, felszentelt zászlaja pedig gyakorlatilag az egyesület megszűntéig és még utána is (1949. május 1-jéig), az iskolai ünnepeken, mint iskolai zászló is funkcionált.

Néhány fotóval nem lehet bemutatni, hogy milyen iskolai élet folyt Esztergomban, de talán az alábbi pár felvétel is ízelítőt adhat erről.

21. ábra

1930-as esztergomi tabló

Hogy mennyire élénken élt az egykori vadászerei iskola emléke és Török igazgató úr tisztelete, azt jól szemlélteti az 1930-ban végzett szakiskolai növendékek tablója.

22. ábra
A '40-es évek elején végzett diákok Esztergom Széchenyi téri felvonulása a MEVME és egyben az iskola zászlajával

23. ábra
Az esztergomi iskola lövészbajnoksapata az erdészeknél rendszeresített 8x65R-es kaliberű Mannlicher-karabélyokkal

24. ábra
Tanulmányi vadászat Esztergomban, középen Daróczy az elmaradhatatlan görbe bottal (Ezen a felvételen is látható, hogy a vadászatot részt vevők nyakkendőt viselnek.)

25. ábra
Az egyik csemetekerti gyakorlat végén

26. ábra
Gyakran tartott a szakiskola oktatói kara amolyan kötetlen családi napot, ahol a családtagok, gyerekek is részt vettek, ez a felvétel is egy ilyen családi napon készült

27. ábra

A szakiskola elengedhetlen kelléke a gyakorlati oktatáshoz feltétlen szükséges szertár, és persze a szertáráért felelős vezető (nagy valószínűséggel az oktatás szemléltetőanyagai még Vadászerdőről átmentett értékek)

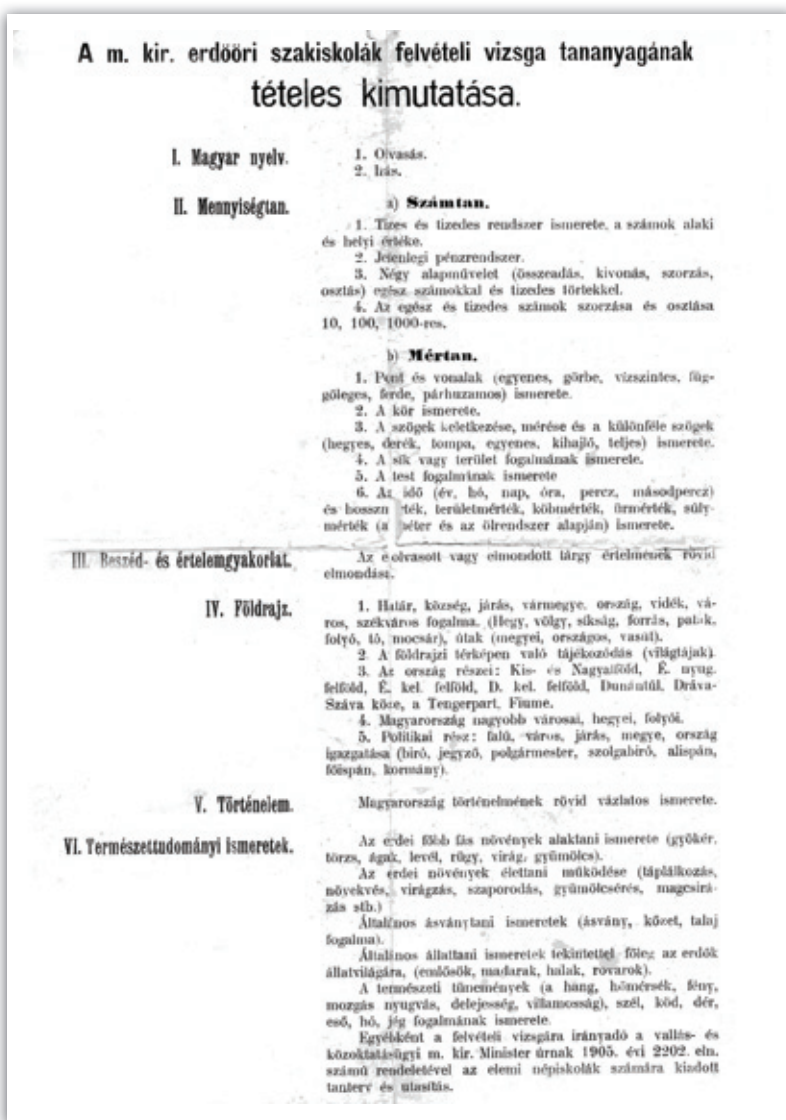
28. ábra

Tanulmányi vadászat: középen az iskola egy szintén neves igazgatója Ágfalvi Imre tanár úr, Daróczi kollégája és közeli barátja

A SZAKISKOLÁTÓL A SZOLGÁLATVEZETŐVÉ VÁLÁSIG

S végül – szintén néhány fotón keresztül szemléltetve – az erdőőrképzésről, szükséges kellékeiről, illetve a végzés utáni előmenetelekről, osztályba sorolásokról is ejteni kell néhány szót, hiszen ezek nélkül nehezebb megérteni azt a korabeli rendet, ami akkor naggyá tette a szakmánkat.

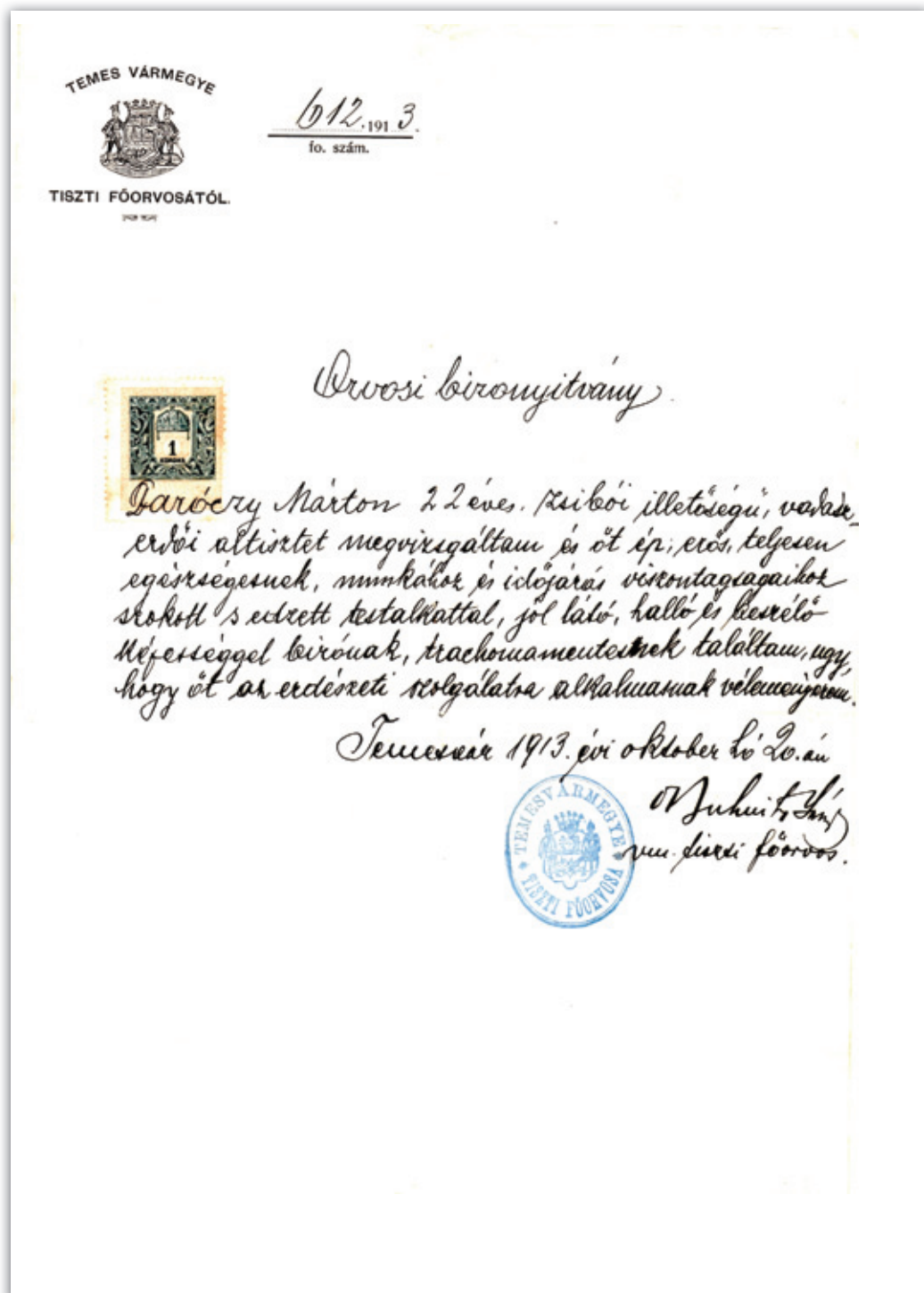
Ilyen kötelező kellék volt az egyenruha viselete, amit előír az 1879. évi erdőtvény is. Az uradalmakban pl. egyenruha-szabályzat is készült részletesen leírva, hogy milyen állományjelzőt kell viselni az egyenruhán a különféle beosztásba és osztályba sorolt erdősz-vadász alkalmazottaknak.

29. ábra
Felvételi
követelmények
a szakiskolákba
történelmi felvételhez

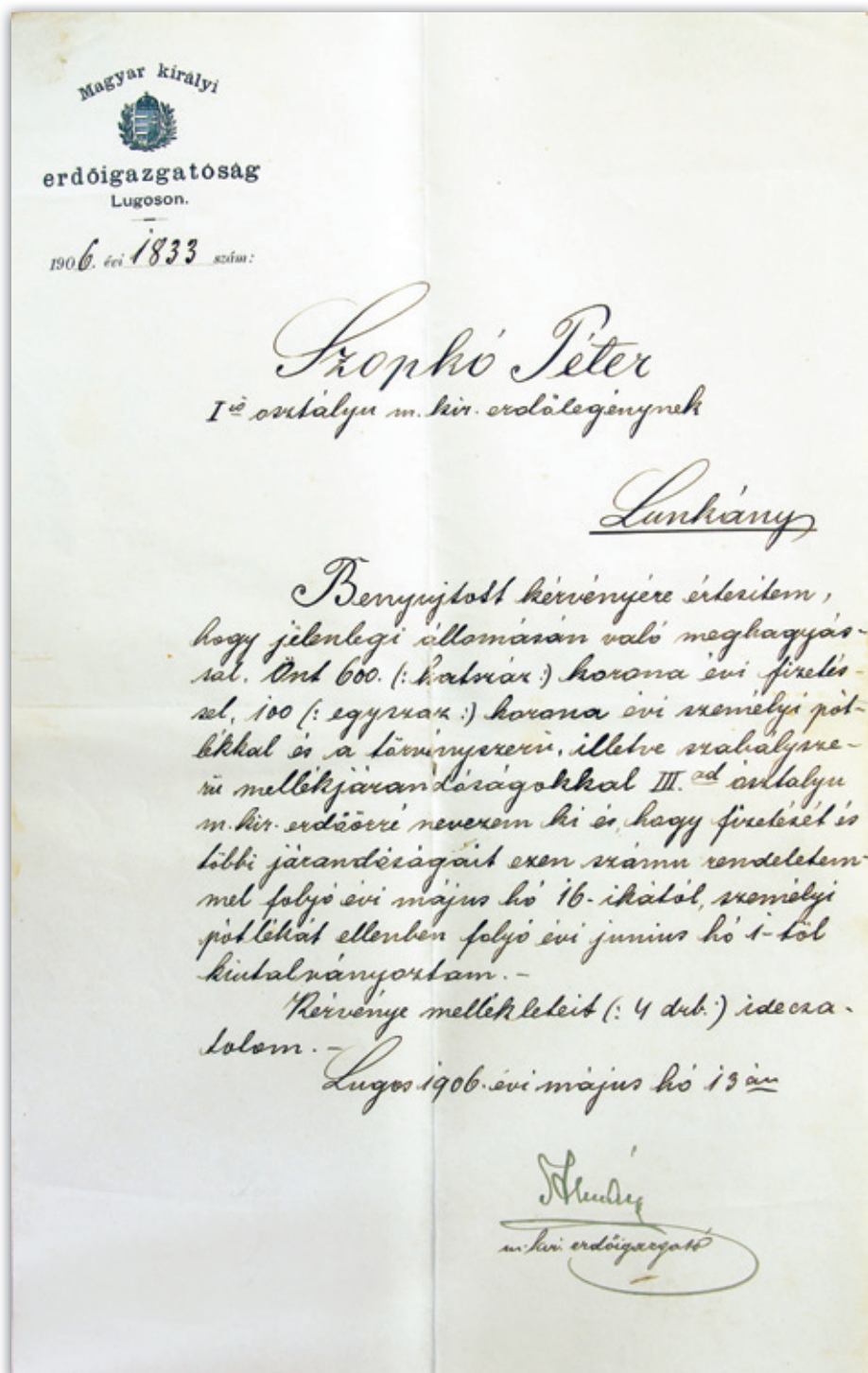

30. ábra
Görgényszentimrei végzős diákok diákegyenruhában (az óraláncot viselő fiú Daróczy)

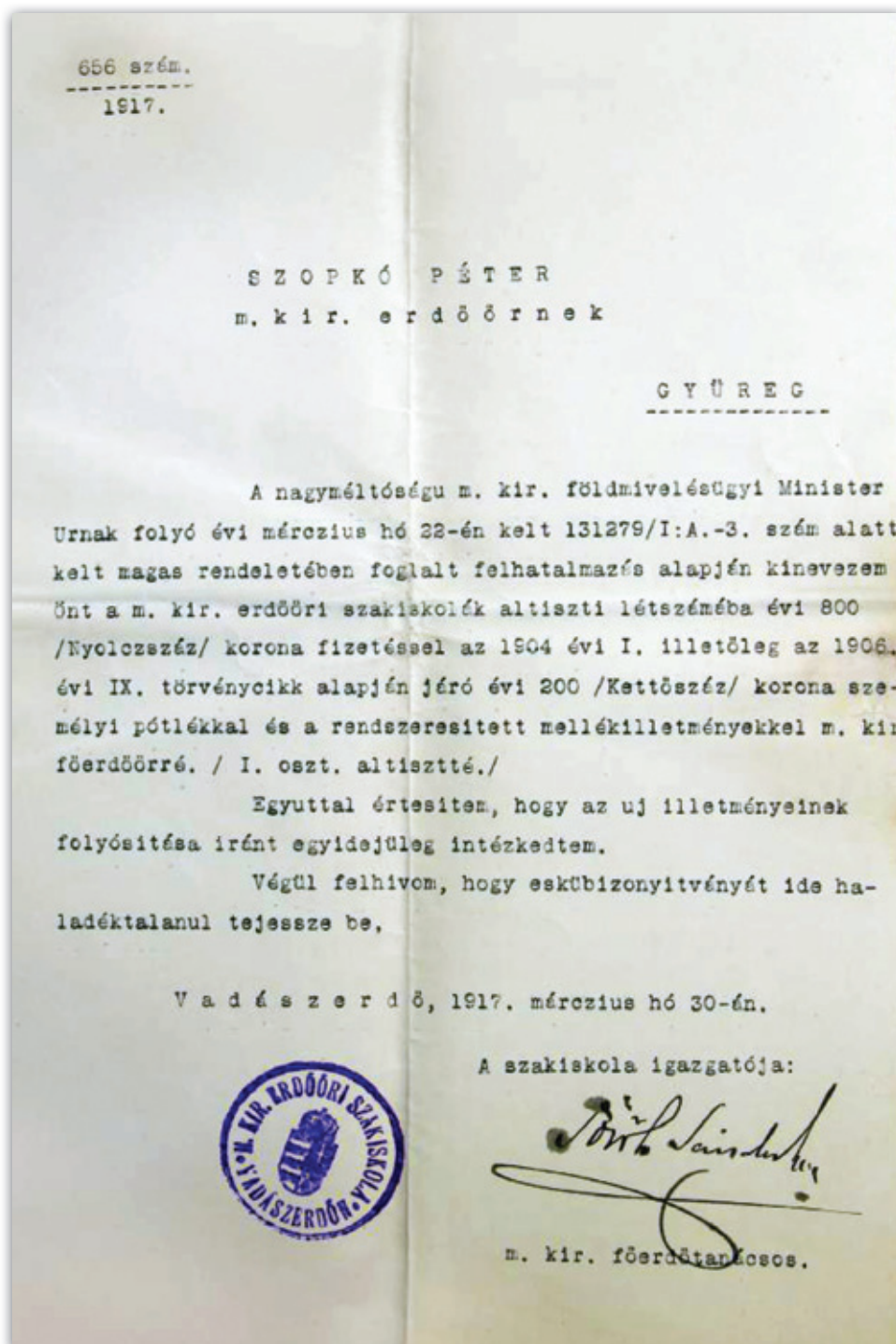
31. ábra

Orvosi alkalmassági vizsgálatról kiállított bizonyítvány 1913-ból erdőéri alkalmazáshoz, ami már akkor is kötelező volt

32. ábra

Első osztályú magyar királyi erdőlegényből III. osztályú erdőőrré történő kinevezés Szepkó Péter részére

33. ábra

Szopkó Péter I. osztályú altiszti kinevezése Vadászerdőn 1917-ből

AZ ERDŐ CÍMŰ FOLYÓIRAT 1907–1945 KÖZT

Dr. Kollwenz Ödön írta nekem 2000-ben egy levelében az akkori társadalmi helyzettel kapcsolatban, hogy a társadalmi viszonyok nem tették lehetővé az alerdészek OEE-be történő integrálását, ezért az OEE odaílt minden sorsukat jobbító kezdeményezés (szaksajtó indítása, egyesületi életük támogatása stb.) mögé.

34. ábra

Az 1907. évi első évfolyam első száma

Az OEE valóban így is tett, hiszen az *Az Erdő* című folyóirat első számának bevezetőjében az alábbiakról olvashatunk:

„Az Országos Erdészeti Egyesület kisebb terjedelmű magánerdők birtokosai és kezelői, nemkülönben az erdőészeti altsztek, erdőőrök és vadőrök részére, egy kizárólag ezen érdekkörök igényeinek a kielégítésére irányuló szaklapnak a megindítását határozta el.”

A lap céljairól szóló vezércikkben pedig a következőket:

„A lap fő célja, hogy az említett szakközönséget megismertesse a folyamatosan fejlődő erdőgazdálkodási ismeretekkel, de a legaprólékosabban foglalkozzon azon erdőgazdasági ismeretekkel is, melyek az erdőgazdálkodás érdekeit szolgálják. E mellett pedig különös gondot fog arra fordítani, hogy az erdőészeti altsztek és erdőőrök jogos és méltánylást érdemlő érdekei a nyilvánosság előtt megfelelő módon képviseltessenek és nyilvántartassanak.

Foglalkozni fog a vadgazdálkodással, a vadtenyésztési, vadóvási, ápolási teendők leírásával a különféle vadászati módokkal és fegyvertani ismeretekkel.

Rövidesen kiterjeszti majd az ismeretterjesztést más gazdasági ágazatokra is, így a gyümölcs-termesztésre, méhészetre, halászatra, állattenyésztésre és rétmívelésre is. Ismertetni fogja az olvasó érdekkörébe vágó törvényeket és szabályrendeleteket is.

Ismertetni fogják úgy a kincstári és állami felügyelet alatt álló, valamint a magánerdőkben történt erdőőröknek a kinevezéseit is.

Ezek mellett hozni fog tárcaszerű elbeszéléseket, és nemkülönben általános érdeklődésre számot tartó írásokat is.”⁵

⁵ Idézetek az 1970. évi első évfolyam első számából.

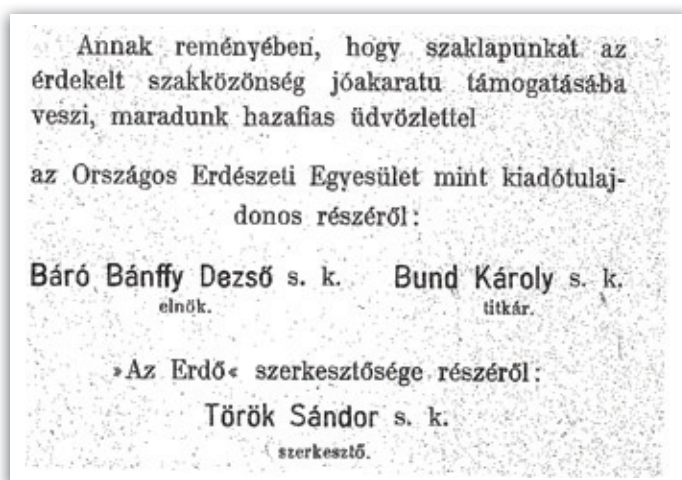
Végezetül közölni fogják az erdőőrök, vadőrök álláskeresést szolgáló és a nekik állást kínáló hirdetéseket is. Tekintettel arra, hogy sok esetben ezen állásokra külföldieket alkalmaznak, ezen álláshirdetéseket teljesen díjtalanul fogják megjelentetni.

A továbbiakban közli a cikk az OEE azon határozatát, mely szerint:

„Az Országos Erdészeti Egyesület ugyanis elhatározta, hogy a szaklap után elérendő tiszta jövedelem teljes összegét külön alapként kezeli, melynek kamatai kizárólag erdészeti altisztek, erdőőrök, vadőrök s illetőleg a lap javára fordítandók.”

Bár a lap árát igyekeztek alacsonyan, éves előfizetését 4 korona összegben induláskor meghatározni, bízott a szerkesztőség abban, hogy az előfizetések számának emelkedésével az alap összege is jelentősen emelkedni fog.

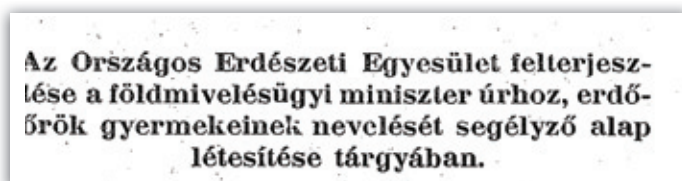
S végezetül az alábbiakkal zárul a cikk:

35. ábra
A nyitó szám beharangozó cikkének befejező sorai

A lap kezdettől fogva kéthetente jelent meg, első szerkesztője Török Sándor volt, majd 1907 szeptemberétől Balogh Ernő és Sugár Károly együtt, később Balogh Ernő.

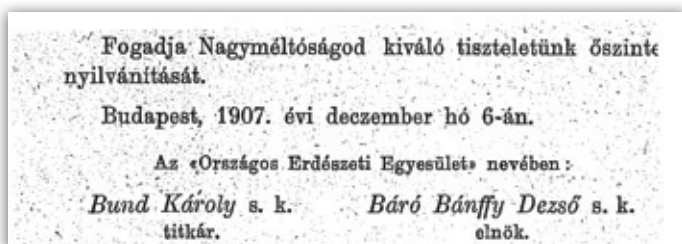
A lap a vezércikkben megfogalmazott célokat maradéktalanul teljesíti, sőt azt is ki lehet mondani, hogy az OEE erdőőrök vadőrök érdekképviselője terén megvalósított háttérszervezeti feladataiban is orozslánrészt vállal. Erről tanúskodik egy 1907. decemberi cikk is:

36. ábra
Felterjesztő cikk

A felterjesztést kérők arra kérik a minisztert, hogy ne csak az állami alkalmazásban álló erdőaltisztek gyermekei, hanem a magánuradalmak alkalmazásában álló erdőörök gyermekei is részesülhessenek az alap támogatásából.

37. ábra
Felterjesztő cikk befejező sorai

A lap megjelenését követő számok rövidesen igen népszerűvé teszik az újságot. A cikkek valóban a kitűzött célokat megjelenítve íródnak. A hirdetések révén lehet látni talán a legjobban azt, ahogyan összekapcsolódik az egész ország, mindenhova eljut az újság.

Az 1907. márciusi szám szerint, már a negyedévre előfizetőről leközlött névsor alapján 1585 előfizetője van a lapnak. Az előfizetők közt nemcsak erdőörök, vadörök, hanem erdőmérnökök, uradalmi erdőgondnokságok, erdőhivatalok is vannak szép számmal. Az 1527-es előfizetői sor-szám pl. Kaán Károlyé.

Az alábbiakban csupán ízelítőül néhány hirdetés:

Előfizetések nyugtázása.*)

^{1/2} évre (1 koronát) fizettek a következők: Hosvny Dezső (1283), Marczelly János (1284), Szabay György (1285), Rozovján János (1436), Görög János (1437), Zadránszky István (1468), Sziretnyák István (1476), Antal György (1504), Orosz János (1505), Kovács János (1506). (Folytatjuk.)

*) A név mellett álló szám, mely a czímszalagon is fel van tüntetve, az előfizetési napló folyó száma, melyet úgy az előfizetés megújítása alkalmából a postautalvány szelvényén, valamint bármilyen felzárólamlás esetén az illető levélben vagy levelező lapon kérünk okvetlenül feltüntetni, hogy minden félreértés vagy késedelemnek elejét vehessük.

A kiadó hivatal.

Pályázati hirdetmény.

A klosternerburgi kanonokrend erdészeti hivatalánál — Súr-on, Veszprém megyében — rendszeresített irodai erdőőri állás azonnal betöltendő.

Csakis nőlen, róm. kath. vallású, szakvizsgázott s katonai kötelezettségüknek eleget tett, fiatal egyének pályázhatnak; a német nyelvet szóban és írásban bírók előnyt, esetleg jó alkalmazhatóság esetében fizetési javítást nyernek.

Fizetés havonta halvan (60) korona, egy szobás lakás, és téli fűtésre szükséges tüzelőfa.

Egy évi ideiglenes s megfelelő szolgálat után az illető véglegesíttetik. A folyamodványhoz mellékelt bizonyítvány-másolatok vissza nem küldetnek.

Súr, 1907. évi március hó 14-én.

Ringelsen Lajos
Erdész.

Kerestetik

két nőtlen vizsgázott erdőőr.

Javadalmazás: 840 korona évi készpénzfelvétel, lakás és fűtés.

Magyar és román nyelvben jártasak előnyben részesülnek.

Bihari erdőipar r.-t. Dobrest.

E. 18. 2-3

Égercsemete eladó

gróf Nadasdy Tamás erdészeténél
Nádasdladányban, Fejérmegye

Magonc 8—12 % magas ezre . . .	5 Kor.
» » » » százezer . . .	400 »
2 éves iskolázott 30—40 % ezre . . .	10 »
» » » » tizezer . . .	85 »
3 éves » » 45—70 » ezer . . .	20 »

helyben, Fejér-Zichyfalva állomásra
szállítva.

E. 15. 3-4

A vadász-vizsla.

Gyakorlati útmutató a vizsla nevelés-, tanítás-, használat- és gyógykezeléshez.

Második kiadás.

Ára 1 kor. 50 f. a szerzőnél: **Stark Dezső** (Erdész,
Drávatai (Somogy m.)

E. 18. 2-*

Szepesvármegye közig. erd. bizottságától.
 687. szám erd. alb. 1907.

Pályázati hirdetemény.
II. oszt. kerületi erdőőri állásra.

Székhely: Alsóerdőfalu.
 Összjavalmazás: 680 kor. s a megítélt erdei kihágásokból $\frac{1}{3}$ rész.

Pályázati határidő és feltételek: 1907. évi május hó 15-ike. A szabályszerűen okmányolt kérvények a lőcsei m. kir. állami erdőhivatalhoz adandók be.

A magyar nyelven kívül a vidéken divó német és főt nyelvnek ismerete is kívántatik.

Az erdőőrzés szervezetének tervezett módosítása folytán rövid időn belül magasabb javalmazás kilátásba.

Kelt Lőcsein, Szepesvármegye közig. erd. bizottságának 1907. évi április hó 11-én tartott ülésében.

Raiff
 erd. b. elnök.

E. 28.

38. ábra
 Hirdetések

A hirdetésekből talán lehet érzékelni, hogy röviden mit ígér és vár el a leendő munkáltató. (A Klosterneuburgi apátság részéről hirdető sári főerdészt, Ringeisen Lajost még édesapám is személyesen ismerte.) Persze van olyan hirdetés is, ahol munkát keresnek, nemegyszer több nyelven beszélni tudó, vadgazdálkodásban is jártas erdőőrök.

Csupán néhány adat az akkori álláslehetőségekkel együtt kínált jövedelmekről, amiket a mai viszonyokkal is össze lehet vetni.

A tatai Esterházy-uradalomban az idő tájt egy úrm. cserhasáb tűzifa – a legdrágább tűzifa-választék – fatelepi (MÁV rakodói) ára 7 korona 40 krajcár, a Tatától legtávolabbi és nehezebben megközelíthető erdei rakodón 4 korona 80 krajcár volt.

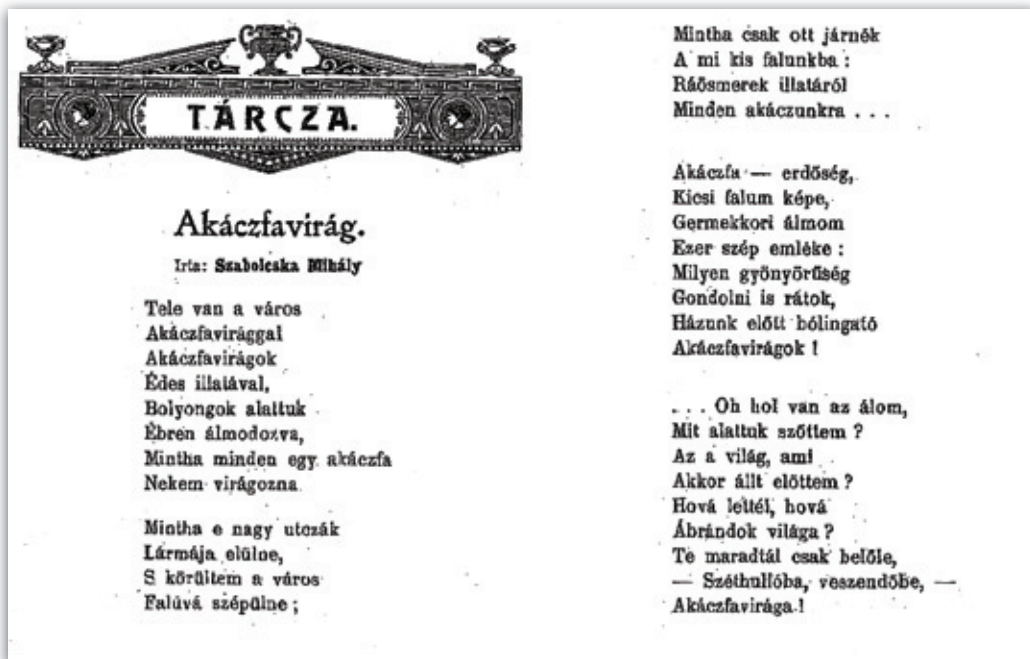
A reviereket (kerületek) vezető I. osztályú pagonyerdészek-pagonyvadászok jövedelme 730 korona/év, a legalacsonyabb III. osztályú erdőőröké 300 korona/év volt. Ezen felül szolgálati lakás, 12–30 úrm. tűzifa-járandóság, 2–4 db tehéntartási lehetőség, 1200–4800 négyzetöl (1–4 magyar hold) földjárandóság (szegődményes földtérfogat) illeti meg az alkalmazottat.

Mindenesetre az újság álláshirdetéseiből az látszik, hogy a megélhetéshez kínált jövedelmek az egész országban hasonlóan voltak mondhatók.

Az újságból természetesen nem hiányoznak az erdészet témakörébe illő, az erdő vagy a vadászat ihlette szépirodalmi írások, költemények sem.

Ezek a szépirodalmi írások talán nem mindig oly nagy jelentőségű irodalmi művek, viszont kortárs írótól, költőtől jelentek meg, és szórakoztatták az olvasót. Az írások a „tárcza” rovatot

gazdagították, s talán éppen elsőként a lapban jelenhetett meg 1907-ben Szabolcska Mihály – akit Ady csak költőcske Mihálynak titulált, Gárdonyival viszont nagyon jó barátságban volt – „Akáczfavirág” című verse is. (Szabolcska 1899–1918 közt Temesváron szolgált református lelkészként.)

39. ábra

Szabolcska verse 1907-ből

A lapokban megjelennek erdészettörténeti tárgyú írások is, pl. Kaán Károly több lapszámon át futó cikksorozatban mutatja be Decrett József (1774–1841) életét és erdészeti munkásságát 1912-ben.

Gyakori cikkíró a híres állatorvos és ornitológus, dr. Kukuljevič József is, aki elsősorban az állatbetegségekkel és kezelésükkel kapcsolatos ismeretterjesztő írásaival jelenik meg a lap hasábjain.

1910. november 6-án Besztercebányán alakul meg az erdőőrök és vadőrök első hazai egyesülete, az Erdészeti és Vadászati Altisztek Országos Szövetsége (MEOSZ). A megalakulásuktól kezdve az 1914-es megszűnésig a lap folyamatosan tudósít rendezvényeikről. Az 1912. évi 15. lapszámban pl. arról olvashatunk, hogy új vezetőség választott az 1912. augusztus 4-i Besztercebányán tartott közgyűlésen, továbbá elfogadták Szabolcs Ferencnek, a szövetség hivatalos közlönye, az *Erdészet* főszerkesztőjének a javaslatát, mely szerint hivatalos helyen kezdeményezni fogják az erdőaltiszti cím „erdész”-szé történő megváltoztatását. Ez a hír azért is fontos, mert az egységes címzésért később is indítanak kezdeményezést.

Az 1912. évi 21-es lapszám részletes összefoglalást közöl pl. a Földművelésügyi tárca 1912., illetve 1913. évi költségvetéséről.

A földmivvelésügyi miniszterium 1913. évi költségvetése.

Szeptember 17-én terjesztette be Teleszky János pénzügyminiszter a magyar kormánynak 1913. évi költségvetési előirányzatát tárgyalás és törvényerőre emelés céljából az országgyűlés képviselőházához.

Lapunk olvasóit természetesen a földmivvelésügyi miniszterium erdészeti ágazataira vonatkozó költségvetés érdekli leginkább s ezért azt főbb vonásaiban az alábbiakban ismertetjük:

A magyar- és horvát-szlavonországi kincstári erdők

rendes kiadásai az 1913. évre	—	20.110,484	koronával,
rendes bevételei pedig	— — —	23.417,055	«
		8.306,571	korona

vagyis — 8.306,571 korona

bevételei többlettel irányoztatott elő.

40. ábra

Részlet az 1913. évi költségvetési előirányzatról

Az újság aktuálpolitikai kérdésekkel szinte egyáltalán nem foglalkozik. Valóban csak a legnagyobb politikai eseményekről szólnak tudósítások. Ilyen jelentős hír pl. Ferenc Ferdinánd trónörökös és hitvese, Hohenberg Zsófia hercegnő tragikus halálának és a merényletről szóló tudósításnak rövid leírása az 1914. évi 14. lapszám elején megjelenő gyászkeretes tudósításban.

A háború kezdetétől megjelenő lapokban is viszonylag rövid és kevés tudósítás foglalkozik a háborús eseményekkel. A lapban megjelenő szakmai írások szinte mintha azt sugallnák, hogy nem fog bekövetkezni semmi olyan tragikus dolog, mint ami 1920. június 4-én a Versailles-ban, a Nagy-Trianon-kastélyban aláírt békeszerződéssel bekövetkezett. A történethez kapcsolódóan említtem meg, hogy ez a nap abban az évben úrnapi esett, amiről tudjuk, hogy a Katolikus Egyházban az Eucharisztia ünnepe!

A háborús helyzet természetesen érződik a kiadás terén, mivel a lapok már havonta csak egy-egy összevont számban jelennek meg. Az 1918. évi 21–22. összevont lapszám emlékezik meg Bedő Albert (1839–1918) október 20-i haláláról.

Ezen a takarékoságon túl viszont a háború végéig egy teljesen működő közigazgatás képe mutatkozik az áthelyezésekről, kinevezésekről az iskolák fejlesztéséről szóló cikkekben. Arra lehet következtetni, hogy az ország egyáltalán nem számít olyasvalamire, mint ami Trianonnal bekövetkezett. 1918-ban pl. vitasorozat kezdeményeződik a lap hasábjain, mégpedig a hazai erdészeti szakoktatás reformjáról, ilyen csakis egy folytonosságot feltételező helyzetértékelés esetében fordulhat elő.

Akár a temesvár-vadászerdei iskola, akár a Selmeci Akadémia, új helyre költözéséről szóló tudósításokat nézzük, akkor ezt a szakma ideiglenesnek gondolta, pl. az alábbi 1919. évi 5–6. számban megjelent cikk is erről tanúskodik.

Különfélék.

A bányászati és erdészeti főiskola ideiglenes áthelyezése.
 A selmecbányai bányászati és erdészeti főiskola ideiglenesen Sopronba helyeztetett, ahol a pótlóvizsgálatok április hó elején, az előadások pedig április hó második felében fognak előreláthatólag megkezdetni. A folyó évi októberig egy nyári-, azután egy téli- s végül még egy nyári félév ádatik elő. Az első és a második kurzusra csak katona hallgatók jelentkezhetnek. Aki a pótvizsgálatokon, vagy valamelyik kurzuson részt akar venni, azt azonnal jelentse be — pontos címével együtt — vagy a földművelésügyi minisztérium erdészeti (I A) főosztályába, vagy a bányászati és erdészeti főiskola rektorának (Sopron-postafiók). Felkérjük lapunk t. olvasóit, hogy erről főiskolái hallgató ismerőseiket értesíteni sziveskedjenek.

41. ábra

A főiskola költözése

A Tanácsköztársaság idején nem jelenik meg a lap, és tulajdonképpen csak egyetlen – **kivételesen!** – politikai töltésű „A rémuralom után” című rövid szerkesztői cikkel indul újra, 1919.12.15-én, az 1919. évi 7–24. összevont lapszámban.

A lapot is utoléri 1920 elején a teljes anyagi ellehetetlenülés. A szerkesztő Balogh Ernő ezért az 1920. évi 5–6. összevont lapszám szerkesztői vezércikkében a kialakult helyzetről tájékoztatja az olvasókat, és bejelenti a lap ideiglenes megszűnését. A legfőbb ok természetesen az ország erdőterületei 83%-ának és emiatt az előfizetők hasonló mértékű elvesztése. Akkor még ezt a veszteséget is úgy írta le a főszerkesztő úr, mint amiről remélni lehet, hogy csak ideiglenes.

Egy személyes emléket hadd osszak meg a T. olvasóval Az Erdő című újság kapcsán. Amikor 1981-ben túljutottunk az államvizsgán, leadni mentem a diploma kiállításához szükséges dokumentumokat a dékáni hivatalba. A hivatalvezető Dr. Botár Antalné volt, aki szeretne egy kicsit kioktatni a diákokat, ha egyébként nem tudták volna, mi a helyes viselkedés. Megkérdezte tőlem, hogy mint újsütetű erdőmérnök, egyáltalán tudom-e, hogy 1952-től miért Az Erdő az Erdészeti Lapok új neve. Persze nem tudtam, mire ő elmagyarázta, hogy volt egy régi erdész egyesület, és azoknak volt egy ilyen nevű újságjuk, s '52-ben amikor új nevet kellett adni a lapoknak, ennek az újságnak a nevét adták neki, s lett az Erdészeti Lapok új neve Az Erdő. Akkor még nem sejtettem, hogy lesz folytatása a történetnek!

Nagyon szép, üzenet értékű *Az Erdő* 1920. évi utolsó számában megjelent, a magyar méhészetről szóló kétoldalas táblázat.

Magyarországnak a háború előtti állapota szerint fennállott erdőterületein a méhészetre																
Táblaszám	A vármegye					Erdőterület fajok szerint										
	neve	székhelye	városi- nák és közsé- geknek száma	lőlek- száma	összes föld- területe	akác	hárs	tölgy	vegyes lombfa	fenyő	összesen					
												katasztrális hold				
												kat. hold	katasztrális hold			
1	Abauj-Torna	Kassa	268	178,572	577,047	39	—	122,365	77,185	8,317	207,906					
2	Alsó-Fehér	Nagyenyed	184	178,021	622,388	—	—	65,129	92,012	4,984	162,125					
3	Arad	Arad	219	268,408	1,040,559	81	—	193,117	135,298	—	328,496					
4	Arva	Alsókubin	99	81,643	350,604	—	—	—	5,593	110,348	115,941					
5	Baranya	Pécs	358	293,414	899,142	111	963	40,213	109,777	1,087	152,151					
6	Bács-Bodrog	Zombor	128	638,063	1,800,586	8,486	—	30,783	43,041	—	82,310					
7	Bars	Aranysomogyó	217	142,691	470,674	—	—	69,462	74,322	24,597	168,381					
8	Békés	Gyula	29	229,757	633,470	1,146	—	7,332	1,245	—	9,731					
9	Bereg	Beregszász	277	153,377	657,045	—	—	74,339	175,012	10,011	259,362					
10	Beszterce-Naszód	Beszterce	98	95,017	724,350	—	—	19,724	122,581	181,588	323,893					
11	Bihar	Nagyvárad	496	447,834	1,844,393	88	—	211,409	293,483	14,209	519,189					
12	Borsod	Miskolc	179	193,839	627,768	38	—	116,617	54,184	97	170,936					
13	Brassó	Brassó	24	89,929	260,314	—	—	14,621	67,987	27,493	110,001					
14	Csanád	Makó	30	109,011	297,489	913	—	—	20	—	3,904					
15	Csik	Csikszerecs	66	110,940	846,761	—	—	1,728	42,216	368,161	402,105					
16	Csongrád	Szentes	22	228,413	615,896	3,100	—	—	9,644	—	13,744					
17	Esztergom	Esztergom	53	72,166	185,767	808	—	—	28,645	5,045	34,532					
18	Fejér	Székesfehérvár	103	209,340	715,553	4,407	—	43,625	17,557	264	61,346					
19	Fogarasz	Fogarasz	88	84,571	423,035	—	—	9,509	118,496	40,774	168,779					
20	Gömör-Kishont	Rimaszombat	281	169,064	745,577	—	—	129,283	135,532	96,199	361,054					
21	Győr	Győr	94	109,493	285,438	2,607	—	8,613	8,903	385	20,503					
22	Hajdu	Debrecen	21	173,329	580,717	763	—	27,041	875	—	78,669					
23	Háromszék	Sepsiszentgyörgy	114	125,277	685,204	—	—	52,791	295,487	73,860	721,434					
24	Heves	Eger	117	209,933	651,532	1,470	—	82,944	31,893	—	114,837					
25	Hont	Ipolyás	187	106,080	457,596	757	—	107,118	32,112	6,099	146,077					
26	Hunyad	Déva	439	248,464	1,356,992	—	—	120,391	385,633	113,518	619,442					
27	Jász-Nagykun-Szolnok	Szolnok	51	278,443	909,128	1,027	—	322	3,866	—	5,215					
28	Kis-Küküllő	Dicsőszentmárton	118	92,214	298,433	36	—	7,120	39,520	—	46,676					
29	Kolozs	Kolozsvár	238	193,307	898,682	16	—	90,879	79,452	98,990	269,337					
30	Komárom	Komárom	94	151,699	491,013	1,551	—	44,855	13,802	715	60,923					
31	Kraasdörny	Lugos	364	380,313	1,920,217	—	—	274,849	705,998	22,493	1,002,440					
32	Liptó	Liptószentmiklós	139	74,758	391,588	—	—	—	14,906	—	196,131					
33	Máramaros	Máramarosziget	161	227,430	1,687,199	—	—	44,739	573,959	321,184	939,886					
34	Maros-Torda	Marosvásárhely	210	158,999	727,152	—	—	29,042	134,352	181,179	344,575					
35	Moson	Magyaróvár	60	85,960	351,139	1,349	—	4,766	12,660	153	18,818					
36	Nagy-Küküllő	Segesvár	125	132,454	579,147	217	—	72,298	108,181	—	180,696					
37	Nógrád	Balassagyarmat	276	191,678	718,460	1,260	—	148,136	52,061	3,270	203,467					
38	Nyitra	Nyitra	447	368,865	954,614	2,339	—	81,104	149,791	29,791	219,686					
39	Pest-Pilis-Solt-Kiskun	Budapest	215	1,057,503	2,291,284	21,160	—	41,633	184,472	372	247,487					
40	Pozsony	Pozsony	301	319,817	755,711	2,292	—	33,709	77,845	47,745	151,591					
41	Sáros	Eperjes	381	163,013	633,987	—	—	24,771	165,291	29,968	220,030					
42	Somogy	Kaposvár	313	307,448	1,165,276	520	312	133,776	103,190	6,409	244,207					
43	Sopron	Sopron	237	245,787	564,858	146	—	58,104	30,854	26,603	115,707					
44	Szabolcs	Nyíregyháza	137	214,008	806,137	2,561	—	33,753	4,494	19	40,827					
45	Szatmár	Nagykároly	307	293,002	1,085,419	—	—	158,131	99,114	—	257,245					
46	Szeben	Nagyszeben	88	141,827	626,112	—	—	57,870	139,546	85,982	283,398					
47	Szepes	Lőcse	221	172,881	635,962	—	—	953	35,312	227,265	264,530					
48	Szolnok-Doboka	Dés	320	193,677	826,875	—	—	79,732	168,538	2,823	251,093					
49	Szilág	Zilah	244	170,022	662,972	—	—	105,902	79,410	—	185,312					
50	Temes	Temesvár	221	396,738	1,284,963	3	1000	124,096	29,802	—	154,901					
51	Tolna	Szegszárd	121	234,643	616,490	793	1678	32,489	19,211	—	54,711					
52	Torda-Aranyos	Torda	142	137,031	610,241	17	—	38,017	84,777	56,019	178,830					
53	Torontál	Nagybecskerek	232	331,286	1,749,850	—	863	10,893	8,427	—	19,783					
54	Trencsén	Trencsén	409	244,919	776,311	—	—	23,492	149,975	91,474	264,941					
55	Túróc	Turócszentmárton	96	45,933	195,176	—	—	98	32,023	61,591	93,712					
56	Udvarhely	Székiudvarhely	138	105,620	510,801	—	—	27,474	149,189	33,509	210,172					
57	Ugocsa	Nagyszőlős	73	65,377	210,209	—	—	20,682	26,709	—	47,391					
58	Ung	Ungvár	211	128,707	561,231	—	—	37,587	199,941	22,710	260,238					
59	Vas	Szombathely	636	360,590	952,158	318	—	65,820	70,327	130,897	287,362					
60	Veszprém	Veszprém	187	208,487	687,529	—	—	68,826	100,057	3,446	162,329					
61	Zala	Zalaegerszeg	680	359,984	1,030,090	—	—	102,801	131,268	27,660	261,789					
62	Zemplén	Sátoraljaújhegy	453	277,575	1,089,450	252	—	75,166	229,106	2,658	307,182					
63	Zólyom	Besztercebánya	139	102,500	456,910	—	—	34,909	91,034	129,856	255,859					
	Összesen		121,975	13,797,603	49,038,941	61,524	3953	3,744,093	6,587,160	2,897,995	13,293,325					
					= 282,222						= 76,497					
					□ km.						□ km.					

42. ábra
Kimutatás a méhészetről

ZAT

vonatkozó erdészeti adatokról és berendezhető méztermelésről és remélhető mézhozamról.

Az erdőterület alakja az összes földterülethez % -ban	Az erdőhöz tartozó fő mézész területek						Erdői tisztás, rőt és legelő	Összesen	Alkalmazási		Alkalmazható		Remélhető méz-mennyiség évenként	J e g y z e t
	A letarolt vágásterületek évenként és fánemeként								erdő-tisztek	erdő-őrök	méh-észek	méh-családok		
	akác	hár	tölgy	vegyes lomb	fenyő	Összesen								
	1	2	3	4	5	6								
	katasztrális hold							száma				kg.		
36-03	1		2,040	1,415	832	4,287	32	20,919	38	352	26	5,275	105,500	
26-05			1,085	1,686	408	3,269	12,960	16,229	8	943	16	3,246	64,920	
31-57	2		3,218	2,480		5,698	26,281	31,979	27	357	32	6,476	129,520	
33-07				102	11,035	11,137	8,829	19,965	25	240	25	4,991	99,820	
16-92	3	11	670	2,012	109	2,805	12,173	14,978	47	507	28	5,813	112,260	
4-56	212		513	788		1,513	6,585	8,098	17	112	42	3,389	167,780	
35-77			1,414	1,362	2,460	4,966	13,472	18,438	41	230	23	4,609	92,180	
1-54	29		122	23		174	779	933	11	15	4	834	16,680	
39-47			1,239	3,209	1,001	5,449	20,760	26,199	9	341	33	6,549	130,980	
44-71			328	2,247	18,159	18,734	35,913	54,647	4	317	91	18,216	364,320	
28-14	2		3,523	5,380	1,421	10,326	41,537	51,863	67	982	87	17,332	346,640	
27-23	1		1,943	993	10	2,947	13,670	16,623	21	140	21	4,196	83,820	
49-26			242	1,243	2,749	4,234	8,800	13,034	11	76	22	4,345	86,900	
1-31	23			54		77	312	389	1	10	3	558	11,160	
47-49			29	773	35,816	36,618	32,168	68,786	1	644	88	17,196	343,920	
2-06				176		233	1,020	1,273	4	17	10	1,974	39,480	
18-60	20		477	92		589	2,765	3,354	13	85	6	1,245	24,900	
8-56	110		735	321	26	1,145	4,909	5,054	30	128	20	3,891	77,820	
39-			159	2,172	4,077	6,408	16,504	22,912	3	276	23	4,582	91,640	
48-43			2,155	2,485	9,620	14,240	29,885	43,125	70	474	54	10,831	216,620	
7-91	65		143	163	38	409	1,641	2,050	9	76	10	1,986	39,720	
4-94	19		450	16		478	2,295	3,773	4	77	6	1,081	21,620	
61-60			878	5,416	7,385	13,680	57,715	71,395	4	874	72	14,279	285,580	
17-63	37		1,366	684		1,987	9,188	11,175	23	222	23	4,460	89,200	
31-92	19		1,785	588	609	3,001	11,688	14,689	27	274	27	5,274	105,480	
46-65			2,006	7,067	11,352	18,425	49,556	67,981	12	970	85	16,995	339,900	
0-57	26			70		100	417	517		12	4	646	12,920	
15-64	1		119	724		852	3,736	4,588	2	290	6	1,165	23,300	
31-	4		1,615	1,456	9,899	12,874	21,548	34,422	21	950	43	8,612	172,240	
12-41	39		747	253	71	1,110	4,874	5,984	29	106	12	2,272	45,440	
52-20			4,580	12,926	2,249	19,755	80,196	99,951	89	907	125	24,988	499,760	
50-09				273	18,123	18,396	15,691	34,087	21	175	34	6,817	136,340	
56-71			746	10,706	32,118	43,570	75,192	118,762	57	257	149	29,690	593,800	
47-90			484	2,462	18,118	21,064	27,567	46,631	13	572	61	12,158	243,160	
5-36	34		79	230	15	328	1,506	1,864	14	44	6	1,141	22,820	
31-20	5		1,205	1,983		3,193	14,457	17,650	8	447	19	3,638	72,760	
28-33	31		2,469	933	327	3,780	16,278	20,058	24	420	28	5,641	112,820	
23-01	68		1,351	1,094	3,079	6,382	17,576	23,958	49	410	37	7,289	145,180	
10-50	529		692	3,381	32	4,634	19,801	24,435	58	458	84	16,680	333,780	
20-05	67		395	1,426	4,774	6,652	12,129	18,781	99	427	28	5,817	116,340	
34-71			413	3,030	2,997	6,440	17,603	24,043	50	512	25	4,868	97,360	
20-96	13	3	2,230	1,524	641	4,411	19,537	23,948	65	335	31	6,209	124,180	
20-48	4		968	565	2,660	4,197	9,257	13,454	32	258	17	3,437	68,740	
5-06	64		593	82	2	711	3,267	3,978	3	69	12	2,276	45,520	
23-70			2,635	1,817		4,452	20,530	25,032	37	264	32	6,258	125,160	
46-26			964	2,558	8,898	12,120	22,673	34,793	17	962	44	8,689	173,980	
41-60			16	665	22,726	23,407	21,163	44,570	56	496	56	11,142	222,840	
30-67			1,329	3,089	282	4,600	20,089	24,689	10	1,152	31	6,172	123,440	
27-95			2,432	1,455		3,887	14,825	18,712	29	713	24	4,678	93,560	
12-06		25	2,068	545		2,638	12,392	15,030	40	318	30	6,013	120,260	
8-70	20	33	542	352		847	4,335	5,182	17	141	15	2,967	59,340	
29-30			633	1,554	5,902	7,789	14,307	22,096	8	354	28	5,534	110,680	
14-30	22		181	147		350	1,584	1,934	8	42	6	1,077	21,540	
34-18			391	2,748	9,147	12,286	21,196	33,472	46	505	42	8,368	166,360	
48-01			2	587	6,159	6,748	7,497	14,245	6	112	18	3,561	71,220	
41-15			458	2,737	3,351	6,546	16,815	23,361		487	28	5,840	116,800	
22-54			345	489		1,034	3,793	4,827	2	23	6	1,206	24,120	
46-37			626	3,665	2,271	6,562	20,820	27,382	23	117	34	6,846	136,900	
28-08		8	1,097	1,289	13,090	15,484	21,390	36,874	30	440	47	9,377	187,540	
23-61			980	1,828	345	3,153	12,987	16,140	33	100	20	4,935	90,700	
25-41			1,048	2,406	2,786	6,220	20,945	27,165	29	510	34	6,791	135,220	
28-20		6	1,253	4,199	266	5,724	24,576	30,300	11	403	40	7,951	159,020	
56-			583	1,668	12,986	15,237	20,470	35,707	39	236	44	8,972	178,540	
27-10	1538	72	62,411	120,764	289,799	474,564	1,063,466	1,638,030	1602	22,842	2164	443,187	8,863,740	Δ 50 K = 443.187.000
														= 8,851 □ km.

Az erdőterületek és fánemek Boró Albert, és a remélhető mézhozam a vidék, fokvadás, legelővel minősége szerint Kádár Lajos adta alapján lettek megállapítva.
Az erdői tisztás 0-02 állag sáryban a kincseket, eddigiérti lévő arányokhoz képest a vágásterületek fazon, faösszetétel, fordulások szerint számítottak egy-egy évre, míg a fenyő-vágások állag 10 évi virágzással összesen vágásterületek voltak megállapítva.

Az Erdészeti és Vadászati Altisztek Országos Szövetsége a háború kezdete után 1914-ben megszűnt, és így *Az Erdészet* című lapjuk is, illetve a háború után *Az Erdő* című lap 1920 tavaszával ugyancsak megszűnt, de létezésükkel olyan hagyomány teremtődött, amire lehetett építeni az újraeledő egyesületi életben.

A háború után az OEE ismét az erdészek érdekvédelmi szervezetének létrehozása mellé állt. 1926-ban az egyik igazgató választmányi ülésen Czillinger János, az *Erdészeti Lapok* szerkesztője (1925–1928) vetette fel, hogy a meglehetősen szétagolt magyar erdészetben az alerdészeknek szüksége van érdekvédelmi testületre, valamint *Az Erdő* című lap ismételt felélesztésére, és javasolta az OEE nevében egy olyan F. M. minisztériumhoz címzett javaslat beterjesztését, ami az alerdészek szolgálati viszonyainak jogszabályi rendezését szorgalmazza.

1926. október 10-én Miskolcon megalakul a Magyar Erdészeti és Vadászati Segédtsztek és Altisztek Országos Szövetsége, a MEASZ, majd 1927-től havi egy példánnyal kiadásra kerül a folyóiratjuk is, *Az Erdő*, aminek a kiadója már nem az OEE, hanem a MEASZ.

43. ábra
1927 ismét elindul
Az Erdő c. újság

A MEASZ az 1927. december 4-i választmányi ülésén tárgyalta a Belügyminisztériumba beterjesztett alapszabályzata módosítását. Ekkor a Földművelésügyi Minisztérium kezdeményezésére az egyesület nevének megváltoztatásáról is döntöttek, mégpedig Cservenka Ferenc tatai uradalmi erdész választmányi tag javaslatára az egyesület a nevét a Magyar Erdészeti és Vadászati Műszaki Segédszemélyzet Országos Egyesülete névre (MEVME) változtatta. A Földművelésügyi Minisztériumban ugyanis kifogásolták a korábbi elnevezésben a segédtsztek szót.

A folyóirat minden hónap 5-én jelenik meg, óriási kezdeti sikerrel, hiszen az első lapszám még csak 500 példányos, a másodikat már 600, a harmadikat pedig már 700 példányban kellett megjelentetni.

Az első szerkesztő, egyben az ügyvezető elnök Nádaskay Richárd. A szerkesztőség címe Miskolc, Pénzügyi palota, III. emelet 55. szám alatt volt.

Az újság felvállalja az alerdész társadalom sorsának jobbítását, de ugyanúgy, mint elődje, kellő figyelmet fordít szakirányú és szépirodalmi cikkek közlésére is. Több teret kapnak az érdekképviselettel foglalkozó, az erdészek életkörülményeinek jobbítását célzó cikkek, hozzászólások, legyen szó a jövedelmeik rendezéséről vagy a nyugdíjügyekről, és minden lapszám igen részletesen tudósít az egyesületi életről is.

A szerkesztőség általában az ügyvezető elnökkel egy helyiségben, rendszerint az elnök vagy valamelyik vezető tisztségviselő lakásán bejelentve működik.

Nádaskayt a földművelésügyi miniszter 1930. október 1-jétől visszarendeli a minisztériumba, korábbi szolgálati helyére, s ettől kezdve a MEVME és a szerkesztőség székhelye is megváltozik, az új cím: Újpest, Damjanich u. 5. szám lett.

Az újság kezdeti teljes éves előfizetési díja 6 pengő volt, az utolsó 1944-beli éves előfizetés pedig 9 pengő.

1931. október 31-én rendkívüli választmányi ülésre kerül sor, mivel Nádaskay váratlanul bejelenti az ügyvezetőségről történő lemondását, s az ülésen úgy döntenek, hogy a leköszönő elnök javaslatára Lehóczky Jánost bízzák meg az ideiglenes ügyvezetéssel, aki új titkár megválasztását javasolja, s így lesz titkárrá választva Tömösváry Miklós, aki a szerkesztői feladatok elvégzésére is megbízást kap. Az ő lapszerkesztői tevékenysége idején a szerkesztőség a Budapest II. ker. Batthyány utca 59. III. emelet 2. szám alatt működött.

Tömösváry egészen 1935 februárjáig látja el a szerkesztői teendőket, bár az ügyvezető elnöki tisztséget 1932-től már Daróczy Márton tölti be, így ő csak 1935 márciusától szerkesztője a lapnak. Ettől kezdve lesz a szerkesztőség címe: Esztergom, Magyar Királyi Erdőgazdasági Szakiskola.

Az utolsó változás az ügyvezető és a szerkesztő személyében 1940-ben történik, amikor vitéz Szekeres Károly lesz az ügyvezető, a szerkesztőség élén a változás pedig 1941 februárjától történik meg, amikortól a szerkesztőség is a Tata Esterházy u. 1. szám alatt működik, egészen a lap 1945. évi megszűnéséig.

Az *Erdő* című folyóirat második korszakában már jóval szerényebb terjedelmű, mint az 1907-tel induló elődje, hiszen havonta csak egyszer jelenik meg, az ívek terjedelme pedig nem A/4-es, hanem csupán A/5-ös méretű. Gyakoribbak az összevont lapszámok, különösen a világháborús évek idején. Egy-egy összevont szám terjedelme sem haladja meg általában a 16 oldalt.

Az első és a második bécsi döntés során a Magyarországhoz visszakerült területek természetesen azt is eredményezték, hogy az egyesület tagsága és a lap előfizetőinek száma is jelentős gyarapodásnak indult.

AZ ERDŐ

XV. ÉVFOLYAM	1941. JANUÁR	I. SZÁM
--------------	--------------	---------

FELELŐS SZERKESZTŐ ÉS KIADÓ: DARÓCZY MÁRTON

A lap havonta egyszer jelenik meg. Előfizetési ár: egész évre 6 pengő, fél-évre 3 pengő, negyedévre 1.50 pengő. — A tagdíj évi 12 pengő. Belépési díj egy szemszínellenőrzésre 2 pengő. — Övezetek és szegénysorsú nyugdíjasok vagy meg ki nem nevezett állásban lévő kártársak (esemelekereti örök, erdőlegények, erdőszolgák stb.) a fenti tagdíjnak csak felét kell fizessék, azaz évi 6 pengőt, de igazolniuk kell azt, hogy ezen kedvezményre igényjogosultak. — Egyesületi tagoknak a lap tagdíj fejében jár. A lap szellemi részére vonatkozó levelezés (kéziratok stb.) „Az ERDŐ” szerkesztőségéhez: Esztergom küldendők.

Magyar Testvérek! Kártársak!

A felszabadult erdélyi csiki végekről első gondolatom országgyarapító Kormányzó Urunk és vitéz katonái felé irányul, kik nekünk szabadságot és megélhetést adtak.

A szabadság nevét és gondolatait csak az tudja mindennél többre becsülni, aki huszonkét esztendőn át rabigában szenvedett.

Isten jóvoltából, Kormányzó Urunk bölcs akaratából, Magyarország nagy Barátai támogatásával szelpattantak a rablincsek és újra szabad székegyekké lettünk.

Az első szabad újszertendő alkalmával szeretettel köszöntöm összes kartársaimat. — adjon a Mindenható egészség, boldogságot és megelégedést az új esztendőben.

Fogadjuk meg, hogy Hazánkat önfelaldozással szolgáljuk, hivatásunknak becsülettel eleget teszünk és minden erőnkkel, ha kell életünk árán is küzdeni fogunk Nagy-Magyarország és a szebb, jobb magyar Jövőért!

ernyei Nagy Domokos
hat. erdőőr Gyimesközéplak (Csikmegye).

44. ábra
Lelkes cikk
1941. januári számban

A fenti rövid, de annál lelkesebb cikkből érzékelhető, mit érezhettek a visszakerült részek magyar erdészei, s persze őszinte az öröm az egész magyar erdészársadalomban.

Ugyanebben a lapszámban találjuk Szy (máshol Szij) Ferenc cikkét, ami viszont keserűen mutat rá arra, hogy mennyire reménytelen a társadalmi megbecsülésért folytatott erőfeszítéseikben az előrelépés elérése. A cikk az 1940. december 15-i választmányi ülésen elhangzottak kapcsán íródott.

Kegyetlen, mostoha sors. Megáll a türelemmel az egyenesen gondolkozó ész. Hiába keres, hiába kutat, nem talál utat, gondolatfonalat, amelyen hittel elindulhsson. A kapott ígéretnek benemartása, a családások halmazata már lassan-lassan teljesen hitevesztetté teszi kar tagjait. Az igazságtalanság, ami ezzel a félretölt, mindenkitől elhagyott, erejében, tudásában a zsarolásig kihatással karral történik, világosságra, a nyilvánosság elé kívánczik és azonnali orvoslást igényel.

Régóta kéri az erdészeti segédszemélyzet a helyzetének megfelelő, már rég kiérdemelt javítását. A kérelmek előterjesztésénél nem mulasztotta el soha azt sem, hogy ennek jogosságát és szükségességét adatokkal bizonyítsa. Az érdekcsoportok valószínűleg jóhiszemű kiszolgálásában nem hallják, vagy nem akarják hallani, a már nem haladó, hanem repülő kor szavát. Szükséges fejlődésében kadályozzák, a 61 év előtti szinten örökre rögzíteni akarják a segédszemélyzet helyzetét, fizetésben, rangban, tiszteletben. Ugy véli a segédszemélyzet, mindez az érdekcsoportok érdekében történik. De az nincs bebizonyítva, hogy az érdekcsoportoknak valóban előnyös-e az esetleg jókarrat, esetleg ráerőszakolt kiszolgálás.

Az 1879. évi erdőtvény meghozatala óta az erdészeti segédszemélyzet érdekében nem történt maradandó fejlődés. Voltak idők, amikor a kiemelkedő szakemberek szükségesnek látták a kar tudása és szintjének emelését. Ezen mozzanatok egyike a harmadéves továbbképző, a másika az erdőgazdasági iskola volt. Egyik sem tudott fennmaradni, iskolafejlődésünk nagy szegényére megszüntették.

45. ábra
Az 1941. januári számból
az elért eredményekről

Tanulságos az 1941. januári lapszámából a két idézett cikk, dicséretre méltó az a fajta kertelés nélküli szókimondás, ami jellemzi a cikkeket és az erdészársadalmat.

Természetesen *Az Erdő* most is hoz egyéb, hasznos, a szakmához köthető cikkeket, pl. vadétel-recepteket is, ezekből egy kis ízelítő:

Őz. — Levesek.

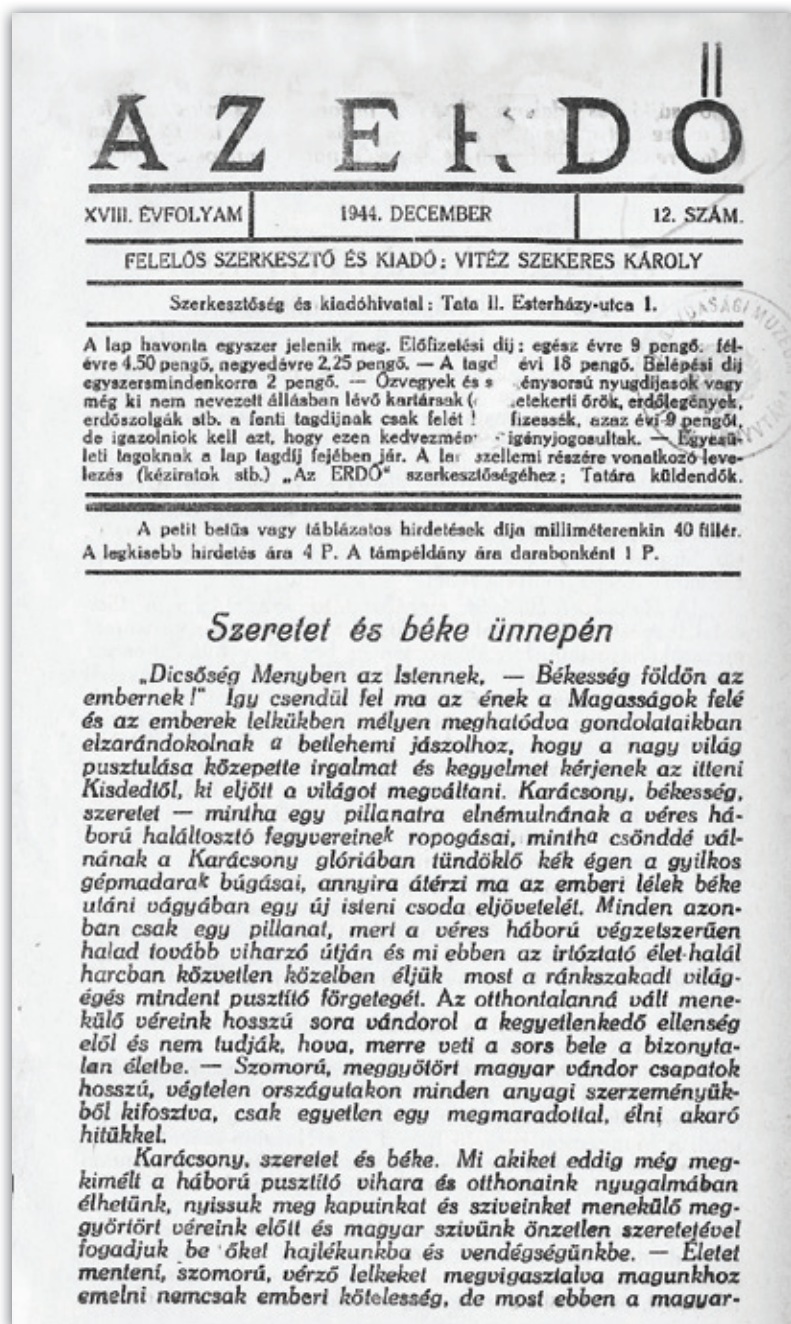
Áttört leves. Félliter babot vagy lencsét sósvízben főzünk. Friss őz-húst lecsontozunk, apróra vágunk s a csontokkal együtt külön vízbe főni tesszük. Hozzáadunk szeletekre vágott füstölt szalonnát, vöröshagymát, borsot, babérlevet, kakukkfűvet, megsózzuk kevésbé! Az egészet, a babot-lencsét is, puhára főzzük. Ha puha, a húst leszűrjük, a csontokat kivesszük s a puhára főtt bab-lencsével összetörve az egészet ledaráljuk; majd szitán áttörjük. A húslével feleresztve jól összeforraljuk. Tálalásnál pirított zsemlyeszeleteket adunk bele.

Vadászleves. Az őz nyakát feldaraboljuk kis darabokra. Vaj- vagy zsírban karikárávágot hagymával, sárgarépával, petrezselyemgyökérrel és zölddel, 1 gerezd fokhagymával só és szemes borssal együtt pároljuk, majd megpirítjuk. Ha megpirult, liszttel gyengén meghintjük s felerész fehér bor, felerész vízzel felöntve puhára főzzük. Tálaláskor tejfelt öntünk rá.

46. ábra

Vadételreceptek

Úgy illik, hogy az utolsó lapszám szerkesztőjének, vitéz Szekeres Károlynak vezércikkével emlékezzünk meg az 1945-től megszűnő *Az Erdőről*:

47. ábra
 Az Erdő utolsó száma
 (v. Szekeres utolsó
 vezércikke)

A MAGYAR ERDÉSZETI ÉS VADÁSZATI SEGÉDTISZTEK ÉS ALTISZTEK ORSZÁGOS SZÖVETSÉGE (MEASZ 1926–1927) ÉS JOGUTÓDJA, A MAGYAR ERDÉSZETI ÉS VADÁSZATI MŰSZAKI SEGÉDSZEMÉLYZET ORSZÁGOS EGYESÜLETE (MEVME 1927–1945)

A MEVME és jogelődje, a MEASZ az 1926. október 10-i megalakulásától kezdve markánsan megfogalmazta céljait, mit kíván elérni a társadalmi megbecsülés, az iskolai oktatás, a nyugdíjügyek és egyáltalán az erdész-vadász társadalom szociális helyzetének javítása terén. Az erről hozott határozatban röviden a következő célokat tűzte ki: 1. Létminimum megállapításának szorgalmazása a magánuradalmi erdészeti alkalmazottak javára. 2. Nyugdíjalap létesítése. 3. Szolgálati idő leszállítása 40 évről 35 évre. 4. Fegyelmi szabályok létesítése. 5. Egyenruha és rangjelzés szabályozása és törvényes védelme. 6. Ingyenes jogvédelem a szolgálati ügyekből kifolyó panaszok ügyében. 7. Az állami rangsorozás rendezése.

E célok elérését egyrészt a saját sajtó megteremtésével, másrészt a társadalom vezető rétegéből céljaikkal egyetértő, azokkal azonosuló személyek, szervezetek (elsősorban az OEE) megnyerésével és támogatásával igyekeztek megvalósítani. Számos beadványt juttattak el erről a legmagasabb szakmai fórumokhoz is, az alábbi irat is egy ilyen kérelem:

A " Magyar Erdészeti és Vadászati Segédtestek és Altisztek
Országos Szövetsége " Miskolc.

Nagyméltóságú Miniszter Ur !

Kegyelmes Urunk !

Az 1911. évben megalakult "M.E.A.Sz." rövid három évi működés után ugyyszólván a kezdet-kezdetén volt még, amikor a közben 1914. évben kitört világháború, s az azt követő kommunizmus és az európai gazdasági-háború miatt kénytelen volt működését függőben tartani, mivel ezen évek politikai és gazdasági helyzete az intenzív működést teljesen lehetetlenné tette.

1926. évben végre elérkezett az az idő amely az ország újjáépítésének szépen haladó munkájában való részvételt és ezzel a "M.E.A.Sz." újjászervezését és működésének újra felvételét szükségessé és lehetővé tette.

Az így újjászervezett "M.E.A.Sz."nak ez első évi működésére, ez első karácsonyi-ünnepé alkalmából, visszatekintve, azt kell tényként megállapítani, hogy a magyar-erdészeti és vadászati segédtesti és altiszti-kar a legerősebb-asztisztista-ösi-magyar-hazafias-érzéstől van áthatva, mindenegybes tagja izzig-vérig iaténfőlé jó és igaz magyar, ami igen könnyen érthető ha elgondoljuk, hogy az erdősz és vadász altiszt hivatásának természeténél fogva többnyire emberlakta helyektől sokszor több napi járó földre, messze távol, bent lakik és él az erdőségekben, egyedül és elhatgyottan embertársaitól, de kint a szabad természetben annál közelebb Istenhez.- Vadállatok, vadászok, fatolvajok és csavargók s a szabad természet több mindenféle vészedelem által állandóan életét teszi kockára, szolgálata sokszor nehezebb mint azé a csendőré akinek sok esetben hűséges segítő társa is egyuttal.

Ez az állandó, szüntelenül idegfeeszítő és sok szaktu -

dást igénylő szolgálat azonban ugyiszlván alig nyújt emberhez méltó tisztességes megélhetést, s a legtöbb altiszt bármily jó szakember legyen is, bármennyire büszgön és lelkiismeretesen végzi is felelősségteljes nehéz szakmunkáját, mégis nyomorban szynlődik, munkája nem részesül méltó elismerésben és társadalmilag is teljesen el van hanyagolva, el van hagyatva.-

Ötven év óta a magyar erdőészeti altiszti-kar semmiféle elismerésben, helyzetjavításban, fizetésjavításban, vagy bármilyen más gazdasági vagy kulturális segítségben nem részesült.-

Egyszerűen nem törődött velük soha senkise.-

Pedig s ez is való tény, az erdőgazdaságok belterjesítésé válása folytán, mind több és több az általuk elvégzendő munka, s mind többen, ma már túlnyomó többségben, megfelelő 2-4 középkolai előképzettséggel, két éves erdőgazdasági szakiskola elvégzésével, erdőgazdasági szakvizsgát tett intelligens, jól képzett szakemberek az erdőészeti-altisztek. -

De ennek dacára mégis, amíg más pályákon a hozzájuk hasonló képzettségű altisztek részére megnyitottak a segédtisztii-műszaki és szakaltiszti állások, addig az erdőész és vadász altisztek nagy többsége még ma is a szakképzettséget egyáltalán nem kívánó szolgai és cseléd sorban vannak, s fizetésük illetve jövedelmük is ehhez mérten oly csekély, hogy a létminimumon jóval alul maradt, s a megélhetésükre semmiképen sem elegendő s ezért valósággal a nyomorral kell küzdeniük.-

Mindaz azért mert a már réges régen elavult 1879. évi XXXI. t. c.-ben róluk semmiféleképen gondoskodás nem történt, s ez alapon a köztudatban az erdőőrök és főerdőőrök máig is csak mint tanulatlan-tudatlan erdőkerülők és csőszök szerepelnek, holott ezzel szemben a valóságban mindannyian megfelelő előképzettséggel bíró szakképzett és műszaki munkálatokat végző egyének, akik óriási felelősség mellett, sok milliárdot jelentő hasznos munkát-kimondottan szakmunkát végeznek, amellyel úgy az egyes erdőbirtokosokat mint pedig államot sok milliárdra tehető pozitív jövedelem illetve

vagyon megszerzésében, megtartásában és gyarapításában segítik, sőt ez első sorban és főképen az ő érdemük is.-

Annak hogy az erdészeti és vadászati altiszti-karban mennyi igazán intelligens, szakképzett, sőt egyébként is tanult egyén van, s hogy ebben az altiszti karban mennyi veleszületett és magyar tehetség és természetes tudás van, ennek legjobb bizonyítékai, az egyes altisztek által megírt, s a "M.E.A.Sz." hivatalos lapjában az "Az Erdő"-ben leközölt különböző tárgyú cikkek, amelyek egynémelyike bámulatos tehetségre és intelligenciára vall. -

Nagyméltóságú Miniszter Ur ! Kegyelmes Urunk !

Amikor a közelgő karácsonyi ünnepekre és az eljövendő új évre Nagyméltóságodnak mint a magyar erdészet és vadászat legfőbb pártfogójának hódolatteljesen igaz szívvel-őszintén sok jót kívánunk, engedje meg, hogy mély tisztelettel "Az Erdő" első évfolyamát mint összinte igaz mély tiszteletünk jelét ezennel átadhasaunk azon tiszteletteljes kérelmünket fűzve ahhoz, hogy azt figyelmére méltatni kegyeskedjék.-

Hisszük és bizunk abban, hogy Nagyméltóságod mint legfőbb kegyes pártfogónk megfogja találni a módját és lehetőségét annak, hogy ezt a jobb sorsára érdemes altiszti kart mai elhagyatottságából és nyomorából kiemelje.-

Nagyméltóságodnak Kegyelmes Urunknak !

Miskolc, 1928. évi december hó 20-an

legmélyebb tisztelettel, alázatos szolgálai:

Friedmann
M.E.A.Sz. titkára

Kardoskars
M.E.A.Sz. ügyv. elnöke.

Jávorsky János
választmányi tag

Papay István

48. ábra

MEASZ beadvány az F. M. miniszterhez 1927-ből

Ebben a M. Kir. Földművelésügyi Miniszterhez címzett levélben is tömören minden benne foglaltatik, amit a MEASZ célul tűz ki és el kíván érni.

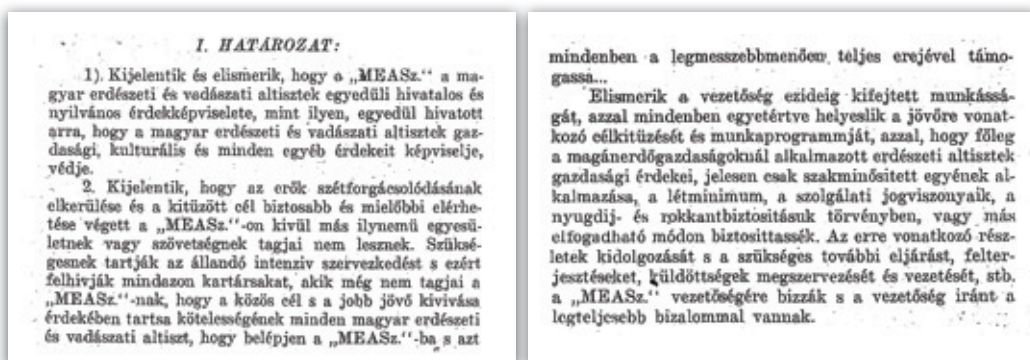
Volt tehát bőven megoldandó probléma. Az újság azért fontos az érdekek érvényesítése terén, mert ez az egyetlen olyan fórum, ahol mindenki be tud kapcsolódni a problémák megoldásába. A legfontosabb célok eléréséhez kérelmeik egyedi terjesztésével is próbálkoztak, pl. úgy, hogy kérelmüket országgyűlési képviselőkhöz a társadalmi elnök révén személyesen juttatták el.

Az egyesület első tisztikarát és választmányát 3 évre a következők alkották:

Társadalmi elnök: Dr. Juhász József nemzetgyűlési titkár; ügyvezető elnök: Nádaskay Richárd m. k. főerdőszámtanácsos; jegyző: Hornyánszky Antal m. kir. erdőőr; pénztáros: Sárkóczy József m. kir. főerdőőr; ellenőr: Medvegyi Antal nyug. m. kir. főerdőőr; számvevő bizottsági tagok: Lehóczky János miniszteri irodafőtiszt és Béldy György m. kir. főerdőőr.

Válsztmányi tagnak 15 főt választottak meg, 5 fő póttaggal. (A vezetőség vagy a választmány tagjai közt mindig találunk tatai uradalmi erdészeket, így pl. kezdetűl választmányi tag: Cservenka Ferenc uradalmi számvevő és Stubenvall Rezső erdőőr.) Ezen az alakuló gyűlésen 140 alapító tag nevében 87-en jelentek meg.

Kezdetűl sok segítség érkezik az OEE és az erdőtisztai kar részéről a fenti célok megvalósításához. Az 1926. november 7-i első választmányi ülés idején 224 taggal rendezik a MEASZ, ami 1927 májusára már eléri a 450 főt. A lendület is nagy, lelkesen fognak a célok eléréséhez az egyesület tagjai. Jól mutatja ezt, hogy 1927-ben két vándorgyűlésre is sor kerül, az első 1927. augusztus 20-án Pápán, majd a második 1927. október 30-án Veszprémben. Ez utóbbin 56 tag vesz részt. Fontos határozatok szűlettek a vándorgyűléseken. Mindkét vándorgyűlésen képviselteti magát az iskolák részéről is valaki, vagy a mérnöki, tisztikar részéről is valaki, akik támogatták is az egyesületi célokat. Csak néhány név közülük: Illés Vidor, Pollakovics György, Tanka Sándor, vitéz Tóth László erdőmérnökök.

49. ábra

A Pápán hozott határozat

E Pápán hozott határozat tehát kimondja, hogy a MEASZ a magyar erdészeti és vadászati altisztek egyedűli érdekképviseleti szerve!

A veszprémi vándorgyűlés pedig többek közt az alábbi fontos döntéseket hozta:

„2) *Hangsúlyozottan kívánják a magánuradalmaknál alkalmazott erdészeti és vadászati altisztek részére a létminimumnak törvényes biztosítását és az ezen alapuló fizetési rendszert.*

3) *A magánuradalmi erdészeti és vadászati altisztek nyugdíj és temetkezési segély alapjának megvalósítását és fokozatos kiterjesztését halaszthatatlanul sürgősnek és szükségesnek tartják. [...]*

4) *feltétlenül sürgősen szükségesnek tartják és kívánják úgy az állami, mint pedig az összes nem állami erdészeti és vadászati altisztek, illetve alkalmazottak szolgálati viszonyainak törvényes szabályozását.*

5) *Kívánják az erdészeti és vadászati altisztképzés gyökeres rendezését, (ez ügyben javaslatlételre megbízzák a MEASZ vezetőségét)...”⁶*

Az egyesület céljai eléréséhez igyekszik minden lehetőséget megragadni. A sajtó terjesztése mellett jelentős az a fajta, mai szóhasználattal élve, lobbitevékenység, amit úgy érnek el, hogy az elnöki tisztségbe lehetőleg az erdészszakma vezető tisztviselőit, vagy a célokkal azonosulni tudó vezető politikusokat igyekeznek megnyerni.

Az alábbi „társadalmi” tisztségviselőket mindenképpen meg kell említeni.

Így került sor olyan jelentős szakembernek a fővédnöki tisztségbe kerülésére, mint Pfeiffer Gyula (1928-tól), aki miniszteri tanácsosként 1926-tól a M. Kir. Földművelésügyi Minisztérium I. Erdészeti Főosztályának volt a vezetője.

Az 1929. november 24-i Miskolcon tartott rendkívüli közgyűlésen báró Waldbott Frigyes közbenjárására sikerül elérni, hogy gróf Majláth József vállalja el az elnöki tisztséget. A gróf ugyanis az OEE-ben, az újonnan készülő erdőtörvény előkészítő bizottságán belül a magánerdőtisztek szolgálati viszonyát rendező albizottság tagja volt, tehát rálátása volt arra, hogy a törvényen belül az erdészek problémáira jogszabályi megoldás születhessen.

1933-tól dr. Brandt Vilmos tölti be az elnöki tisztséget. Ő talán a legbefolyásosabb ember, a MEVME-n segíteni szándékozó politikai személyek között. Brandt Daróczy elnöksége idején nyeri el ezt a tisztséget. Az ismeretség közöttük sokkal korábbi, hiszen Daróczy a Szilágy vármegyei Zsibón született, Brandt pedig szintén Szilágy megyében, mint megyei aljegyző kezdi pályafutását. A Gömbös Gyula által vezetett, 1935-ben 57%-os győzelmet arató Nemzeti Egység Pártja, a NEP második vonalbeli vezető embere dr. Béldi Bélával együtt. A NEP háznagya az Országgyűlés jegyzője. 1922-től Békés megyei főispán, jelentős politikai karriert fut be, politikai pályafutása csúcán az Országgyűlés elnöke. Szenvedélyes vadász, 1930–1944 közt vadászberlője az Esztergom városi erdők jelentős részének, vadászházat építtet (Brandt villa), a nyilas hatalomátvételnél családjával együtt nyoma vész.

⁶Idézetek a veszprémi vándorgyűlés döntéseiből.

1943-tól az elnöki tisztséget Rónay György ny. m. kir. erdő-főtanácsos viseli.

Az *Erdő* 1937. évi 3. lapszáma közli a már említett képviselőkhöz szóló levelet, amelyben a MEVME arra kéri a képviselőket, hogy olyan jogszabály megalkotásával támogassák az erdészeti segédszemélyzetet, amely kiemeli őket a gazdasági cselédség sorából.

Mélyen tisztelt Képviselő Úr!

Engedje meg, hogy bizonyára nagy elfoglaltsága közben kérésünkkel felkeressük.

A Magyar Erdészeti és Vadászati Műszaki Segédszemélyzet Országos Egyesületének vezetősége egy évtizede folytatja harcait azért, hogy az országban szétszórta élő tagjainak a kenyerét biztosítsa. Kéréseinkkel számtalanszor bekopogtunk az illetékesekhez amelyekre a legutóbb azt a választ kaptuk, hogy ügyünket csak új törvény alkotásával lehet szabályozni.

Ügyünk, melyet bizalommal tárhatunk a törvényhozók elé igazságos, annak teljesítése méltányos és annak fogja találni rajtunk kívül pártállás vagy világnézeti elvekre való tekintet nélkül a törvényhozó testület minden tagja.

A mélyentisztelt Képviselő urnak bizonyára tudomása van arról, hogy az erdészeti segédszolgálatra való alkalmasság szakiskola elvégzéséhez, illetve szakvizsga letételéhez van kötve s most kértük, hogy a szakiskolába való bejutás előfeltételül valamely középiskola 4 osztályának sikeres elvégzése köttessék ki.

A szakképzett erdész esetleg állásba jutván a gazdasági cselédekkel, a béresekkel teljesen egyenrangú elbánást és fizetést kap. Távol álljon tőlünk, hogy a nemzet gerincét képező gazdasági cselédeket bármiképpen is kissebítsük, mégis a szakképzettségünk, felelősségteljes munkánk, nem utójára pedig az, hogy nehéz szolgálatunk közben életünk napról-napra veszélyben forog, felkelti bennünk a hitet és meggyőződést, hogy országunk elesettsége idején is nagyobb kenyér illet meg bennünket.

Foglalkozásunk életveszélyes volta és nyomorunk ellenére is ambícióval és szeretettel végezzük nehéz munkánkat. Tudjuk azt, hogy népünk és országunk jövőjében a legfontosabb és legnehezebb problémák egyike az erdő és meg vagyunk győződve arról, hogy nagy szerepünk van abban a makacs küzdelemben, amely nemzetünk jövőjéért folyik.

Tisztelettel kérjük tehát a Képviselő Urat és igen tisztelt Képviselő úr utján az egész törvényhozó testületet: alkossanak törvényt, amely az erdészeti segédszemélyzetet kiemeli a gazdasági cselédség sorából és a gazdasági alkalmazottak között olyan helyet biztosít a számukra, amely a kezükre bízott hatalmas nemzeti értékek állandó életveszedelem és a fárasztó munka révén őket megilleti.

Tudjuk, hogy ymanapság mindenki leszállított igényekkel él. Ehhez a leszállított igényekhez szabjuk mi is a kívánságainkat.

Reméljük, hogy mélyen tisztelt Képviselő úr magáévá teszi egy sokat szenvedő kar érdekeit és ilyen értelmű törvényjavaslatot terjeszt a képviselőház elé, illetve ilyen értelmű javaslatot pártolni fog.

Egyesületünk érdekében kifejtett munkásságunkban nagyon lelkesítene, tagjainknak pedig a küzdelmeiket megkönnyítené az a tudat, hogy bírjuk mélyen tisztelt Képviselő úr jóindulatát és remélhetjük, hogy ügyünkben támogatni fog.

Magunkat, egyesületünket és kérésünket a mélyen tisztelt Képviselő úr szíves jóindulatába ajánlva vagyunk lekötözött hívei:

Nagy István sk.
titkár

Brandt Vilmos sk.
ország elnök

Daróczy Márton sk.
ügyv. elnök

Ezt a szó szerint idézett levelet dr. Brandt Vilmos személyesen adta át a képviselőtársaknak

Természetesen a beadványokkal, petíciókkal, kérelmekkel továbbra sem hagyott fel a MEVME. 1940-ben közgyűlési felhatalmazás alapján újabb 8 pontban megfogalmazott kérelemmel fordultak a Földművelésügyi Miniszterhez.

Az alerdészek gondjain az elhelyezkedést elősegítő ingyenes *Az Erdőben* megjelenő állás-hirdetések is segítettek, de a MEVME az *Erdészeti Lapok* segítségét is igénybe vette erre a célra, nézzük az alábbi 1936-os februári lapszámában közzétett felhívásukat:

„vadászterülettulajdonosokhoz és bérlőkhöz. A Magyar Erdészeti és Vadászati Műszaki Segédnyelvezet Országos Egyesülete legfontosabb feladatainak ismeri, hogy állásnélküli tagjait »alerdész«, »erdőőr«, »vadász« vagy »vadőr«-i álláshoz juttassa és ily módon szakképzett állásnélküli magyar testvéreinek megélhetési lehetőséget biztosítson.

A magyar erdőbirtokosokat, vadászterület-tulajdonosokat és bérlőket ezúton is felkéri, hogy azok, akik megbízható és kiválóan szakképzett embereket óhajtanak alkalmazni, forduljanak bizalommal az Egyesülethez (Esztergom, Erzsébet királyné-út 25–27.), amely készséggel és teljesen díjtalanul áll az érdeklődők rendelkezésére.”

Jó összefoglalást ad *Az Erdő* c. folyóirat 1944. évi 6. száma arról, hogy az évek folyamán mi az, amit el tudtak érni, s mi az, amiben nem tudtak eredményt felmutatni.

Megvalósultak a következők. Az erdő- és vadőri iskolát végzett, valamint magánúton szakvizsgázott személyzet különböző vizsgára bocsátása. A magán erdőgazdálkodásban alkalmazott személyzet nyugdíjügye. A személyzet baleset elleni biztosítása. Az államerdészetről segédtiszt állások szervezése.

A gazdasági cselédség sorából történő kiemelkedésük viszont már nem valósult meg átfogóan.

A továbbra is megoldásra váró problémák ügyében a Földművelésügyi Miniszterhez ezért újabb kéréssel fordultak, hogy átfogó rendelettel rendelje el: az erdőgazdaságban alkalmazott szakvizsgázott erdészeti személyzet egységes fizetését az államerdészeti státusznak megfelelően.

A szakvizsgát tett, tehát műszaki képesítést nyert erdészeti személyzet műszaki státuszba sorolását. A képesített alerdészeknek, erdőgazdasági alkalmaztatásuk esetén a végzettségüknek megfelelő címek használatát. Alerdész szakiskolához a 4 középiskolai előképzettséget, s ennek megfelelő tanterv összeállítását.

A háború utáni új társadalmi rendben, az új tulajdonviszonyok közt ezek a problémák zömében okafoyottá váltak, megoldódtak.

Természetesen fel lehetne tenni a kérdést, mi lett volna ha... Valószínűleg még több sikert értek volna el az addig kitűzött, de el nem ért célok megvalósítása terén. Talán azzal a kis támogatottsági plusszal nem rendelkeztek még, ami a teljes sikerhez kellett volna. Az egyik 1937. évi, nyugdíjügyekkel foglalkozó és a MEVME-be történő belépésre buzdító cikk érdekes tanulsággal szolgál:

Ha be tudjuk az összes érdekelteket az egyesületünkbe vonni, már nagyot haladtunk a nyugdíj elérése felé, mert az erdőbirtokosok és a vadászterületek tulajdonosai sem fognak oly nagy akadályt gördíteni a nyugdíjtörvény elé, mert hiszen a jogszokás már is kötelezi őket a hosszú szolgálatsoknak kegydíjat fizetni. A nyugdíjtörvény meg mentesítené őket a munkaképtelenek fizetése alól, mivel azok nyugdíjat húznának. Szolgálatsok után esedékes járulékot meg úgy könnyelnék el, mint az illetők jól megérdemelt fizetése. A törvényhozó urakat, hogy ezen javaslatot pártolják, szintén a MEVME-tagoknak áll módjukban megkérni, mivel a honatyák több mint 70 %-a vadász, kikkel érintkezni módunkban áll.

Tehát, hogy a jól megérdemelt nyugdíjat öregségünkre elérhessük, legfőbb kötelességünk:

1. a MEVME-nek tagja lenni (természetes a tagdíjat pontosan fizetni),

2. közös ügyeinkért harcolni mindnyájunknak (nemcsak a vezetőségtől kell várni mindent, mert hiába a vezér, ha a sereg gyáva és készségtelen),

50. ábra
MEVME-tagságra
buzdító cikk 1937-ből

Az egyik fontos dolog, hogy mindenki legyen az erdész közösségnek oly módon is tagja, hogy érezze fontosnak ezt a MEVME-be történő belépéssel is. A másik pedig, hogy személyesen is fejtsen ki mindenki a célok eléréséhez propagandatevékenységet, hiszen a parlamenti képviselők 70%-a (!) aktív vadász, akikkel személyes kapcsolatuk van.

A mai erdész társadalmunk érdekeinek érvényesítése közben is érdemes ezeken elgondolkodnunk. *Az egyesület életében két olyan ügyvezető elnök volt, akik elnöksége alatt teljesedett ki igazán a MEVME, mint egyesület, mindkettejük meghatározó egyéniség az egyesület életében.*

Ilyen elnök volt Daróczy Márton

Daróczy márton 1891-ben református vallású családban született a Szilágy megyei Zsibón. Elemi iskoláit Zsibón végezte, kitűnő eredménnyel. 12 éves korától 15 éves koráig Zsibón dolgozott a szülei mellett, akik földműves gazdálkodók voltak.

1906. július 1-jétől 1908 májusáig elszegődött egy helybeli, bizonyos Major Domokos nevű gazdálkodó gazdaságába.

A szolgálat leteltével 17 évesen 1908-ban jelentkezett Görgény-szentimrére az erdőőri szakiskolába, ahol 1910-ben végzett kitűnő eredménnyel.

1910 szeptemberétől a temesvár-vadászterdei szakiskola továbbképző tanfolyamának tanulója, ahol 1911-ben kiváló eredménnyel végzett. 1911. október 10-től a szakiskolában nyert alkalmazást, és mint a szakiskola szolgálatvezetője és műhely- oktatója, illetve a tanulmányi erdő kezelőjeként dolgozott megszakítás nélkül a Tatára, majd az Esztergomba költözést követően egészen 1951 elejéig. Sopronba már nem költözött tovább a szakiskolával, hanem 1951. február 11-től az Esztergomi Állami Erdőgazdaságnál helyezkedett el, április 30-ig az Állami Rezervátumon teljesített szolgálatot, majd május 1-jétől a Pilis-szentléleki Üzemegységénél mint adminisztrátor, egészen nyugdíjazásáig, 1952 végéig.

51. ábra
Daróczy Márton

Nyugdíjazása után még évekig dolgozott az erdőgazdaságnál, a dobogókői úton levő fatelepen. Kétszer nősült, első házasságából két fiúgyermek született, akik folytatták édesapjuk mesterségét, erdészek lettek, és Erdélyben maradtak. Második házasságából négy lánygyermek született, ők Esztergomban nevelkedtek. Ezzel a házasságával ugyancsak egy régi erdélyi származású erdészcsalád lányához kötötte életét.

Apósa, Szopkó Péter a vadászerdei szakiskola szolgálatvezető tanára volt, aki a kényszerű áttelepülés után Királyhalmon a szakiskola szolgálatvezetőjeként szolgált nyugdíjazásáig. Bár két világháborút is átélte, azon kevesek közé tartozott, akiket a szolgálati helyük miatt katonai szolgálat teljesítésére nem hívtak be.

Amint már említettük, Madas Andrásnak az édesapjának vadászerdei iskolai elhelyezkedése kapcsán, már akkor is szükség volt egy-egy hivatalba lépés előtt vagy pl. iskolai felvételi előtt a jelentkezőnek valamilyen igazolásra, ami a feddhetetlenséget hivatott bizonyítani, Daróczynak ez a Szolgálati bizonyítványa is ránk maradt.

Szopkó Péter feleségével nyugdíjazása után Esztergomba költözött, 1950-ben hunyt el. Daróczynak az iskola Sopronba helyezésével el kellett hagynia az Erzsébet királyné utcai szolgálati lakást, innét Esztergomban apósáék Deák Ferenc utcai lakásába költöztek, itt élt 1961-ben bekövetkezett haláláig, Esztergomban temették el.

Hitbeli meggyőződésével kapcsolatban azt is el kell mondanunk, hogy vallását komolyan gyakorló ember volt, Esztergomban tagja volt a helyi református gyülekezet presbitériumának is.

Daróczy portréjához hozzátartozik, hogy olyan erdőőri esküjét megtartó, egyenes jellemű magyar ember volt, aki hitéhez, magyarságához is mindig hű maradt. Az erdészeti és vadászati gyakorlati oktatás során kifejtett munkássága is kimagasló volt, remek pedagógus, akit diákjai rajongásig szerettek és tiszteltek.

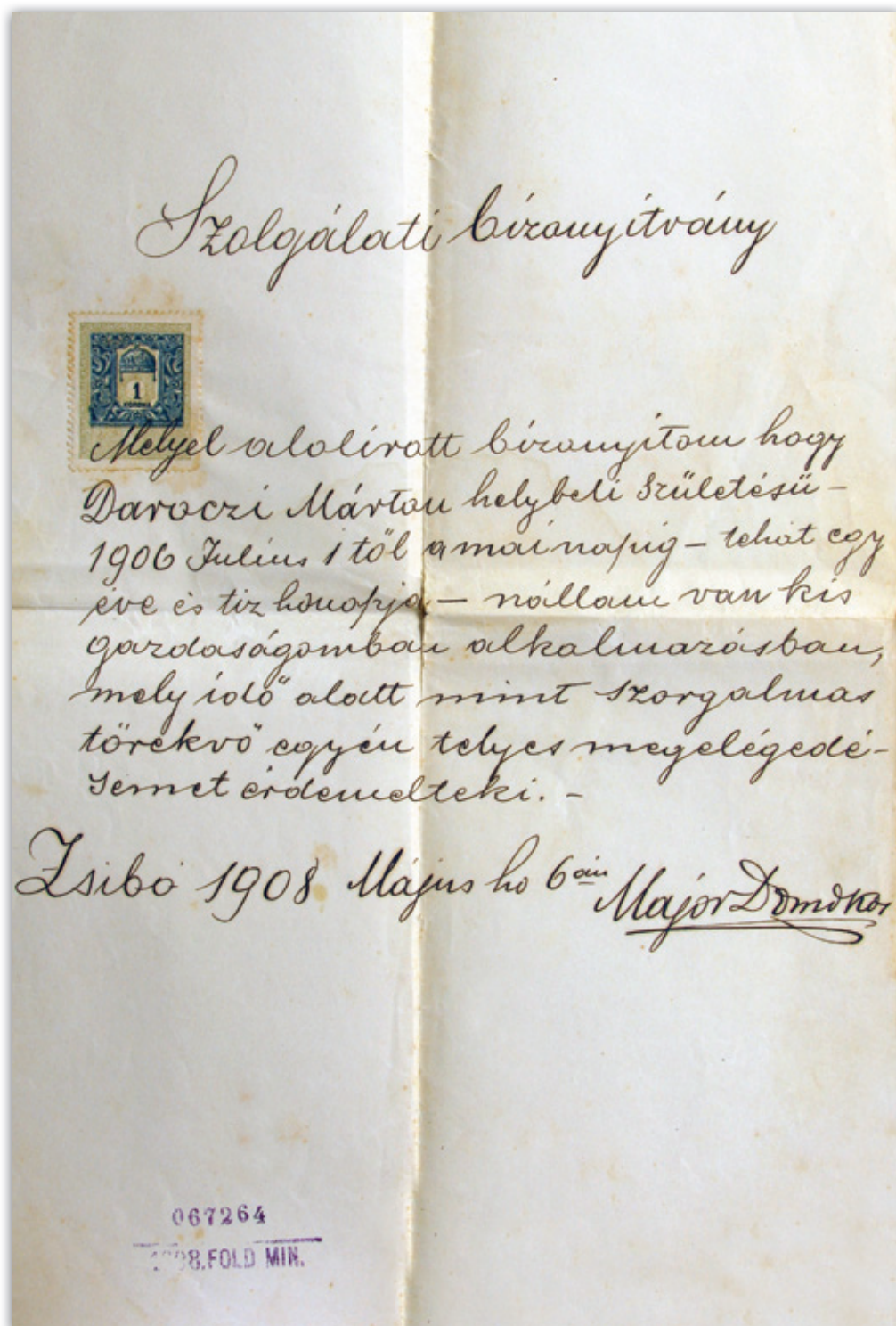
A vadászat, vadvédelem és vadtenyésztés terén kifejtett munkásságáért 1933. április 20-án a „Hubertus” Országos Magyar Vadászati Védegylet Nagy Ezüst Éremmel tüntette ki.

Jó humora volt. Egykori erdészvezetőnk, Mórotz Gyula bátyánk is esztergomi diák volt, gyakran idézett fel történeteket róla. Ha valamelyik diák nem úgy viselkedett, ahogy kell (horribile dictu!) „A bivaly fosson téged pofán ecsém!” szavakkal szokta volt megmosni a helytelenkedő diák fejét.

A gyakorlati oktatói tevékenységével kapcsolatban azt is el kell mondani, hogy olyan formátumú szakember volt, akire az esztergomi szakiskola minden további nélkül rá merte bízni a Görgényszentimrén 1941 januárjától újfent beindítandó ma-

52. ábra
Szopkó Péter

53. ábra
Daróczy Szolgálati bizonyítványa

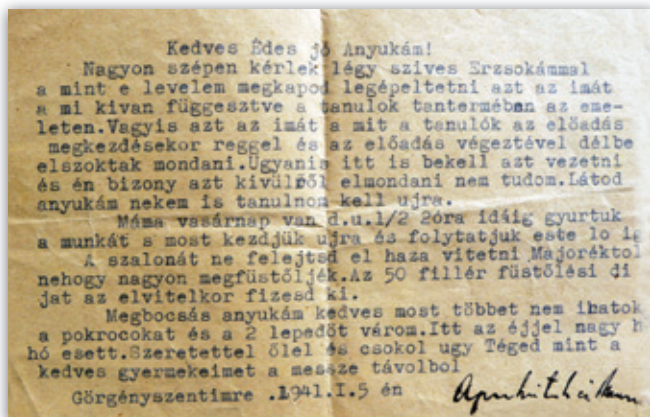
gyar nyelvű erdőőri képzés technikai előkészítését.

Ebből a kis személyes dolgokat is érintő levélből kiderül, hogy ez nem volt könnyű feladat, rengeteg munkát jelenthetett, de Daróczy, mint mindent, ezt is a legnagyobb körültekintéssel, odaadással végzi. Mindennek úgy kell lennie, ahogy az Esztergomban is működik, a levélben kért imádságot is, ahogy az a magyar erdészképzésben Esztergomban, a diákokkal elmondandó, „itt is be kell ezt vezetni” írja levelében.

A MEVME megalakulása után nem sokkal, 1930-ban, mondhatni a felelőtlen gazdálkodás miatt az egyesület sorsa veszélybe került. Felülvizsgálják a gazdálkodást, megállapítják a felelősséget (Nádaskay ügyvezető elnöki felelősségét is) és tisztújítást hajtanak végre. 1932 januárjában két ügyvezető elnököt választanak, Daróczy Mártont és Lehóczky Józsefet, aki később lemond tisztségéről, s így 1932 év végétől már csak egyedül Daróczy az ügyvezető elnök, aki a MEVME akkori anyagi gondjaira tekintettel le is mond tiszteletdíjáról. Daróczy töltötte be a leghosszabb ideig az ügyvezető elnöki tisztséget, tegyük hozzá, a tagság teljes megelégedésére. Elnökségi ideje alatt bontakozik ki az a fajta stratégia a MEVME részéről, amivel a leghatékonyabban tudják érdekeiket képviselni.

Főként úgy tudják ezt elérni, hogy a vezető politikai elitet igyekeznek ügyüknek megnyerni. Elnöksége ideje alatt 1938-ban készül el csodálatos zászlajuk, ami 1940-től továbbra is az esztergomi szakiskolában marad, iskolai zászlóként is funkcionálva. Elnöksége alatt a taglétszám évente átlag 90-100 fővel növekszik, ami a MEVME anyagi működésének feltételeit a későbbiekben végleg stabilizálja. Rendet tart az egyesületi életben, ha kell, mint szerkesztő dörgedelmes cikkekben egyes tagtársak nem a közös célok megvalósítására irányuló, vagy a helytelen hozzáállásukra reflektálva. Elévülhetetlen érdeme, hogy az egyesületi zászlót 1949-ben, amikor azt a politikai hatalom meg akarta semmisíteni, elrejtette, és haláláig őrizte, ami így ránk, erdész utódokra maradhatott.

1961-ben Esztergomban hunyt el, sírja Esztergomban, a központi régi sírkertben található. Daróczy Márton után 1940-ben az elnöki tisztséget vitéz Szekeres Károly vette át.

54. ábra
Daróczy levele 1941-ből
a diákok imájáról

55. ábra
Daróczyék sírja Esztergomban

56. ábra
Az utolsó elnök
vitéz Szekeres Károly

Az *Erdő* természetesen leköszölte az átadás-átvételi jegyzőkönyv tartalmát, és a választmányi ülést röviden ismertette.

Beszámolóom végeztével én is búcsúzom megbízatásomtól, elnök urunkkal egyetértve én is köszönetemet fejezem ki minden egyes kartársnak a belém helyezett bizalomért, kérem a Mindenhatót, hogy az új vezetőséget bölcs belátása szerint vezérelje egyesületünk kitűzött célja felé. Adja Isten, hogy úgy legyen!

Hunyadi József titkár adta elő ezután beszámolóját.

1. Átadatott, illetve átvételett készpénzben	162.77 P
2. Csekszámlán	1.944.03 „
3. Póstatakarék-könyvecskén	7.980.04 „
Összesen	10.086.84 P

57. ábra

Az *Erdő* tudósítása az átadás-átvételtől

4. Átadatott az irattár, a leltári könyv 1931–1939. években nyilvántartott és bejegyzett leltári tárgyakkal.
5. Átadatott, illetve átvételett a fenti leltárakban nem szereplő tárgyokról és jelvényekről szóló nyilvántartási könyvecskében feltüntetett tárgyak.
6. Leltári tárgyak közül a 45., 47., 48., 49., 50. és az 52. lételszámok alatt szereplő egyesületi zászló rúddal, aranyozott csúccsal, zászlótartó szíj, zászló-vállszalag, 2 db fakalapács, 1 db zászlószekrény és 1 db zászlószegztábla az esztergomi m. kir. alerdész szakiskolában maradt megőrzés végett.

Kmft.

Daróczy Márton átadó elnök.	vitéz Szekeres Károly átvevő elnök.
Kőhalmi József átadó főszámvevő.	Pálmai József átvevő főszámvevő.
Pasztorek Sándor számvizsgáló.	Gere Antal számvizsgáló.
Szabó Márton pénztári ellenőr.	Stubnya Mihály pénztári ellenőr.

58. ábra

Az egyesület zászlaja az iskolában maradt

Az 1940. évi választmányi ülésen Daróczy mint átadó elnök megtartotta a beszámolóját. Isten áldását kérte az új vezetőségre, úgy adta át régi harcostársának az elnökséget. A beszámoló pénzügyi része igen jó gazdálkodásról tanúskodik, hiszen abban az időben 10 ezer pengő komoly összegnek számított, ha figyelembe vesszük, hogy egy erdőörnek az átlagos éves készpénzjövedelme cca. 450 pengő volt.

Az Erdő közli a megválasztott új tisztikar névsorát is:

A közgyűlés által felkért Stubnya Mihály korelnök elfoglalta az elnöki széket, mire egyhangúlag, nagy lelkesedés mellett, közfelkiáltással elnökké vitéz Szekeres Károly, titkárrá Cservenka Ferenc, főszámvevővé Pálmay József tatai kartársakat választotta meg a közgyűlés és sokáig tomboló lelkesedéssel ünnepelte az új tisztikart. Alelnökké Sikrai Ferenc fővárosi kartársunkat, egyesületi ügyésszé Dr. Almády Károly tatai ügyvéd, Komárom vármegye tb. tiszti főügyészét választották meg.

Elhatározta a közgyűlés, hogy az egyesület székhelyét, Esztergomból Tatára helyezi át, itt szerkesztik az egyesület „Erdő” című lapját, addig azonban minden a lappal kapcsolatos munka marad a régiiben, amíg a szükséges intézkedések megtörténnek.

Ugyancsak egyhangúlag megválasztotta pénztári ellenőrökké: Pasztorek Sándor és Tomka József kartársakat; számvizsgáló bizottság tagjaivá: Schwendtner Antal, Tarnay Gusztáv és Cseh János kartársakat; választmányi tagokul: Endrődi Sándor, Szöllősi Sándor, Hauk Ferenc, Kiss Tóth Tamás, Stumpf Ferenc, Bezeréty Lajos, Stubnya Mihály, Kőhalmy József, Timár Ferenc, Jeremiás János, Weinrauch Gyula, Kozsován János, Markocsány Zoltán, Fau Jenő, Bene János, Tihanyi István, Kiss József, Hevesi József, Szy Ferenc, Orosz Imre, Gábris József, Poprádi Kálmán, Vasvári Vilmos, Kovács Antal, Kósa István kartársakat; választmányi póttagul: Csabi Pál, Bazsó Sándor, Poprádi Béla, Hugl Pál, vitéz Ajtay Emil kartársakat.

59. ábra
Dr. Almády Károly
egyesületi ügyész édesapám
gimnáziumi osztálytársa volt
a tatai piarista gimnáziumban

Az egyesület új székhelye a Tata II., Esterházy utca 1. szám lett, itt lakott Cservenka Ferenc (1897–1968), a MEVME „keresztapja”, állandó vezetőségi tagja, uradalmi erdészeti főszámvevő, s egyben az egyesület utolsó titkára.

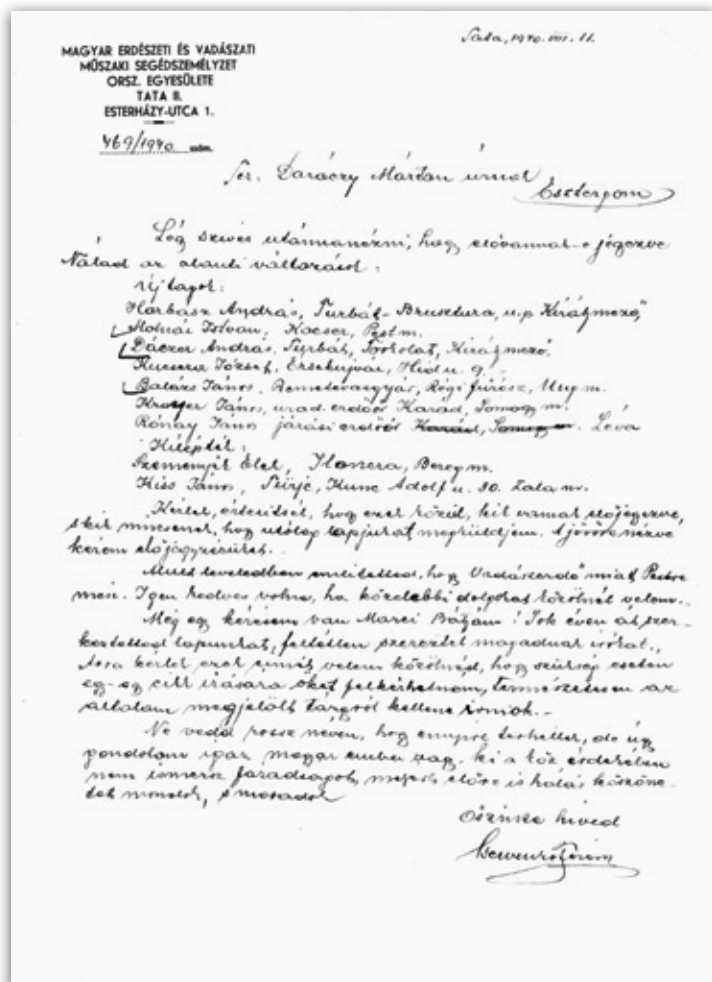

60. ábra
Tata II., Esterházy u. 1.,
a MEVME székhelye
Cservenka F. lakásán

Egyelőre Daróczy maradt az újság szerkesztője, de gondoljunk bele, hogy az akkori távközlési infrastruktúra miatt ez milyen nehézségeket jelentett.

A kapcsolattartás az egyesület ügyeiben szinte csak levelezés útján volt lehetséges. A mellékelt levél Cservenka egyik Daróczynak szóló levele, ami a tagnyilvántartás aktualizálásáról szól. A levél alapján tehát úgy tűnik, a szerkesztőnek ez is a feladatai közé tartozott.

Rövidesen, 1941-től, Szekeres lett a MEVME utolsó elnökeként *Az Erdő* utolsó szerkesztője is.

61. ábra
Cservenka levele
Daróczyhoz
tagdíjak ügyében

Vitéz Szekeres Károly unokája, Inokai Balázs erdőmérnök kollégánk nagyapjáról írt visszaemlékezéséből egy páratlanul sokoldalú, haza- és emberszerető remek erdész-vadász, az erdész közösségért és a helybeliekért is tenni akaró ember portréja rajzolódik ki:

Született 1896. december 8-án a Temesvár melletti Margitfalván (Giroda), 10 gyermekes római katolikus vallású családban. 16 éves korától a Vadászerdő Bisztrói védkerület erdőőr gyakornoka, mikor is beiratkozik a szakiskolába.

Az első világháború megszakítja tanulmányait. 1914. augusztus 16-án, 17 és fél éves korában bevonul katonának, a cs. k. 61. honvéd gyalogezredhez Temesvárra, majd nemsokára géppuskás kiképzést kap, ezzel a fegyverrel harcol alakulatainál.

Szinte végigharcolja a háborús frontokat (orosz, román és olasz frontok) két ízben is sebesülést szenved. 1914–1915-ben alakulatával ott harcol a gorlicei áttörésnél, a Bruszilov-féle offenzíva megállításában, majd a román fronton. Az orosz fronton harcol Kratochwill Károly parancsnoksága alatt is, a román fronton pedig a Maderspach Viktor vezette alakulatnál.

Végigharcolja a 10., 11., 12. isonzói csatákat, ahol 240 000 olasz és 230 000 monarchiabeli katona vesztí életét. 1917. november–decemberi (caporettoi áttörés) I. piavei, vagy másként a XII. isonzói csatában a Monarchia seregei megsemmisítik az olasz erőket!

1918 júniusában a 3. honvéd gyalogezred kötelékében Odersonál újból megsebesül. Egy hónap betegápolás után kerül vissza az olasz arcvonalra, és vesz részt a II. piavei csatában.

Ezt követően, 1918 novemberében, már Kratochwill Károly parancsnoksága alatt a Székely Hadosztály géppuskásként teljesít szolgálatot, harcol a Tölgyesi-szorosnál vívott csatában. Meg kell említeni, hogy a sok kitüntetése közt három olyan is szerepel, melyekkel csak az igazán komoly haditettek végrehajtóit jutalmazták.

Az egyik az 1916. 03. 13-i kitüntetése – számára az első közt átadott – Másodosztályú Ezüst Vitézségi Érem (kisezüst).

A másikat pedig a szokásostól eltérően olyan haditett végrehajtásáért kapta, melyet a hadvezetés a ritkán használatos VIRIBUS UNITIS fejléccel ellátott oklevéllel a legmagasabb elismeréssel – BELOBENDE ANERKENNUNG – jutalmaz (1916. július 29.). Ennek a története a következő volt. Egy gerincen futkosva, géppuskasorozatokkal és karabélylövöldözéssel, egy magát beásni készülő orosz századot megtévesztenek – kb. 250–300 újonc – és megadásra kényszerítene! (Ez a harci tett megismétlődik részéről az osztrák csendőrséggel szemben a Sopronért vívott harcokban!)

A harmadik pedig a piavei ütközetekben nyújtott hősiességéért 1918. 07. 21-én neki adományozott Első Osztályú Ezüst Vitézségi Érmét (nagy ezüst).

A háború után 1919. március 14-én megkapja az Elbocsátó Parancsot, teljes vagyona az ellátmánya, 362 pengő és az elnyűtt egyenruhája. A fenti papírra – ajánlóként – ezt írta fel a parancsnoka: „kiszolgált örmester, ügyes fiú” (tehát minden tekintetben megbízható).

Szekeres Tatán, az iskolát fellelvén 1921. június 10-én kitűnő eredménnyel végez!

1921 őszétől nem tudni, merre jár, majd 29 év múlva – 1950-ben (!) – igazolja gróf Erdődy Ferenc, hogy 1922. január 1-jétől, 1922. május 31-ig az Erdődyek Vépi uradalmához tartozó Szentpéterfai Erdőgazdagságnál, mint védkerületvezető erdész teljesített szolgálatot?! **Nem erdészkedés volt akkor a fő tevékenysége, részt vett a Sopron melletti osztrák csendőrség elleni harcokban, hogy Sopron magyar maradjon!**

1922. június 1-jével Gróf Esterházy Ferenc a tatai hitbizományi uradalomban kinevezi a baji pagony erdészévé.

1923 áprilisában házasodik össze Fodermayer Etelkával, Fodermayer Vilmos uradalmi főerdész leányával. 1921-től gyakorlatilag hontalanná válik, 1926. június 20-án Baj hivatalosan befogadja, július 21-nyel visszahonosítják.

1926-ban alapító tagja, sok tataival együtt, a MEASZ erdészeti egyesületnek. 1927. decemberi közgyűlésen többekkel együtt javasolják, hogy Lord Rothermer részére hálaíratot küldjenek Magyarországgal való kiállításáért, a Trianoni döntés ellen. Többek között ennek is köszönhető, hogy a lord leszármazottja 1989-ben megvásárolja a Kisalföld nevű napilapot.

Szekeres javaslatára a MEVME zászlaját az obudai JÓ PÁSZTOR NŐVÉREK rendje készíti el, az 1938-as Eucharisztikus ünnepségek részeként, melyet 1938. május 8-án szentelnek fel a Szent István-bazilikában, és utána megáldanak a Kálvin téri református templomban. Az ünnepségen, a nagy nyilvánosság előtt, v. Szekeres Károly mondja el köszöntő beszédét a Zászló

Anyának, Brandt Vilmos országos elnök, ny. főispán országgyűlési képviselő feleségének. Szekeres Károly javasolja, hogy állítsanak Ország Zászlót a visszatért Görgényszentimrén, ahol még ma is folyik az erdészeti szakoktatás. Ehhez a MEVME tagsága közadakozásból adja össze a pénzt. A zászlót nagy ünnepség kíséretében avatják fel 1942-ben a MEVME képviselői – Szekeres, Cservenka, Dr. Almády, és mások – jelenlétében, a költségekhez hozzájárul Tatabánya község is! Szintén az Ő javaslatára fizet elsőre 50 pengőt – közadakozásként – az egyesület, hogy felépítsék Selmecebányán a „Selmeci Magyar Házat”. 1927. június 26-án a hazáért tett szolgálataiért vitézzé avatják! A MEVME nyilvántartása szerint, a világháborúban nagy számmal részt vett kartársai közül, kiváló hőstetteik elismerésül harmincketten (!) lettek vitézzé avatva a kb. 2000 MEVME tagból.

Szekeres nagyvonalúan – már amint ahogy ezt egy uradalmi erdész megteheti – támogatja a hazai és külföldi magyar irodalmi kultúráját is! Az ERDÉLYI HELIKON-tól elismerő oklevelet kap 1935-ben, Marosvécsről Kós Károly, Karácsony Benő, Reményik Sándor, Dsida Jenő, Nyíró József, Tamási Áron és még többek aláírásával. Itthon sorra vásárolja a magyar írók könyvsorozatait, Mikszáth Kálmán, Gárdonyi Géza, Bánffy György, Csathó Kálmán, Surányi Miklós, Magyar Földrajzi Társaság stb. köteteit! Így ismerkedik meg és kerül barátságba a későbbi paraszti íróval és honvédelmi miniszterrel, Veres Péterrel!

Eközben a régi erdészvadász família, a Fodermayerek rokonságában és a kollégái között is teljes körű és elismert tagja az uradalomnak, úgy mint erdész és úgy is mint vadász. Számtalan fotó őrzi az uradalom vendégeivel lövett trófeákat és prominens vendégeit, pl. Fürstenberg herceg, akinek kertjében ered a DUNA (Fekete-erdő), Skoda báró, Stahlenberg herceg, német és svájci gyárosok, katonatisztek, földbirtokosok, Gróf Széchenyi Zsigmond és Károly, aki az 1938-as zászlószentelésre is odaállt a Nemzeti Múzeum lépcsőjére jellegzetes félrekapott kalapjában, Gróf Sigray Antal a Nyugat-Magyarországi kormánybiztos (1921), Maderspach Viktor, a híres vadász és katona a Rongyos Gárda tagja, az ágfalvi csata egyik parancsnoka, és sok más legitimista vagy karlista.

Szekeres híres apróvad lövő, de nagyvadra is bőven jut. A vadorzók messze elkerülték a baji pagonyt. Szekeres nem viccelt, tudta, hogy melyik az eleje és melyik a vége a dolgoknak! Ekkoriban kerül rokoni kapcsolatba Huttinger László Ludovikát végzett huszár századossal, aki megjárta az orosz frontot. Később a magyar lőtényésztés egyik híres és elismert szakembere lesz a 60-70-es években, több szakmai könyv írója. Szekeres alapító tagja a MEVME-nek rokonságával, sógorával Cservenka Ferenc titkárral (ő a MEVME „keresztapja” és aki lemondhatja Nádaskay Richárdot az elnöki posztról), apósával Fodermayer Vilmos pagonyerdésszel, valamint több tatai, vagy tatai kötődésű erdésszel Bély Ferenc, Bély György, Ferenc Károly, Czuhá János, Rausch Gyula, Ferencz János a grófúr személyi inasa, mindenese (ő az aki a tűzvonalból hozta ki vállán a súlyosan sebesült grófot), a Szekereshez hasonlóan vitéz Ballabás János, Daróczy Márton, Ruppert József, Szopkó Péter, Kostyál, és még sokan másokkal együtt.

1940 májusától fél évig önkéntes katonai szolgálatot teljesítvén - Erdély visszatérésekor - egyesületi munkáját nem tudta kellőképpen végezni, ezért lelkiismereti okok miatt benyújtja lemondását, de a tagság nem járul hozzá. Nem sokkal később az egész vezetőséggel együtt újra beadja lemondását. A tagság ismét felkéri, hogy maradjon elnök. Erről a posztról azóta senki nem váltotta le, vagy mentette fel!

Az egyesület 1945 után elhamvadt, sokáig beszélni sem volt ildomos róla. A vezetőség tagjai közül sokakat megfélemlítettek. 1945 után egyik sógorának fiát, Cservenka Tibort (1927, Tata–1965, Vancouver) egyetemistaként Recskre internálták, 1953-as szabadulása után azonnal elhagyta az országot, szüleit sohase látta többé. Másik rokonát, Fodermayer Ferencet,

az '50-es években (1956-ban) felholtra verték és Dunaszentmiklóson a bikaistállóba a bikák közé dobták! Előtte néhány hónap alatt több mint 25-ször lakoltatják ki, őt és a családját a helyi hatalom képviselői, az 1960-as években agydagában hunyt el. Itt meg kell említenem egy korábban kötelező olvasmányt, ifjúsági regényt, Tatay Sándor: Puskák és galambok, melyet megjelenését (1960) követően azonnal Keleti Márton vitt filmre az akkor ismert valamennyi színész hírességgel. Regényének valós alapja van, az egyik főszereplője a fent említett Fodermayer Ferenc (alias Szunty), akinek regénybeli neve OPÁL BERCI, és valós a Cseke tó melletti múzeum igazgató nagybátyja is.

A második világháború végén Szekeres elássa a tatai uradalom „prominenseinek” értékeit a „baji méhes” mögött, és erről közösen térképet készítenek (Leopoldék, Noll „Pubi” stb.). A háború után mindenki maradéktalanul visszakapja tulajdonát! Egyedül Szekeres 8 db fegyvere nem kerül elő, mivel az előző este egy „jó szándékú” polgár kileste. A fiatal Esterházy gróf egy lovas kocsit „vagyonnal” Fodermayer Ferenc segítségével – akinek édesapja Fodermayer Vilmos pagonyerdész, a gróf „nevelő apja” volt – hagyja el az országot.

Szekeres nem sokkal ezután meglövi élete utolsó páros 10-es bikáját Kecsehegyen 1944. november 7-én! Vadászfegyvert többé nem vesz a kezébe, mert 1945 után engedélyt sem kap. Soha többé nem játszik kedvenc hangszerén, a cimbalmon, mellyel jókedvében még a cigány zenekarokat is zavarba hozta a baji és tatai Anna-bálokon.

A háború végén ő is Nyugat felé menekül családjával, majd visszatérnek, s 1945-ben a Gerecse körül orosz fogságba esik, ahonnan a tardosi tót asszonyok kimentik, de ő nem megy egyedül! Engedjék el a többi odavalósít is! A tót asszonyok kiengedik mind a hét sárkányfejüket, a parancsnok nem bírja tovább, kb. 200-250 ember köszönheti az életét ennek a helytállásnak!

1945. június 4-én szolgálatra jelentkezik Duschaneik János uradalmi főmérnöknel. 1945. július 18-án a M. Áll. Erd.-nél igazolja magát. 1947. február 28-cal Dr. Tildy Zoltán kinevezi a M. Áll. Erd.-hez 1947 júniusától a Magyar Közalkalmazottak Országos Szakszervezetének tagja. Többszöri áthelyezés után 1947 júliusától Tatáról Süttőre helyezik. 1950. augusztus 12-vel nyugdíjazzák.

Tatán 1959-ben házat vásárol, a Bercsényi utca 3-at, ahol Magyary Zoltán a híres közigazgatási szakember született. Vitéz Szekeres Károly 1975 kora tavaszán hunyt el Tatán. Baj temetőjében nyugszik családjával együtt. Nemrégiben egy kedves erdészkolleginától tudtam meg, hogy fiatalabb erdésztársai szinte vetélkedtek, kik vegyék vállukra a koporsóját utolsó útjára!

Halála után 40 évvel később Sopronban – véletlenül – Machatsek Gyula erdőmérnök hallgató – az ágfalvi csata egyik mártírja – lakását vettem meg egy barátom segítségével (alias Kisfüll). Akkor még nem láttam át az ő életével kapcsolatban minden összefüggést. Szekeres Károly soha semmilyen pártnak nem volt tagja! A MEVME egyesületbe olyanok léphettek be, akik erkölcsileg feddhetetlenek, hazájukért vérüket adó, megbízható, esküjükhöz hű emberek voltak. 1945 után sokan lettek közülük üldözöttek és megbélyegzettek. Ezen generációval szemben mindig is fenntartással volt a hatalom. Háza, otthona, felesége által is mindig „mentsvára” volt az 1945–1956-ban kimenekült, de később visszamerészkedetteknek, vagy a rokonságnak, akik önhibájukból vagy önhibájukon kívül nehéz helyzetbe kerültek. A tatai házban sohasem maradt éhesen senki.

Nagy elégtételnek tartom ezért, hogy az ORSZÁGOS ERDÉSZETI EGYESÜLET 2011. december 8-i ülésén elfogadott határozatát, mely szerint, a MEVME és annak jelmondata, szellemisége, útmutató és példás elődje az erdésztársadalom mai hivatalos képviselőit! Ennek a határozatnak az elfogadása vitéz Szekeres Károly születésének napra pontosan 115. évfordulóján történt!

Két mondattal jellemezném nagyapám életét és életfelfogását: az egyik a MEVME jelmondata, „Istenfélelem, szeretet, munka, erre tanít bennünket az erdő örök bölcselete”, a másik a görög Szimonidészről való, melyet a perzsák elleni győztes csatából Athénba rohanó katona vitt hírül (Marathónnál), „Megselekedte, mit megkövetelt a Haza!”

Ide kívánczodik egy kis megemlékezés a MEVME egyik nagylelkű kezdeményezéséről, melyről Inokai Balázs kollégánk a nagyapjáról szóló megemlékezésében is említést tesz, a görögny-szentimrei országzászló 1942-ben történt felállításáról.

Az *Erdő* 1942. novemberi száma tudósít a MEVME Gör-gényszentimrének ajándékozott országzászlajának ünnepélyes felállításáról. Az ünnepségen a zászlóáldásra ökumenikus módon került sor, a helybéli római katolikus plébános és a református lelkész együtt áldják meg a zászlót.

Az ünnepségen a helybéli szakiskola részéről Pető István igazgató fogadta a MEVME delegációját, az ünnepi beszédet dr. Almády Károly, a MEVME ügyésze tartotta.

Inokai Balázs kollégánk számolt be egy friss hírről, mely sze-rint Gör-gényszentimrén, a református templom tornyába rejtve nemrég egy zászlórúdra bukkantak, s mint kiderült, ez a rúd az 1942-ben a településnek ajándékozott országzászló rúdja. Egyelőre rejtély, hogyan tudták a toronyba, annak megbontása nélkül a rudat elhelyezni.

62. ábra
A MEVME részéről
Gör-gényszentimrének
ajándékozott országzászló

A MEVME taglétszáma az 1929. február 2-i választmányi ülés beszámolója szerint, már 884 fő volt. A folyamatos bővüléssel a megszűnése előtti időkben már cca. 1800 tagja volt, létszámát tekintve talán nem is a legkisebbek közé sorolható az akkori Magyarországon.

A MEVME megszűnésével kapcsolatban néhány korabeli helyzetet megvilágító eseményt mindenképpen meg kell említeni. A második világháború végén megalakuló Szövetségi Ellen-nőrző Bizottságok (SZEK) voltak hivatottak ellenőrizni a győztes hatalmak részéről az új nemzeti kormányok működését. Ennek élén Vorosilov marsall állt, első helyettese Szviridov altábornagy volt. A nyugati szövetségesek csak korlátozott jogokat kaptak a szovjetektől a SZEK-ben, akik, gyakorlatilag a kormány szuverenitását korlátozva, még akár állampolgárokat is letartóztatottak, választások bonyolításának mikéntjébe szólhattak bele. A szovjet tábornokok irányítása alatt álló SZEK kezdeményezésére születnek meg azok az első jogszabályok, melyek az egyesületek nagy többségének megszüntetéséhez vezettek, egyesület ezek után csak a szovjet minta szerint tevékenykedhetett, a régi meglévő egyesületek közül csak igen kevés működhetett tovább. Az egyik ilyen rendelkezés az Ideiglenes Nemzeti Kormány 529/1945. M. E. számú a fasiszta politikai és katonai jellegű szervezetek feloszlásáról szóló rendelete. Ez ugyan taxative nem mondja ki a MEVME megszüntetését, de az 1. § kimondja azt is, hogy a kormány feloszlát minden olyan egyesületet is, ha az nem is volt fasiszta szervezet, ami az Egyesült Nemzetekkel szemben ellentétes magatartást folytatott. Ilyen párt a 2. § 13. sorszámán feltüntetett Magyar Élet Pártja, ami 1939-től jogutódja a Nemzeti Élet Pártjának is, ennek a pártnak tartozott a vezetőségéhez 1939 (után is) Brandt Vilmos egykori MEVME társadalmi elnök is.

Ennek a rendeletnek eléggé messze ható hatásai voltak.

Másik, igen lényeges e korszak egyesületi tárgyú rendeletei közül a 20.165/B. M. számú 1945. július 9-től hatályos rendelet. E rendelet 1. §-a szerint, az egyesületek vezetőségei a jelen rendelet hatálybalépésétől számított 30 napon belül kötelesek voltak a 2. §-ban meghatározott módon a belügyminiszterhez kimerítő jelentést tenni arra vonatkozóan, hogy:

3. pontja alapján, 1939. január hó 1. óta, kik és milyen tisztséget viseltek...

4. pontja alapján, az egyesület vezetői, illetőleg mindazok a személyek, akik az egyesület működésében vezető szerepet vittek, vagy az egyesület működését irányították és befolyásolták, milyen magatartást tanúsítottak 1939. január 1. óta...

A rendelet 6. §-a szerint a belügyminiszter a további működésről saját hatáskörben döntött. A 7. § szerint pedig, amelyik egyesület 3 hónap elteltével sem tett eleget bejelentési kötelezettségének, feloszlatoznak kell tekinteni. A rendelet idején a belügyminiszter a Nemzeti Parasztpárt jogásza, dr. Erdei Ferenc volt.

A 7.330/1946. M. E. számú rendelettel pedig valamennyi egyesület a belügyminiszter főfelügyelete alá került.

Az 1932-ben 14 365 Magyarországon bejegyzett egyesületből a fenti rendeletek hatására ezrével történnek a feloszlások, 1946-ban 3287, 1947-ben 2834, 1948-ban 1728, 1949-ben 2246 1950-ben 171, e néhány év alatt 10 266 egyesületet szüntettek meg (CIVIL Szemle 2005. 3. szám, Molnár Szilárd cikke a civil társadalom lebontásáról a második világháború után Magyarországon).

Nem találtam kifejezetten a MEVME megszüntetéséről szóló B. M. számú rendeletet, nagy valószínűséggel vagy Szekeres Károly nem is kérte a fennmaradást, elég nehéz elképzelni, hogy ezt hogyan tudta volna egyszerűen fizikailag megtenni, amikor őt is állandóan áthelyezik, a család megélhetéséről is nehéz a gondoskodás. A másik vélhető ok talán nem szorul magyarázatra, tudniillik valószínűleg nem is akart a kialakuló baloldali diktatúrától kérni. Talán ismerős egy hasonló eset az erdész egyesületek életéből, mégpedig *a Bánya-, Kobó- és Erdőmérnök-hallgatók Ifjúsági Köre önfeloszlatásának története, akik 1948. május 7-én 88%-os többséggel inkább az önfeloszlatás mellett döntöttek, mintsem a baloldali diktatúra elképzelése szerinti ellenőrzött, jogkorlátozott „túlélés”-t választották volna.*

Ha elolvassuk az *Erdészeti Lapok* háború utáni, az OEE egyesületi életéről szóló tudósításait, nagyon jó képet kaphatunk arról a nagy küzdelemlről, ami gyakorlatilag az OEE fennmaradásáról szólt. Ezek közt az egyesületi hírek közt olvashatjuk, hogy az erdészek a háború utáni években már jelentkezhetek, és felvételt is nyertek a megmaradni tudó OEE-be. Az erdészek OEE-be integrálásának akkori egyik fő kezdeményezője, dr. Haracsi Lajos professzor úr volt, aki az OEE elnöki posztját is betöltötte 1948–1950 között. (1948 végétől lett új vezetősége az OEE-nek, a titkári tisztséget Jablánczi Sándor, az esztergomi szakiskola igazgatója töltötte be, Haracsi professzor az 1948. december 19-i választmányi ülésen tartott elnöki beszédében pedig úgy mutatkozott be, mint erdőőr generációk sarja, s az akkori igazgatóválasztmányba már több erdész is beválasztásra került.) Az OEE-be történő belépés lehetőségének természetesen a korábbi MEVME-tagok is örültek, és valószínűleg ez a folyamat is megerősítette az OEE megmaradásának esélyeit. Összességében a nehéz időszaknak ez mindenképpen pozitív hozadéka volt, ugyanis a szakma tagjai már mind egy egyesület, az OEE tagjai lehettek!

MEVME-s erdész elődeinket mindenekelőtt haza- és szakmaszeretetük mellett, tiszteletre méltó vallásos meggyőződés, Istenbe vetett hit, iránta érzett szeretet jellemezte, ami kiterjedt egymás szeretetére, egymás meggyőződésének tiszteletben tartására.

A MEVME ZÁSZLAJA

1937-ben vetette fel a zászlókészítés gondolatát Szij Ferenc egyesületi tag. Szij Ferenc *Az Erdőnek* is lelkes szakírója (SZY néven jelennek meg a cikkei és ilyen néven veszik őt, mint püspökladányi erdészt tagnyilvántartásba is) a MEVME-nek is szinte végig vezetőségi tagja volt.

1881. október 4-én született Vas megyében Balogfán, római katolikus vallású földművescsalád gyermekeként.

Erdész szakmai pályafutása első felében az első világháború után Romániához került Arad megyei Ópécskán (a városka szülőtte volt Klebelsberg Kunó) szolgált, ott születik meg egyetlen lányuk, Gizike. Az Ópécskáról történt kitelepítés utáni szakmai élete gyakorlatilag a Püspökladányban működő Szikkisérleti Telephez kötötte.

Vitéz Tury Elemér erdőmérnök, aki később az erdészeti tudományok kandidátusa címet is megszerezte, a két háború közti időszakban hosszú éveken át volt a Püspökladányi Szikkisérleti Telep vezetője. Írásbeli visszaemlékezései közül lánya, Marika, megőrizte édesapjának egy feljegyzését Szij Ferencről, amiben Tury a következőket írja:

63. ábra / Szij Ferenc

„Szij Ferenc főerdőr 1925–45 közt töltötte be a telep beosztott erdészi tisztségét. A telep 1924-es életre hívása után, Kaán Károly utasítása alapján, erre a tisztségre az erdészeti altisztek közül a legkiválóbbat kellett kiválasztani [ez volt Szij Ferenc]. Rendkívüli rátermettsége tette lehetővé, hogy a kis összegű [évi 10 000 pengő] működési keretből a lehető legtöbbet lehessen kihozni, a legjobb munkaerő igénybevételével.”

A telep csodálatos eredményeiről beszámol *Az Erdő* görgényszentimrei országzászló állításával kapcsolatos cikke is, amikor az ünnepségen részt vevő MEVME-tagság Tatára történő visszatérése során szakmai program keretében megtekinti a telepet is. A telepen szinte évente szerveznek a Soproni Akadémia diákjai részére tanulmányutat, gyakori vendége a kutatószobának Magyar Pali bácsi és Roth Gyula professzor úr. Szinte minden MEVME céllal kapcsolatban, legyen az a nyugdíjkérdés, vagy az egységes erdészsképzés, vagy az erdészek társadalmi helyzetének ügye, mindhez van a lap hasábjain építő javaslata. Az ő javaslatára hozzák létre a zászlóalapot, amihez zászlószegek megváltásával is hozzá lehetett járulni, amik végül is fedették a zászlókészítés költségeit.

Elsőként járul hozzá a zászlóalaphoz, mégpedig jelentős összeggel, ezt követik a vezető tisztségviselők és a tagság hozzájárulásai, és 1938 áprilisára összejön a zászló készítésére szánt összeg.

Szij Ferenc (a nevét notóriusan „Szy”-nek elírják) lelkes tagja a Madártani Intézetnek, 1940–42 közt F. M. rendeletben rendes megfigyelőnek nevezik ki. Szenvedélyes ornitológus és vadász. A telep környéke rendkívül jó apró- és szárnyasvadas terület, ahová előszeretettel érkeznek sokszor a M. Kir. F. M. minisztériumból is vendégek, a vadászatokat ő szervezi. Lelkes amatőr színjátékos, társulatot is szervez Ladányban. Nyugdíjas éveit Kerepestarcán tölti. 1956. november 16-án hunyt el.

Amint Inokai Balázs is írja a nagyapjáról szóló megemlékezésben, v. Szekeres Károly javasolja felkérni a Jó Pásztor Nővéreket a zászló elkészítésére. A nővérek Budán a Szőlő utcában lévő rendházukban komoly műhelyt üzemeltettek akkor, ahol miseruhákat, oltárterítőket, templomi zászlókat is készítettek megrendelésre. Szekeres egyik fiútestvére is pap volt, talán ő adta az ötletet a nővérek felkéréséhez, vagy inkább Szekeres igen közeli barátja Tatáról (az erdélyi, ozsdolai születésű) páter Bögözy Vilmos tatai kapucinus szerzetes, akivel gyaníthatóan Szekeres együtt harcolt az első világháborúban. (Bögözy munkásságára a későbbiekben majd egy kicsit bővebben is kitérünk.)

A zászló ünnepélyes felszentelésére az Eucharisztikus Világkongresszus alkalmából 1938. május 8-án került sor a Szent István-bazilikában.

A zászló felszentelését ünnepélyes szentmise keretében Bayler István végezte, aki akkor Esztergomban a Szent Anna-templom (ismertebb nevén „Kerek” templom) első plébánosa volt (ugyancsak erdélyi, csíkszeredai származású ember volt!). Fontos megjegyezni, hogy akkoriban az egyesület székhelye maga az esztergomi szakiskola, ami alig kétszáz méterre található a Kerek templomtól. Rétalapi Bayler István korábban 1937-ig a Nógrád megyei Ludányban szolgált plébánosként, az ő segítségével jött létre a szegénygondozó nővérek működtetésében 1937-től a volt Ráday-kastélyban a járási szeretetotthon és üdülő. A fiatal pap a XXXIV. Eucharisztikus Világkongresszus ünnepségei közben hunyt el, 1938. május 30-án, Szent Jobb ünnepén!

Az ünnepség a Kálvin téri református templomban folytatódott, ahol Muraközy Gyula református lekipásztor áldotta meg ünnepélyes istentisztelet keretében a zászlót.

Dr. Bódiss Tamás orgonista-kántor a Zeneakadémia egyházzenei tanszékének tanára így emlékszik meg róla:

„1892. május 13-án született Budapesten. A Lónyay utcai gimnáziumban végezte a középiskolát, Teológiai tanulmányait pedig Budapesten, egy évet ösztöndíjasként töltött Franciaországban, Montaubanban. A Kálvin téri református templomban volt segédlelkész 1914 és 1918 között. 1918-ban házasságot kötött Deisler Violával. 26 évesen hívta meg a kecskeméti gyülekezet lekipásztorául, ahol 1932-ig maradt. A gyülekezet nagyon kedvezően fogadta, hiszen családja kecskeméti gyökerű. Az itteni működése közben huzamosabb időt töltött külföldön: 1919-ben Svájcban, 1923-ban és 1928-ban az Egyesült Államokban járt. A Kálvin téri gyülekezet 1932-ben hívta meg lekipásztorául, ahol nyugdíjazásáig, 1955-ig maradt. 1956-ban azonban a gyülekezet visszahívta, és haláláig, 1961-ig itt szolgált. A Dunamelléki Református Egyházkerület 1936-ban tanácsbírónak, 1946-ban lelkészi főjegyzőnek választotta.

Széles látókörű egyéniség. 1957-ben ő lett a konventi külügyi iroda vezetője és az Ökumenikus Tanács főtitkára. Tanítóként is kiváló volt, előadásai változatos témákat öleltek fel, melyek több kiadványban maradtak fent. Ő tartott prédikációt a speyeri gyűlés emléknapján a protestantizmus 400 éves évfordulója alkalmából a Kálvin téri templomban 1929-ben. A Kiáltó szó című, tanulmányokat, előadásokat és prédikációkat tartalmazó kötetében így vall: »Az igehirdető rájött arra, hogy nem is annyira a mai emberhez kell közelebb lépnie, mint inkább a kijelentés tűzben és lángban égő Sinai hegyéhez. Nem azért szállt el a lelkek felett az igehirdetés, mert messze volt tőlük, hanem azért, mert nem volt a teljes Ige benne. [...] Mindig többet magából az Igéből és mindig élő és remegő emberi lélek áttüzesedő hitén át, ez a mai igehirdetés legnagyobb parancsa.«

A zászlószentelést erdész elődeink, tehát ökumenikus módon, egymás meggyőződésének tiszteletben tartásával végezték.

A zászlószentelési ünnepségekre *Az Erdő* 1938. évi áprilisi száma invitálja a MEVME tagságát: Az 1. pontban lévő Hiszekegy imádságról talán már kevesen tudják, hogy az a **Magyar Hiszekegy**, melyet a Magyarország Területi Épségének Védelmi Ligája és a Védő Ligák Szövetsége által 1920-ban kiírt, a magyarság akkori életérzését a trianoni békeszerződéssel kapcsolatban megjeleníteni hivatott pályázatra érkezett pályamű, melyet Papp-Váry Elemérné Sziklay Szeréna (1881–1923) írt. A Magyar Hiszekegy címmel érkezett háromsoros ima a Horthy-korszak „nemzeti imája” lett. A később Hitvallás címen 15 szakaszossá bővített verset Szabados Béla zenésítette meg. Az ima, illetve belőle a dal olyan korszakban keletkezett, melyben nem volt olyan politikai irányzat, mely ne értett volna egyet a határrevízióval.

MEGHIVÓ.

A Magyar Erdészeti és Vadászati Műszaki Segédszemélyzet
Országos Egyesülete

1938. évi május hó 8-án tartja Budapesten

zászló-avató ünnepségét,

amelyre szeretettel meghívja tagjait és szívesen lát minden
erdészt és vadászt.

Az ünnepély sorrendje:

Találkozás a budapesti Bazilika előtt 9 óra 30 perckor.

Délelőtt 10 órakor szentmise a budapesti bazilikában.
A szentmise végén Bayler István az esztergomi Szent Anna-templom plébánosa zászlóavató beszédet mond.

11 óra 30 perckor istentisztelet a Calvin-téri ref. templomban, az avató-beszédet Muraközy Gyula ref. esperes mondja.

12 óra 30 perckor zászló-avató ünnepség a Nemzeti Egység Pártja Eszterházy-utca 30 szám alatti földszinti, márványtermében.

A zászló-avató ünnepség mősora:

1. Hiszekegy. Játssza: Duli Béla és zenekara.
2. Az ünnepséget megnyitja Brandt Vilmos ny. főispán, országgyűlési képviselő, a MEVME országos elnöke.
3. Zászlóanya, Brandt Vilmosné Öméltósága üdvözlése. Az üdvözlő beszédet mondja vitéz Szekeres Károly.
4. Avató ünnepi beszéd. Tartja Daróczy Márton, a MEVME ügyvezető elnöke.
5. Erdész dalokat játszik Duli Béla és zenekara.
6. Zászlóanya beveri az első szeget és átadja a zászlót az ügyvezető elnöknek.
7. Zászlószegek beverése.
8. Hymnus. Éneklí a közönség zenekísérettel.
9. Ebéd a Nemzeti Egység Pártja székházának első emeleti éttermeiben.

64. ábra
Ünnepélyes meghívó
a zászlóavatásra, az
1. pont a „Magyar
Hiszekegy”

- 1.**
Hiszek egy Istenben, hiszek egy hazában, Hiszek egy isteni örök igazságban, Hiszek Magyarország feltámadásában.
- 2.**
Ez az én vallásom, ez az én életem, Ezért a keresztet vállaimra veszem, Ezért magamat is reá feszítettem.
- 3.**
Szeretném harsogni kétkedők fülébe, Szeretném égetni reszketők lelkébe, Lángbetűkkel írni véres magyar égre:
- 4.**
Ez a hit a fegyver, hatalom és élet, Ezzel porba zúzod minden ellenséged, Ezzel megválthatod minden szenvedésed.
- 5.**
E jelszót, ha írod lobogód selymére, Ezt, ha belevésed kardod pengéjébe, Halottak országát feltámasztod véle.
- 6.**
Harcos, ki ezt hiszed, csatádat megnyerted, Munkás, ki ennek élsz, boldog jövőd veted, Asszony, ki tanítod, áldott lesz a neved.
- 7.**
Férfi, ki ennek élsz, dicsőséget vettél, Polgár, ki ezzel kélsz, új hazát szereztél, Magyar, e szent hittel mindent visszanyertél.
- 8.**
Mert a hit az erő, mert aki hisz, győzött, Mert az minden halál és kárhozat fölött Az élet Urával szövetséget kötött.
- 9.**
Annak nincs többé rém, mitől megijedjen, Annak vas a szíve minden vésszel szemben, Minden pokol ellen, mert véle az Isten!
- 10.**
Annak lába nyomán zöldül a temető, Virágdíszbe borul az eltiport mező, Édes madárdaltól hangos lesz az erdő.
- 11.**
Napsugártól fényes lesz a házatája, Mézes a kenyere, boldogság tanyája, Minden nemzetségén az Isten áldása.
- 12.**
Magyar! te most árva, elhagyott, veszendő, Minden nemzetek közt lenn a földön fekvő, Magyar legyen hited s tied a jövőendő.
- 13.**
Magyar, legyen hited és léssen országod, Minden nemzetek közt az első, az áldott, Isten amit néked címeredbe vágott.
- 14.**
Szíved is dobogja, szavad is hirdesse, Ajkad ezt rebegje, reggel, délben, este, Véredde hogy váljon az ige, az eszme:
- 15.**
Hiszek egy Istenben, hiszek egy hazában, Hiszek egy isteni örök igazságban, Hiszek Magyarország feltámadásában!

A verset azért citáltam ide, mert az akkori társadalomban olyannyira mély nyomot hagyott a Trianon okozta trauma, hogy pl. ennek az imának a közös elmondásával indult – hogy a szakmai egyesületeinknél maradjunk – mind a MEVME, mind pedig az OEE minden korabeli fontos rendezvénye, erről tudósítások olvashatók a korabeli *Erdészeti Lapok* és *Az Erdő* beszámolóiban is.

Ennek a tragédia okozta fájdalomnak az egyik legszebb megfogalmazása Karinthy Frigyesztől olvasható.

„Levél kisfiamnak – Trianon emléknapijára

Édes kicsi fiam, te még nem tudsz olvasni, neked nyugodtan írhatok és szabadon és őszintén – hozzád beszélve és mégis magamhoz – valamiről, amiről soha nem beszéltem, amit magamnak sem vallottam be soha, aminek a nevét soha ki nem mondtam. Most, ezen a furcsa nyáron, mely úgy hat rám, mint borzongó, kényelmetlen ébredés egy tarka és bolondos álom után, először válik tudatossá bennem, hogy egész életemben kerültem ezt a szót... íme, erőlködöm, és nem tudom kimondani most se, különös szemérem fog el, nem tudom legyőzni; pedig nem volnék éppen zárdaszűz, se vénkisasszony – nevén szoktam nevezni, nemcsak a gyermeket, de ama boldog és áldott bölcsőt is, ahonnan származik. Megpróbálom megmondani, mi az, amit érzek, akkor talán nem kell kimondani; ugye?

Különben ha nem értenéd dadogásomat, útbaigazíthatlak. De fordulj el, ne nézz a szemembe. Még nem olvastam ezt a könyvet, amiben levelem meg fog jelenni: de úgy gondolom, ama szót megtalálod benne többször is – hiszen arról szól a könyv, amit ez a szó jelent. És megtalálod régi versekben és széles szólamokban, amik most újra élni kezdenek, én még akkor ismertem őket, mikor egy időre halottaknak tetszettek, üresen, furcsán kongottak a fülemben, nem értettem őket, vállat vontam. Igen, valamiről beszéltek ezek a versek, és szóltak valamiről, amiről tudtam, hogy van, mint ahogy van kéz és láb, különösen hatott rám, hogy emlegetik, mintha valaki minden lélegzetvételnél megnevezné a láthatatlan elemet, mely tüdejébe nyomul. Iskolai ünnepélyeken, tavasszal kiáltották hangosan: azt mondták nekem, hogy szeressem, kötelességem szeretni. Mintha azt mondták volna, hogy szeressem a kezemet és a lábamat. Dac fogott el és furcsa makacsság: – hogyan lehetne kötelességem, hogy magamat szeressem, így szóltam magamban, holott én nem vagyok megelégedve magammal, holott én több és jobb szeretnék lenni, mint ami vagyok – holott én gúnyolom és dorgálom magamat. S mert a földön járok, ne fordítsam szememet a csillagos ég felé, melynek nincsenek határai, csak horizontja van! S mert nem tudok ellenni étel és ital nélkül, tegyem meg istenemmé az ételt és italt? S mert nem tudok szólni másképpen, csak így, ne hallgassam meg azt, aki másképpen szól? S ha erőt adott nekem a föld, amelyből vért szíttam magamba anyám emlőin át – ezt az erőt csodáljam a munka helyett, melyet végrehajtok vele! Dac fogott el és makacsság: embernek neveztem magam – azt kerestem, ami bennem hasonlatos másféle emberekkel s nem azt, ami különbözik. Világpolgárnak neveztem magam – léleknek neveztem magam, mely rokon lelket keres, akárhol itt e földön, s ha kell, a pokolban is.

És nem mondtam ki azt a szót. De ha házat építettek valahol Pesten vagy Fogarason, vagy Szolnokon, vagy Kolozsvárott, megálltam előtte, és úgy néztem, mintha az én házamat építenék. És ha virágot láttam nyíltni a pilisi hegyekben vagy a Kárpátokban, tudtam, hogy a virág nekem nyílt. És ha idegen emberrel beszéltem, és az idegen ember dicsérte a Lánchidat és a Dunát és az aggteleki cseppkőbarlangot és a dobsinai jégbarlangot és a Vaskaput és a Balaton vizét – akkor lesütöttem a szemem és zavarba jöttem, mintha engem dicsérne. És mikor Berlinben jártam, úgy csodálkoztam és nevettem magamban azon, hogy ezek itt járkálnak és házakat építenek, mint aki álmában tudja, hogy álmodik, és amit lát, nem valóság, álomkép csak, tündérmese, játék. Játék háznak éreztem az idegen házat – csak játszották az emberek, hogy ezt ők komolyan veszik –, és mikor a vendéglőben fizettem, elámultam, hogy elfogadják tőlem a játék pénzt, amit kezembe nyomtak, mikor átléptem a magyar határt. És lelkem mélyén soha nem hittem el, hogy ők komolyan mondják: hélas! és alas! és wehe! és ahimé! – mikor jaj-t kell mondaniok –, és arra gondoltam, hogy haláluk percében ők is jajt mondanak majd, mint én. A megfogható ismerős valóság ott kezdődött nekem, ahol átléptem a határt – ha életemben először jártam is arra, ahol átléptem.

De nem mondtam ki azt a szót soha. És most már nem is tudom kimondani, csak ennyit: valami fáj, ami nincs. Valamikor hallani fogsz majd az életnek egy fájdalmas csodájáról – arról, hogy akinek levágták a kezét és a lábát, sokáig érzi még sajogni az ujjakat, amik nincsenek. Ha ezt hallod majd: Kolozsvár, és ezt: Erdély, és ezt: Kárpátok – meg fogod tudni, mire gondoltam.”

Egy nemréggi Bölcskei Gusztávval közölt, Trianon következményeiről szóló riportból pedig – az előzőekhez kapcsolódóan – az alábbi két fontos megjegyzést idézem az alábbiakban:

„– Ez az a fajta gondolkodás és az a fajta érzés, amely nem birtokolni akar, hanem azt mondja, hogy én örülök ennek, mert ez hozzám is tartozik. Azt gondolom, hogy a legnegatívabb hatás az emberi közösségek meglazulása illetve ennek az érzésnek az elvesztése volt. Természetesen a szakértők el tudják mondani, hogy milyen hihetetlen gazdasági és egyéb megroppanást jelentett ez Magyarországnak, de ha a leghosszabban tartó negatív következményt kell megnevezni, akkor én ezt nevezném meg.

– Trianon legnegatívabb hatása az lett, hogy a magyar társadalom nagy része beletörődött abba, hogy mi nem tartozunk egy közösséghez a határon túliakkal. Ez a legnegatívabb és legpusztítóbb hatás, az a hozzáállás, hogy igen, ők is magyarok, de másodrendűek, és ez a megközelítés olyan megjegyzésekben köszön vissza, hogy ő román, ő ukrán, ha Erdélyből vagy Kárpátaljáról jön. Nem érezzük, hogy közösséget alkotunk – mondta Bölcskei Gusztáv püspök a Confessionának adott interjújában.”

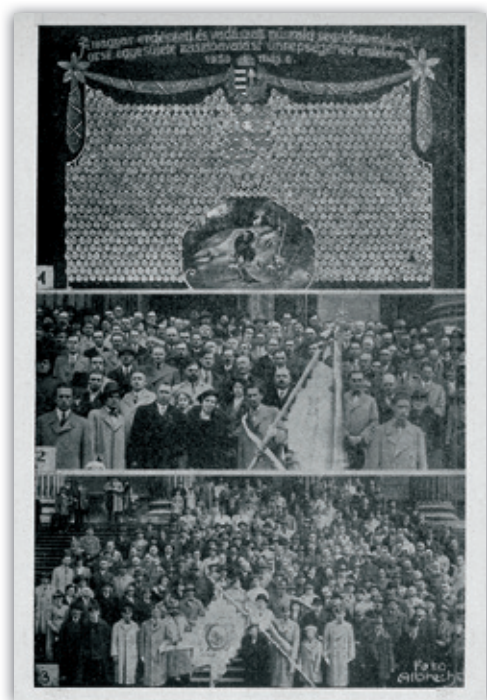
Van min javítanunk!

Úgy gondolom, hogy a fentieket feltétlen meg kellett említenem, hogy jobban megértsük annak a kornak a szellemét és máig ható súlyos következményeit, s ha már a problémát látjuk, egyszerűbb már a megoldást is megtalálni.

Talán nem kell külön felemlíteni, hogy szakmánkat is milyen súlyosan érintették ezek a történelmi események, s ennek fényében kell értelmeznünk és értékelnünk az erdész-vadász társadalom törekvéseit és az egyesületi eredményeiket is.

Egy olyan fontos esemény, mint a zászlajuk avatása is, ahogy addig eljutottak, és ahogy ezt megünneplik, már az is figyelemre méltó, példaértékű!

A zászlószentelésről készült beszámoló szinte egy egész lapszámot kitöltött:

65. ábra
Fotóbeszámoló az ünnepségről

66. ábra
Képek az ünnepségről

A zászló részére egy nagylelkű MEVME-tag gyönyörű mahagónifából készítettet tárlót ajándékozott az egyesületnek.

A zászló kezdettől az esztergomi szakiskolában volt elhelyezve, részben azért, mert a felszentelés idejében itt működött a MEVME, részben pedig azért, mivel az iskolai ünnepségeken iskolai zászlóként is funkcionált. Nem került át Tatára sem, mint arról az 1940-es tisztújításkori átadás-átvételi jegyzőkönyv is tanúskodik.

67. ábra
Az esztergomi iskola diákjainak tisztelegése az országzászló előtt a MEVME zászlajával az esztergomi Duna-parton

68. ábra
A zászló tárlója

Dr. Kollwenz Ödön írta le a zászló 1949. évi kényszerű elrejtésének előzményeit. Dönci bátyánk volt 1949-ben az iskola igazgatója, amikor sor került az első intézményeknek kötelező május elseji felvonulásra. Az iskola ezzel a zászlóval vonult fel. Az akkori városi pártvezetés ebből amolyan koncepciós idők beli ügyet kreált. A zászlóval történő iskolai felvonulást a pártvezetés elleni provokációnak minősítette, az iskola vezetését letartóztatással fenyegette. Végül erre nem került sor, de a zászlót követelték, hogy adja át az iskola. Daróczy Márton féltve a zászlót a megsemmisítéstől, elrejtette.

Illés László erdész kollégánk, Daróczy veje mondta el, hogy mire az apósán keresni kezdték a zászlót, addigra már sikerült elrejtienie. A zászló eltűnéséről előadott történetet nem hitték el neki, két hétig vallatták, egy bokáig vízzel teli pincecellába zárták, de Daróczy végig kitartott, nem adta elő a zászlót. Daróczy unokája ifj. Illés László mesélte, hogy gyakran nyaralt Esztergomban nagyszüleinél, ahol egy alkalommal felfedezte a tisztaszobában bevetett ágyban a dunnák alatt rejtőző zászlót. Így menekült meg.

A zászló létezéséről sokáig nem lehetett nyíltan beszélni. Daróczy Márton halála után veje Illés László kollégánk folytatta annak őrzését.

Illés Laci bácsi házassága révén lett ennek az erdész dinasztiának már harmadik generációs tagja. Varázslatos szeretetre méltó erdész kolléga volt. Egyetlen évtől eltekintve egész aktív pályafutása a Vértesi Erdőgazdasághoz kötötte.

69. ábra Illés László

Kiskunhalason született 1926. július 3-án. Esztergomba a szakiskolába az 1944–45-ös tanévre nyert felvételt. A szakiskolát jó-kiváló eredménnyel végezte, tanulmányait 1947 júniusában fejezte be.

1947-től először Somogy megyében, majd Esztergomban a szakiskolában dolgozik. Az '50-es évek elejétől a Vértesi Erdőgazdaság Szomód-Dunaszentmiklósi kerületében erdész, 1956-ban kerül Kisbérre, 1963-tól pedig a Tatai erdészet erdőművelési műszaki vezetője. 1981. január 1-jétől nyugdíjazásáig 1986-ig az erdőgazdaság központjának erdőművelési előadója. Szenvedélyes vadász, a '80-as években a Dunaszentmiklósi Rákóczi vt. vadászmeisteri teendőit is ellátja. Szinte haláláig tanítja nyugdíjasként az egyik tatai szakiskola diákjait az erdőművelés, csemetenevelés szakmai fogásaira. Nekünk, kollégáknak ő volt a Papa.

1971-ben került sor, két fő helyszínen rendezve a nagy sikerű vadászati világkiállításra, a fő helyszín Budapesten volt a Vajdahunyd várában, egy terepi vadbemutató pedig a Vértesi Erdőgazdaság részéről Tatán Remeteség pusztán. Laci bátyánk arra gondolva, hogy talán már be lehetne mutatni a zászlót, mint szakmai relikviát a Vajdahunyd várában, megkérte a fiatal vadász szakembert Jakabházy Miklós megyei fővadász erdőmérnök kollégáját, hogy juttassa el a kiállítás helyszínére.

Jakabházy pedig átadta az akkori erdőgazdasági igazgatónak, Végvári Jenőnek, hiszen az erdőgazdaság is hozzájárult trófeákkal és régi fegyverekkel a kiállítás megrendezéséhez. Végvári Jenő középiskoláját még Esztergomban kezdte, és természetesen ismerte a zászló történetét. Szerencsére nem vitette el a Vajdahunydban lévő kiállítási helyszínre, hanem a következő évi OEE vándorgyűlésen, amit a Vértesi Erdőgazdaság rendezett, átadta azt Riedl Gyula bátyánk-nak, aki így idézte fel az átadás kori eseményt.

„Gyulám, átadom az egyesületnek a zászlót, megőriztem az utókor számára.” Az ünnepélyes átadásra az erdőgazdaság központjában az igazgatói irodában került sor, az akkori egyesületi elnök, dr. Madas András jelenlétében. Ettől kezdve tehát az OEE könyvtárába került a zászló. Ennyi huncutság Végvári részéről utólag mondjuk meg őszintén belefér a történetbe, s mint utóbb kiderült Végvári nagyon jól tette, hogy nem vitte el a zászlót a világkiállításra.

Ugyanis amiről már ketten, sőt többen tudnak, az már nem titok, s ez történt a zászlóval is. Gyula bácsi mesélte el, hogy a vándorgyűlést követően telefonhívása volt, a telefonáló közölte

vele, hogy: Gyula menni fognak rövidesen a zászlóért, de ha még látni akarod, oda ne add nekik! Ez volt a második elrejtés, története a következő: „*A hívás után annyi időm maradt, hogy elővettem a zászlót a szekrényből, ahol tartottam, összehajtogattam, és ráültem, mire már kopogtattak is és benyitott két illető, mondván, hogy a zászlót vinnék egy kiállításra. Azt mondtam nekik, ott a zászló a szekrényben vigyétek, mire ők kihúzták a fiókot, ahol persze nem találták. Ez nem létezik, látjátok nemrég még ott volt (!), már ezt is ellopták, mondta Gyula bátyánk, majd a két illető üres kézzel eltávozott.*” A zászló így menekült meg, immár másodjára.

Annyit mindenesetre a visszaemlékezésekből meg lehet állapítani, hogy a zászló a Vértesi Erdőgazdaság által is rendezett 1971-es viláckiállítás idején már mentesnek mondható volt a politikai jellegű üldöztetéstől. Az is valóban szerencsés, hogy az OEE könyvtárába került, s onnan nem vitték el, hiszen könnyen lehet, hogy esetleg olyan gyűjtőnél kötött volna ki, akitől már nem tudta volna az OEE visszaszerezni.

Nagyon szép cikkben emlékezett meg pár évvel később a MEVME-ről és zászlajáról dr. Király Pál az *Erdészet és Faipar* című újság 1974. évi 7. (júliusi) lapszámában, melyet követett Tóth Gyula egykori MEVME-tag, fontos, az egyesület tagságára vonatkozó adatokat is tartalmazó, cikke a következő lapszámában.

Az említett cikkekből és az elbeszélésekből is az következtethető ki, hogy a zászló OEE részére történő átadását Végvári fontosabbnak tartotta, mint annak viláckiállításon történő bemutatását, mert hozzájutott – vélhetőleg a zászlóval egyidejűleg – a zászlószentelési ünnepegekről készített tablóhoz is, amit szintén átadott az OEE-nek. A tablót nem tudni ki juttatta el Végvárihoz, az talán Cservenka Ferenc hagyatékában lehetett, s onnan kerülhetett hozzá. Csak azért fontos ezeket az eseményeket is megemlíteni, hogy lássuk hogyan vált a MEVME fennmaradt tárgyainak örökösévé az OEE. Ezek a tárgyi emlékek ma is megtekinthetők az OEE könyvtárában a rengeteg más szakmatörténeti kincssel is bíró Wágner Károly könyvtárban (1021 Budapest, Budakeszi út. 91. – Erdészeti Információs Központ).

Illés Laci bátyánkat borzasztóan bántotta, hogy kiadta a kezéből a zászlót, családjában mindenki úgy tudta, hogy elveszett, az 1974. évi cikk is feledésbe merült. 2000-ben Tatán került sor Jakabházy Miklós ötlete alapján egy országos millenniumi vadásznapi rendezvénysorozat megtartására. Én voltam akkor az OEE vértesi helyi csoportjának az elnöke, s Laci bátyánk hozzám fordult segítségért, hogy segítsek előkeresni a zászlót, hogy azt legalább most ezen a rendezvényen ki lehessen állítani. Ismertette velem röviden a MEVME és zászlójának történetét, természetesen igent mondtam a kérésre.

A 19 évvel azelőtt, Botár Antalnéval a dékáni hivatalban folytatott beszélgetés, tehát innen folytatódott.

Hosszas keresgélés érdeklődés során jutottam el dr. Oroszi Sándor évfolyamtársunk javaslatára Riedl Gyula bácsihoz, aki természetesen szívesen adta kölcsönbe a zászlót, a megőrződött csúcslappal együtt, s hozzá az OEE zászlójának rúdját a vadásznapi megemlékezés céljára. Volt egy érdekes apropója a könyvtári sétának. Gyula bácsi, mikor végigkálauzolt minket a könyvtáron, kinyitotta az Alkotmány u. 6. szám alatti OEE egyesületi székház vendégkönyvét, az első oldal bejegyzése az 1886-os ünnepélyes házavató alkalmából Ferenc József saját kezű aláírása volt. Amikor ott jártunk, 2000. 08. 17-e volt. A dátum csupán annyiban volt érdekes, hogy a Bécs melletti Schönbrunnban pontosan 170 évvel ezelőtt született, Ferenc József!

Már jóval korábban elhatároztam, hogy 2000-ben, ha tehetem, mindenképpen részt veszek az augusztus 20-i Szent Jobb-körmeneten. Mivel a zászló is nálam volt, a MEVME zászlójával vettem részt a körmeneten, hiszen ennek a zászlónak, mint ott szentelt, mondhatjuk szakmai és történelmi ereklyékné, mindenképpen ott volt a helye!

70. ábra

A 2000. augusztus 20-i Szent Jobb-körmeneten a zászló fiatalok kíséretében

A zászló eredeti rúdja elveszett, s a csúcspdísz csak egy közgyűű közbeiktatásával volt csatlakoztatható az OEE zászlajának rúdjához. Ezt a kis bronz közgyűűt a szeptember első hétvégéjén megnyitott vadásznapiokra a Vértesi Erdő Rt. Műszaki Erdészeti Műhelyének vezetője, Becsák János készítette el, belevésva a dátumot, 2000. augusztus 20-át, a zászló szakrális szereplésének dátumát. A vadásznapiok emlékét pedig egy feliratos selyem zászlószalag örökítette meg.

A magyar történelemben akad néhány, a MEVME zászlóhoz hasonló, rejtegetett tárgy, pl. rejtegetett hangszer is, mint a tárogató. Karaffa császári generális a Rákóczi-szabadságharc leverése után összetörette, elégette a tárogatókat, s akinél találtak, azokat büntette. Karaffa generálisnak szobra áll Sáros megye székhelyén, Eperjesen. Isten útjai kifürkészhetetlenek, szokták mondani, a generális egyenes ági leszármazottjával beszélgettem nemrég Tatán, dr. Karaffa János hittudós katolikus papról van szó, a Nagyszombati egyházmegye papja, talán nem kell ecsetelni, hogy szolgálatával mekkora segítséget tud nyújtani a felvidéki magyar híveknek identitásuk megőrzésében. De folytathatjuk tovább, hiszen maga a Szent Jobb is hosszú időn át rejtegetve volt a pogánylázadások idején egy bencés kolostorban. Innen ered a település neve is, ahol a kolostor állt, Szentjobb. A falu Romániában található, hosszas küzdelem után mostantól viselheti ismét magyarul is a nevét.

Daróczy Márton nyilván nemcsak a csúcspdísz és a lobogót rejtette el, hanem a zászló rúdját is, de ennek nyoma veszett, talán gyanítható, hogy esetleg református presbiterként odaajándékozhatta Esztergomban a református gyülekezetnek.

71. ábra
A MEVME jelmondata a zászlón

72. ábra
Az egyesület címere és neve a zászlón

73. ábra
A zászló csúcscímere

Inokai Balázs nagylelkűen rekonstruálta a régi zászlórudat a megmaradt fotók s a lobogó méretei alapján (a történet ily módon is tovább él!).

A zászló egyik oldalán látható címerhímezés a Magyarország 1915-ben jóváhagyott egyesített koronás közép címere. A címerpajzs közepén a Magyar Királyság, körülötte a társországok címei, baloldalt felülről óramutató járása szerint kezdve: Dalmácia, Horvátország, Erdély, Fiume, Bosznia, Szlavónia. A címert az „ISTENFÉLELEM SZERETET MUNKÁRRA TANÍT BENNÜNKET AZ ERDŐ ÖRÖK BÖLCSELETE” körfelirat, a MEVME jelmondata veszi körül.

Ez utóbbival kapcsolatban a következő gondolatokra bukkantam:

Istenfélelem (Katolikus Lexikon): Természetes erény, az értelem meghajlása a természetes erkölcsi törvény alkotója előtt, aki minden jót megjutalmaz, és minden rosszat megbüntet. *Fokozatait* a forrása határozza meg: a szolgálai félelem valójában nem istenfélelem, mert nem szeretetből, hanem önféltésből való: a lélek csak azért féli Istent, hogy elkerülje bűnei büntetését. A tökéletes istenfélelem forrása a *gyermeki szeretet*, mely fél megbántani a mennyei Atyát (istengyermekség), ill. a jegyesi szeretet, mely az Istennel egyesült lélek szeretete. *A Szentírásban az Ószövetség* népe istenfélelme miatt nem vette ajkára Jahve nevét. Mózes eltakarta arcát az égő csipkebokor előtt, mert „félt Istenre tekinteni” (*Kiv 3,5*). A bölcsességi könyvekben központi szerepe van az istenfélelemnek, hiszen a „bölcsesség kezdete az Úr félelme” (*Zsolt 111,9*). Ezért imádkozza a 118. zsoltár: „Szegezd át félelmeddel az én testemet” (*Zsolt 118,120*). Az istenfélelem minden más félelmet eloszlat: „Velem az Úr, azért nem félek, mit árthat nékem az ember?” (*Zsolt 118,6*).

Szeretet (Katolikus Lexikon): Olyan erény, amely készségessé tesz önmagunk és a másik ember (lelki, fizikai, anyagi) javainak szolgálatára. A hittel és a reménnyel együtt isteni (természetfölötti) erény, mellyel mindent és mindenkit Istenért és Istenben szeretünk.

Szólhatok az emberek vagy az angyalok nyelvén, ha szeretet nincs bennem, csak zengő érc vagyok vagy pengő cimbalom. Lehet prófétáló tehetségem, ismerhetem az összes titkokat és mind a tudományokat, hitemmel elmozdíthatom a hegyeket, ha szeretet nincs bennem, mit sem érek. (Szent Pál Szeretethimnusza, 1Kor 13)

A Szentírás törvénye megköveteli az özvegy, az árva, a gyenge és az elesett emberek védelmét és segítségét, és megparancsolja nekünk a felebarát szeretetét. (*Schweitzer József nyugalmazott országos főrabbinak a Budapest-Terézvárosi Avilai Szent Teréz-plébániatemplomban a 2013. január 27-i keresztény-zsidó imánapon elhangzott gondolataiból, katolikus.hu weboldal hírei*)

Munka: „Hiszem, hogy egyetlen dolog mit lázasan keresnünk kell itt ezen a földön, az a mi saját feladatunk! Az a becsületes munka, mely által a világunkat tovább teremtő Isten partnerei, társai lehetünk. Tudom, hogy a felvállalt munkánk visszahat ránk, és nemcsak a kezünk által épül, szépül a világ, hanem általa mi magunk is megszépülhetünk, kiteljesedhetünk, és megszentelődhetünk.” (Böjte Csaba)

A zászló másik oldalán Szent Hubertusz jelvényének ábrázolása látható, agancsos szarvasfej az agancsok között kettős kereszttel. Körötte a felirat az egyesület neve.

A rézből készített csúcspdísz pedig ugyancsak Szent Hubertusz-jelvényt ábrázol, agancsos szarvasfej, az agancsok között kettős kereszttel. Ez a motívum jelenik meg *Az Erdő* című lap 1927-ben újra

74. ábra
A MEVME körbélyegzője

75. ábra
A rúd

induló címlapjain is, illetve ez a motívum díszíti a MEVME körbélyegzőjét és kibocsátott kitűzőit jelvényeit is.

Szent Hubertusz maastrichti püspök a vadászok, lövész céhek, erdészek, kohászok, csengettyűkészítők, mészárosok, szücsök és tímárok védőszentje.

Egy érdekes hagyomány Temesvár környékéről. 1728. november 3-án, a szent ünnepnapján Temesvárt nagy vadászatra gyűlt össze a temesi bánóság előkelő társadalma. A házigazda, Mercy gróf palotájában a jezsuita házfőnök a vadászok miséje alatt három zsömlét is szentelt, amelyből indulás előtt minden vadász egy-egy szeletkét evett. E kultuszt Temesvár Rajna-vidéki német és francia bevándorlói, katonatisztszjei hozták magukkal.

A kettős kereszt – latinul *crux gemina* – (**Katolikus lexikon**), *érseki kereszt, apostoli kereszt, pátriárkakereszt*: olyan kereszt, melynek függőleges szárát egy rövidebb és egy hosszabb vízszintes szár metszi. A felső vízszintes, rövidebb szár a keresztfeliratot jelképezi, melyet Pilátus helyzetetett Krisztus feje fölé a keresztre.

A kettős kereszt a magyar koronázási jelvények egyike, bizonyítottan II. *András* (ur. 1205–1235) óta. A magyar címerben I. Szt. *István* király (ur. 997–1038) apostoli királyságának jele.

A MEVME és zászlajára történő megemlékezésről úgy gondoltam, akkor lesz méltó erdész elődeinkhez, ha mi, kései utódok is ökumenikus módon tesszük meg azt. Sőt talán akkor tesszük ezt a legméltóbban, ha ezt az „ökumenikus ajtót” egy picit szélesebbre tárjuk, hiszen sokfélék vagyunk, de a közös célért végzett munka, a szeretet össze kell hogy kössenek mindnyájunkat, hívőket és nem hívőket egyaránt, akiket közülünk pedig a hit ajándékával már megajándékozott a Teremtő, az Ő szeretetét kell hogy továbbítsuk, közvetítsük embertársaink felé.

Az ökumenizmus a keresztények egység törekvése. Amikor felkértem legelőször plébánosunkat a Tóvárosi kapucinus egyházközség plébánosát, Szalai Gábor atyát arra, hogy ennek szellemében írjon pár gondolatot a Szentírás alapján a zászló jelmondatáról, még csak reméltem, hogy jó lenne ezt kibővíteni, **tágabb ökumenizmusnak** teret engedő elmélkedés-sorozattal. Rövidesen 2012. január közepe következett, ilyenkor indul a minden évben folytatódó ökumenikus imahét, s a Tatán, a kapucinus templomban kezdődő ökumenikus imahét első elmélkedését dr. Kálmán Szabolcs református lelkész úr tartotta, aki ennek a szélesebb ökumenizmusnak, keresztény és zsidók közti, illetve hívők és nem hívők közti párbeszédnek a fontosságára is felhívta a figyelmet. Mi, magyar erdészek is sokfélék vagyunk a hitünkben.

Végül csak néhány befejező gondolat a zászlón szereplő jelmondatról.

A zászló jelmondatára nem írtak ki pályázatot, szinte úgy születik meg, mint az egyesület jelképe, magától értetődően, mintha fel sem merült volna más szöveg. Honnan vették? Sokat töprengtem ezen, sok embert megkérdeztem. Talán a legelfogadhatóbb magyarázat erre, hogy hasonló gondolatsor, esetleg imádság lehetett már a vadászterdei iskolában is, egy mindenki által látott helyen a falra kifüggesztve, s ezt segíthette végleges formába önteni egy teológiailag is képzett ember.

Amikor a jelmondat háttérét kerestem, a Madas Laci bácsi gyászjelentésén lévő idézet („A tölgy és a bükk tanított meg törvényedre, Uram.” Szent Bernát) jutott először eszembe, s utána kezdtem csak azt a kortárs személyt keresni, aki teológiailag képzett volt, s aki jól ismerhette Szent Bernát életművét is.

Így jutottam el először a ciszterci rend szentjének, Szent Bernátnak egy sokat idézett gondolatához, illetve páter Bögözy Vilmos tatai kapucinus szerzeteshez, aki szintén erdélyi, akár a történet legtöbb szereplője. Azt tudjuk, hogy a zászló hímzését Szekeres kezdeményezte, s az ő nagyon jó barátja volt a páter, egészen haláláig.

Ez a fennmaradt fotó Máriabesnyőn készülhetett, ahol ünnepélyesen megáldásra került az Észak-Erdély visszatérte alkalmából a páter által felállított székelykapu. Viseli a háborús kitüntéseit, melyek szerint tevőlegesen harctéri szolgálatot teljesített és harcolt a Kratochwill ezredes vezette székely hadtestben is. Szinte egyidősek Szekeresrel, valószínűleg egy csapatestnél is szolgálhattak az első világháborúban.

1899. november 8-án született a Háromszék vármegyei Ozsdolán. Szülei Bögözy Dénes és Márkos Apolló, a keresztségben az István nevet kapja, Vilmos a kapucinus rendben a rendi neve volt. 1927. augusztus 27-én lép a kapucinus rendbe, pappá 1931. augusztus 29-én szentelik. 1932. június 29-én tesz örök fogadalmat. Tatán egy ideig a kapucinus templom plébánosa és Baj község hitoktatója, Máriabesnyőn pedig a rendháznak is egy ideig előljárója, házfőnök. 1958. július 2-án került Esztergomból Pannonhalmára, ahol 1971. november 20-án hunyt el. Nagyon szerették a hívek, kiváló szónok is volt. Bár Szekeresnek volt pap testvére, de Bögözy volt mindig a család közelében, ő az aki a rokonságban a „pap”. Ő keresztel, hitoktat, esket vagy temet, ha kell, és hát persze erdélyi katonatárs. Szerintem, ha volt segítőtársa a jelmondat formába öntésének, gyanítható, hogy őt kell feltételeznünk a keresett teológus személyében.

Annyi családi vonatkozást, és a kapucinus rend magyar történelmével kapcsolatos ténytet meg kell feltétlen említenem még, hogy a rend az egyik olyan Magyarországon működő szerzetesrend, amelyik az egyik legtöbbet „vesztette” a trianoni döntéssel. A rend ugyanis elvesztette a Magyarországra településkor Bazinban elsőként alapított rendházát, a Pozsonyban működő teológiai főiskoláját, Nagyváradon működő rendházát, hogy a fontosabbakat említsük. Édesapám nagybátyja – páter Somhegyi (Schweighardt) Veremund – pl. még Pozsonyban végezte a teológiát és házfőnök volt Váradon, egészen 1919-ig. Bögözynek pedig a rendben valószínűleg felettese is volt, lévén, hogy a Trianon után megmaradt Magyar Rendtartomány első előljárója (coadjutora) lett az első világháború után. Mindezekből talán az is érzékelhető, hogy olyan szerzetesekről van szó – a „barátokról”, akik a honi történelmük során mindig együtt éreztek a magyar néppel, és ténylegesen átérték, átérték azt, amit a Vadászderőről elmenekülő iskola tanárai, oktatói és diákjai is átérték. A ciszterci kötődés sem olyan váratlan dolog, hiszen pl. Veremund, Székesfehérváron végzett a ciszterci gimnáziumban.

A Clairvaux-i Szent Bernáttól származó idézet – többféle magyar fordítása lelhető fel – egy püspöktársának írt elmélkedésének sokszor idézett soraiból való: „Mindent, amit a Szentírásból megértettem, fák között vagy szántóföldön tanultam. **Isten igéjének megértésében a tölgyek és a bükkök voltak mestereim.**”

A zászlón szereplő jelmondat és a Szent Bernáttól vett gondolat hasonlósága vitathatatlan, szinte gondolatrímek!

A másik, amit Szent Bernátról feltétlen el kell mondani, hogy eredetileg nemes lovag volt, a Szent Róbert által alapított Cistercium bencés reform-kolostorba 1112-ben lépett be. (A MEVME zászlón lévő jelmondathoz pedig szorosán köthető a bencések jelmondata is: Ora et labora! Imádkozzál és dolgozzál!)

76. ábra
Páter Bögözy Vilmos

A szeretetről pedig máshol így ír: „Ember – mondja a misztikus Szent Bernát –, fogadd el Isten végtelen szeretetének uralmát: így élj, és ilyen életet adj! A benned élő Isten erejével légy királyi ura, azaz ajándékozó szeretetteddel védelmezője és dicsőségre emelője saját testi-lelki képességeidnek, embertársaidnak és a környező világnak!”

Szent Bernát a vallási türelmet messzemenőig gyakorolta, ha kellett, az életét sem féltve védte meg pl. a zsidó embertársait a vakbuzgó keresztények üldözésétől. Az egyik balul sikerült keresztes hadjárat szervezése mögött háttérjelenségként fellépő Rajna-vidéki zsidóüldözést Bernátnak sikerült megfékeznie. Az üldözéseket maga is átélő Ben-Meir zsidó krónikás így ír Szent Bernátról: „Ez a szerzetes lecsendesítette a keresztényeket. Szava hatalmas volt, mert mindenki szerette és becsülte őt... Jó szíve vitte őt arra, hogy Izrael védelmére keljen. Légy áldva, Istenünk, mert egy igaz embert állítottál segítségünkre, aki nélkül valamennyien elvesztünk volna.”

Végül pedig szólni kell arról is, hogy Szent Bernát ünnepe a katolikus világegyházi kalendárium szerint augusztus 20-ára esik, amikor első királyunk, Szent István ünnepe van. István király szintén vallási türelmet gyakorló uralkodó. Első szent királyunk 2000. augusztus. 20-i emléknapján, a Szent Jobb-körmenet előtt Bartholomeiosz görögkeleti pátriárka ünnepélyesen is bejelentette, hogy királyunkat a görögkeleti egyház is oltárra emelte és szentként tiszteli.

Inokai Balázs nagyapjára emlékezve kiemelte, hogy 2011. december 8-án, nagyapja születése napján fogadta el az OEE a 4/2011. (december 8.) sz. Küldöttközgyűlési határozatot: „A Küldöttközgyűlés ezúton deklarálja és ünnepélyesen kijelenti, hogy az Országos Erdészeti Egyesület magát a történelmi kényszer hatására jogutód nélkül megszűnt Magyar Erdészeti, Vadászati Műszaki Segédszemélyzet Országos Egyesülete (MEVME) szellemi örökösének és fennmaradt tárgyi értékei őrzőjének tekinti, az egyesületi életben mindenkor kiemelten tekintettel lesz a gyakorlatban dolgozó szakemberek igényeire, érdekeinek képviselésére.”

Ehhez csak annyit tennék hozzá, hogy ez a nap, december nyolcadika, egyébként a Katolikus Egyház egyik legnagyobb Mária-ünnepe, a szeplőtelen fogantatásé. Szent István pedig a Szűzanyának Magyarország Pátrónájának ajánlotta fel 1038. augusztus 15-én országát és koronáját a néppel és az egyháziakkal egyetemben.

A zászlószentelés az Eucharisztikus Világkongresszuson történt, erdész elődeink így különleges módon kapcsolódtak be, egyedi módon váltak részeseivé annak, amit üdvtörténetnek nevezünk. A katolikus lexikonban és katekizmusban olvashatjuk: Teljes értelemben az Eucharisztia Jézus áldozati teste és vére a kenyér és a bor színe alatt, ahogy ő ebben a jelképben az utolsó vacsorán keresztáldozatát elővételezte és mint örök emlékezetét az Egyházra hagyta. Ezt az emlékezetet az Egyh. a legelső idők óta ünnepelte, s annak legrégebb írásos szövegét a Lk 22,19; 1Kor 11,23; Mk 14,22 és Mt 26,26 őrizte meg. Az Eucharisztikus Kongresszus pedig az Eucharisztia megismerését, szeretetét és tisztelését előmozdító összejevetel. Fontos megjegyezni itt még azt is, hogy a szó maga (eucharisztia), görög szó és azt jelenti magyarul, hogy hálaadás. A korabeli „Az Erdő” cikkeket olvasva a MEVME zászlájának elkészítéséről és az Eucharisztikus Világkongresszuson történt felszenteléséről, illetve megáldásáról, az is kitűnik belőlük, hogy a tagság részéről ez az aktus egyben hálaadás is volt Istennek azért, hogy az egyesület újbóli megalakulását és fennállásának 12 évét sikeresen érték meg.

Talán egy kicsit bővebben is sikeredett a zászló szentelését, és azóta a vele történeteket bemutatni, de láttatni szerettem volna, hogy mit is jelent még ezen kívül ez a zászló. Velünk van a Teremtő, szeret minket, figyel ránk, itt akar lenni köztünk.

A következő fejezetben olvasható „Laudációkat és gondolatokat” az utolsó írástól eltekintve a felkérés sorrendjét követve adom közre. A ciszterci rend részéről írt elmélkedés nem a felkérés sorrendjét követi, az előző kis eszmefuttatás volt hivatott részben ennek hátterét is bemutatni.

LAUDÁCIÓK ÉS GONDOLATOK A JELMONDATRÓL

Mi már nem szenteljük újból a zászlót, nem visszük újból megáldásra, de a fentiek szellemében megpróbáljuk az alábbi laudációkkal erdész elődeinkhez méltóvá tenni megemlékezésünket.

A Katolikus Egyház társadalmi tanítása kiemelten foglalkozik a hívő ember teremtett világhoz való viszonyával, mely napjainkban egyre inkább előtérbe kerül, hiszen ma már minden ember számára ismeretes, hogy Földünk ökoszisztémája, teremtett világunk súlyos veszélyben van.

Ha fellapozzuk a Szentírást, akkor a Teremtés könyvében azt olvashatjuk, hogy Isten, az egész teremtett világ szuverén hatalma és ura, a hatodik napon megteremtette az első emberpárt, akiknek megparancsolta, hogy vonják uralmuk alá a földet. A XXI. századi keresztény teológia egyik legfontosabb feladata e szentírási szakasz hiteles jelentésének tolmácsolása, hiszen a természeti környezettel való felelőtlen magatartásaikat sokan ennek a parancsnak a félreértelmezésével próbálják legalizálni. Nekünk, keresztényeknek mindig fontos hangsúlyoznunk ezzel kapcsolatban, hogy Isten a saját képére és hasonlatosságára alkotott minket, és ez a képmási lét az alapja az ember felelős tetteinek és az Isten gondoskodó uralmában való részvételnek. Felelősek vagyunk a teremtett világért, a természet kincseinek korlátlan és felelőtlen használatára, kiaknázására nem kaptunk felhatalmazást.

A Bibliában számos helyen megjelenik az ember és a környezet különleges kapcsolata. Az Ószövetségben a természet szépségének bemutatása, dicsérete elsősorban a közös imádságban, a zsoltárokból mutatkozik meg. Az utóbbi időben sokat emlegetett ökológiai egyensúly alapelemei jelennek meg a 104 zsoltárban:

„Áldjad lelkem az Urat! Uram, Istenem, mindennél nagyobb vagy! Fönségbe és méltóságba öltözöl, a fény, mint köntös úgy fog körül [...]. Az ég madarai partjaikon lakjanak, az ágak közt zengik énekük / A hegyeket kamráid vizéből öntözöd, eged gyümölcseivel a földet jóllakatod. / Fűvet nevelsz az állatoknak, és növényeket, hogy az ember jóllakhasson; / hogy a földből kenyeret nyerjen, a szívét meg borral vidíthassa” (Zsolt 104,1–2; 12–15).

A Katolikus Egyház vezetői és vezető testületei az utóbbi évtizedekben rendszeresen foglalkoztak a környezetvédelemmel, mely korunk egyik legjelentősebb kérdése. Boldog II. János Pál pápa már első enciklikájában megfogalmazta, hogy helytelen magatartás a természeti környezetet csak az emberiség pillanatnyi szükségletei szerint kihasználni. Éppen ellenkezőleg, felelős és bölcs gazdájaként kell viselkedni. A Föld kincseinek kitermelése az ember természetes környezetét egyre inkább veszélybe sodorja és elidegeníti a természetet saját rendjétől. Így a természetes környezetben az ember már nem egyebet lát, mint a közvetlen fölhasználás és a fogyasztás céljából hasznos dolgot. A Teremtő azonban úgy akarta, hogy az ember közösségben éljen a természettel, mint értelmes és nemes ura, mint őrzője, és nem, mint garázda birtokosa, aki mindent kiárusít, és tekintet nélkül pusztítja a környezetet (vö. Redemptor Hominis 15). Dicsőségesen uralkodó Szentatyánk, XVI. Benedek pápa pedig személyes példaadásával – elektromos pápamobil használata és napelemek felszereltetése – is igyekszik felhívni az emberek figyelmét a természet értékei iránti felelősségükre. A tavalyi év egyik kiemelt híre volt a médiumokban, hogy ezekkel az intézkedésekkel jelenleg a Vatikán lett a világ legzöldebb állama.

Hazánkban a Magyar Katolikus Püspöki Konferencia is észlelte a környezetvédelmi kérdés súlyát, ezért körlevelet adott ki Felelősségünk a teremtett világért címmel 2008-ban, melynek mottójául Szent Pál apostolnak a kolosszeiekhez írt leveléből származó egyik mondatot választotta: *„Minden általa és érte teremtett...”* Ebben a kiemelkedő jelentőségű dokumentumban, mely az embernek a teremtett világgal való kapcsolatát vizsgálja, a püspöki kar a keresztény társadalmi tanítás és a Szentírás alapján felelősségteljes, környezettudatos életre buzdít.

Szerencsére mindig akadnak olyan emberek – gondolok itt különösen az erdészeti munkatársaira –, akik munkájukkal, felelős magatartásukkal, jó példájukkal hitelesen képviselik és aprópénzre váltják az ember és a teremtett világ helyes viszonyával kapcsolatos keresztény tanítást, hiszen a Teremtő úgy akarta, hogy az ember közösségben éljen a természettel, mint értelmes és nemes ura, mint őrzője, és nem mint garázda birtokosa, aki mindent kiárusít, és tekintet nélkül pusztítja a környezetet.

A tatai kapucinus templom plébánosaként mindenképpen meg kell említenem a ferences rend alapítójának, Assisi Szent Ferencnek természetszemléletét, aki nemcsak az állatok és a természet, hanem 1979 óta immár az ökológiával foglalkozók patrónusa is. Ferenc különös szeretettel viseltetett az erdők lakói, az állatok, növények, mezei virágok iránt. Abból indult ki, hogy minden élőlény, az egész világmindenség Isten teremténye, melyek az Úr jelenlétét fedik fel a hívő ember számára, és áttetsző tisztasággal tartalmazzák, élük és kifejezik Teremtőjüket anélkül, hogy birtokba vennék. Hangsúlyozza, hogy Isten jelen van ugyan teremtményeiben, de nem azonos velük. Assisi Szent Ferenc legfontosabb üzenete a teremtmények testvérisége, és az, hogy a teremtett világ egésze Istentől eredő jel, mely az Ő jelenlétét fedi fel. Ha pedig így van, az ember kizárólag szeretettel, alázattal és az isteni jelenlétből fakadó örömmel fordulhat felé. A világ bántalmazása szembefordulás a benne lakozó Istennel is. A természet megőrzése és szeretete nem másodlagos, haszonelvű parancsolat, hanem mint az Isten dicsérete, az ember legfőbb küldetése ezen a Földön.

Szeretettel ajánlom a kedves Olvasó figyelmébe ezt az erdészeti kiadványt. Lebegjenek mindig a kedves Olvasók és az erdészeti minden munkatársának szemei előtt Assisi Szent Ferenc híres Naphimnuszának sorai: *„Uram! Legyünk társak az alkotásban. Dolgozzunk tovább műved nyomán, hogy bolygónk a bőség, a boldogság és az összhang erős otthona legyen.”*

Szalai Gábor
tatai plébános

AZ ÚRÉ A FÖLD ÉS ANNAK TELJESSÉGE

A Biblia nem az erdők könyve. A cselekmények helyszíne többnyire sivatag vagy sziklás vidék, mégis a könyv lapjain megjelenik az egész teremtett világ: tengerek, tavak és folyók, hegyek és sík mezők, a korabeli ismert teljes növény- és állatvilág, még a képzeletszülte mitológia is helyet kap. Így nem hiányoznak az erdők, a rejtekhelyek, a libanoni óriás cédrusoktól a sivatagi bogáncsig minden, ami egy erdésznek útjába akadhat.

A Biblia vallása nem természetvallás. Az ősi Izráel területén sok olyan nép lakott, akik istent a természetben, fákbán, kövekben, hegyekben, csillagokban vélték felfedezni. A Bibliában a természet, benne az erdő is, teremtmény, mint maga az ember is. Az embernek teremtmény társa az erdő. A Biblia vallása szerint mindkettő Isten dicsőségét szolgálja, így a végső céljuk is közös.

„Az ÚR é a föld és annak teljessége”, éneklí a zsoltáros (Zsolt 24,1). A magunk élete, és minden természet adta élet Isten tulajdona, adománya. A hívő ember így tekint a természet egyik legösszetettebb élő formációjára, az erdőre. Az, szinte olyan a teljes teremtésben, mintha a természet összképének kicsinyített mása lenne. Ahogy a cseppben benne rejtőzik a tenger, az erőben is a Föld teljes élővilága. Felbecsülhetetlen érték és felelősség az ember számára.

Az ember Isten leheletének és arcmásának hordozója. Így nyer kifejezést, hogy az emberben isteni lélek lakozik. Az erdőben élő és az erdővel foglalkozó ember rendszerint fogékony arra, hogy az erdőben, Isten templomában, Isten jelenlétében érezze magát. Kányádi Sándor erdélyi költő különösen az erdő csendje érinti meg, „Hallgat az erdő, csöndje hatalmas.” Bár a Biblia ritkán használja az „erdő” kifejezést, a magyar vers és népdal irodalom bővelkedik az erdő énekelével, áhítatával és szerelmével. Az erdő lehet a pusztulás metaforája, de az új életé is: „s a vérző csonkból virradó tavaszra új erdő sarjad győzedelmesen” (Wass Albert: *Üzenet haza*).

Valamikor Magyarország területét nagy kiterjedésű erdőség borította. Az erdészet és az erdőgazdálkodás az egyik legfontosabb és legtekintélyesebb foglalkozási ág volt az országban. Mivel az erdők nagyobbrészt a nemzetiségek lakta területeket uralták, így ez a hivatás kezdettől a nemzetiségek együttműködését és egymás elfogadását tette szükségessé. Mindez igaz volt 1851-ben, amikor az Országos Erdészeti Egyesület megalakult Esztergomban. A nemzetiségi együttműködés mellett mindig hangsúlyt kapott az erdei munka, Isten közelsége. A természet templomában éltek, dolgoztak és alkottak az erdészet emberei. A felekezeti egymásra találásban is korukat megelőzve példát mutattak még a mai kor emberének is. Ez különösen nyilvánvalóvá vált a csonka Magyarországon. A beszűkült erdőségekben újra kellett szervezni a munkát, a régi egyesületeket is, így alakult meg a MEVME (Magyar Erdészeti és Vadászati Műszaki Segéd-személyzet Országos Egyesülete), amelynek zászlaja, majd 75 éve, 1938-ban az Eucharisztikus Világkongresszusra készült el, és felszentelésére nemcsak a Szent István-bazilikában került sor, de áldásban részesült a Deák téri evangélikus, majd a Kálvin téri református templomban is. A kommunista időszakban a zászlót betiltották és el akarták kobozni, megmentésének története egy külön fejezetet érdemelne. Ebben áldozatos szerep jutott a tatai, majd esztergomi lakhelyű Daróczi Mártonnak, aki a MEVME történetének utolsó elnöke volt. Ő még a börtönt is vállalva a zászlót elrejtette. Daróczi Márton református ember volt, történetesen az esztergomi egyháznak presbitere is. Az egyesület és a zászló története nem csak református történet. Meghatóan szép, ahogy a különböző felekezetű erdészek együtt dolgoztak a zászló védelmében.

A zászló jelmondata külön is megszívlelendő: „Istenfélelem Szeretet Munka Erre Tanít Benünk az Erdő Örök Bölcselete.” Láttuk már, hogy az erdő mennyire magában hordozza Isten

lelkületét, és hogy ez mennyire megérinti, sőt formálja azt az embert, aki kellő csendben és kellő alázattal lép az erdőbe. Az erdő tényleg bölcs, mint egy sokat tapasztalt aggastyán, aki elárulja, sőt megtanítja örök titkait az arra érdemeseknek. Az Istenfélelem elsősorban nem az Istentől való félelmet és rettegést jelenti, hanem a megrendülést, a beleremegést, a csodálatot és a ráérzést, hogy az erdőben Isten jelenlétében lehetünk. Ez már nem csak egyéni élmény, hanem közösséget formáló tapasztalat. Nemcsak az egyén tisztul meg az Isten élmény által, de az azonos élményű emberek összekapcsolódnak egy Isten lelke (erdő lelke?) által ihletett szeretet közösséggé. „Az Isten szeretet” (1Jn 4,8).

Az erdő alkalmat ad az áhítatra, a bölcselkedésre, de az erdő valósága nem engedi, hogy mindez elvont síkon maradjon. Az erdőben a természet törvénye egyben Isten törvénye is. Az erdőben dolgozni, küzdeni kell, különben alulmarad az ember. Az erdészet kemény munkát, helytállást követel. A zászló jelszava egyedülállóan és gyönyörűen kifejezi az erdész eszme szépségét, igazságát és bölcsességét.

Egy személyes megjegyzéssel szeretném zárni ezt a gondolatsort. 1956-ban, mint 20 éves fiatal, én is a szabadságharc menekültje voltam, aki az USA-ba került, hosszú évekig Kalifornia államba. Ott aktív voltam a Külföldi Magyar Cserkészlet munkájában. A cserkész a természet, az erdő gyermeke. Minden évben a Sierra Nevada erdőiben, vadonjaiban táboroztunk, túráztunk, sokszor napokig alig találkozáva emberekkel. Az amerikai erdészek a magyar cserkészkalapnak tökéletes mását viselik. Nagyszerű, kitűnően képzett, mindenben segítő emberek voltak. A táborokat rendszeresen közösen tartottuk a nyugat-kanadai magyar cserkészekkel is, akiknek vezetői a Soproni Erdészeti Főiskola volt növendékeiből és tanáraiból toborzódtak. A Soproni Erdészeti Főiskola szinte teljes létszámmal Vancouver, Kanadába vándorolt, hosszú időre ők adták a kanadai erdészet színe-javát. Az eredeti gárda ma már nyugdíjas, de leszármazottjaik közül sokan ma is erdészek Kanadában, legtöbbjük ma is tartja a magyar hazával a kapcsolatot. Egy kicsit az ő nevükben is, és természetesen a magyar reformátusok nevében is, Isten további gazdag áldását kérem a magyar erdészetre! Maradjanak méltók ehhez a gazdag és értékes hagyományhoz!

*Dr. Kálmán Szabolcs,
Tata, hazatelepült, nyugdíjas amerikai magyar református lelkész*

A szelíd istenképűségre teremtett ember messzire szaladt Alkotójától. A „teremtés koronája” – félreértés ne essék, ez nem a férfi, hanem az EMBER –, csúcsragadozójává válva bolygójának, a pusztulás szélére sodorja önmagát... Talán még soha nem volt olyan kor civilizációnk elmúlt évezreideiben, amikor ennyire tisztában lennénk a bolygónkat körbefonó zöldtakaró fontosságával, s gyaníthatóan még soha ennyire intenzíven nem pusztítottuk erdeinket, szennyeztük életünk fenntartását garantáló termőföldjeinket s vizeinket. A *Homo sapiens* (értelmes ember?) sajnos olyat tett/tesz, amit „értelmes” élőlény nem tenne meg soha: mohóságával, birtoklásvágyával elpusztítja saját élővilágát, sőt feléli jövőjét...

Talán nem meglepő módon a fák több vallás alapjaiban is felelhetők. A fa a Bibliában gyakran szimbolizálja a hosszantartóságot, az erőt és a büszkeséget. Az Éden kertjének közepén két fát is találhatunk: az élet fáját és a jó és rossz tudás fáját. Egy szép történet szerint ebből a két fából készült Krisztus keresztye is. Nem véletlen, hogy a Biblia a szellemileg egészséges személyeket nagy, dús lombú fákhhoz hasonlítja: „Boldog ember az, ki nem jár a gonoszok tanácsa szerint, bűnösök útjára nem áll, és gúnyolódók székebe nem ül, hanem az ÚR törvényében leli gyönyörűségét, és törvényét olvassa halk hangon éjjel-nappal. Olyan lesz, mint a folyóvizek mellé ültetett fa, amely megtermi gyümölcsét a maga idején. Nem hervad el lombja, és minden tettét siker koronázza.”

A Szentírás egyes könyvei nem csak a felhalmozott ókori bölcsességeket szívták magukba, de már a civilizáció bölcsőjétől ismert „lét-tudás” lényegét is átmentették a mai kor emberének. Ezek a történetek a nyilvánvalót ismételték újra és újra, vagyis az ősi tudást, hogy ti.: a Teremtettség, benne az Élet, soha nem „ingyért” van. Minden létezőnek „ára” van, hiszen, ami valahol pluszként jelentkezik, az máshol pedig hiányt jelent! Így, igazából véve nincs „profit” se, hiszen ha felszámolnánk mindent – a munkásnak járó, de elmaradt tisztességes bért, a kizsákmányolt természet sebeinek akárcsak részleges begyógyítását stb. –, akkor máris „ráfizettünk”! Nemcsak ez, de az is az élet törvénye, hogy nincs túlélés csakis együttműködésben, amit a természet szimbiózisnak nevez. A Jóisten talán azért is adott ritmust az életnek, hogy újra és újra emlékezzünk az evidenciákra. Az ember alapvető bűne ugyanis az, hogy felejt, betegesen felejt... Elfelejt az isteni rendet, mely minden létezőnek a tiszteletét célozza.

Az évszázadok némaságában álló fák arra tanítanak minket, hogy a nagy és fontos dolgok mindig csendben történnek – lásd fotoszintézis –, s hogy eredmény (gyümölcs) csak akkor van, ha minden REND szerint történik. Ennek szép példáját adják a fák. Amilyen természetességgel veszi a táperőt a gyökér, s amilyen természetességgel fogadja a napfényt – nem kérdezi, hogy elveheti-e? –, olyan természetességgel hozza meg termését, s így kínálja tovább... Az élet értelme ugyanis az adás és az elfogadás! Bolond ember az, aki csak kapni akar – rossz esetben csak elvenni –, de az is elég bolond, aki csak ad és ad.

Az élet szépségét az adja, ha adunk és kapunk, ha egymásnak szolgálunk. A fák is „szolgálnak” nekünk: levegőt készítenek és gyümölcsöket teremnek, hűs árnyékot adnak, halálukban, a patogó tűzben pedig még egyszer utoljára meleggél simogatnak meg minket... Ha a fák szolgálnak nekünk, akkor némaságunkkal, közömbösségünkkel ne szolgáltassuk ki őket egyesek korlátlan birtoklási vágyának!

Néha reménytelennek tűnik a küzdelem az emberi önzés ellen – hiszen a fákat könnyebb faragni, mint az embereket. Nehéz időket élünk –, s ezt sóhajtának a fák is, ha tudnának beszélni. Mégis van, aki elmondja helyettük panaszukat: A természet papja, az erdész! Ő jól tudja, hogy az erdők-mezők értékei csak akkor maradnak meg, ha újra és újra akadnak olyanok,

akik nemcsak az eszükre, de a szívükre is hallgatnak, s munkatársul szegődnek a Gondviselés mellé. Akár az erdész, akár a pap, ha nemcsak előre, de fölfelé is tekintenek, akkor van, s lehet jó reménységünk, s szebb jövőnk. A legenda szerint Luther Mártont megkérdezték: „Martin doktor, mit csinálna, ha tudná, hogy holnap eljön a világvége?” Ő mosolyogva csak annyit mondott: „Akkor gyorsan venném az ásót, s még ma délután elültetnék egy almafát!”

Ha sokan nem is lesznek, akik a reménytelen helyzetben is a jövőre gondolnak, s fákat ültetnének, de annyi bizonyos, hogy a lelkes kevesek között sok erdész lesz, mert akinek lelkét megsimogatták a fák, az másképp nem is tud cselekedni.

*2012 őszén
Frankó Mátyás
evangélikus lelkész*

„Minden folyó a tengerbe ömlik és a tenger nem telik meg.”

Salamon király, akit úgy ismer az emberiség, hogy a legbölcsebb teremtetten volt, lefektette ars poeticájának az alapját, amit idézet formájában olvashatunk a kezdő sorban.

Kedves Olvasó! A természet és az ember szimbiózisba lett teremtve, csak együtt létezhetünk. A Szentírásban sok helyen olvashatjuk az I-való jelenlét természetből fakadó mivoltát. Ezek közül is talán a leghíresebb, amikor a Világ Alkotója az égő csipkebokorból szólítja meg Mózeset. Ez lesz az az elhívás, ami Mózes teljes életét végigkíséri.

A Tórában olvassuk több helyen az Ő-való hívását, mindenesetben az I-teni törvények megerősítése céljából. Így épül a híd, mely állandó szövetséget hoz létre a természet és az ember között.

A természet megóvása olyan, mint a tórai parancs: a testünket nem csonkíthatjuk, mivel ajándékba kaptuk, ergo a természet védelme szentírási feladata minden embernek.

A hagyományos gondolkodás tanítása szerint a közösség szellemi iránya manifesztálódik. Gyakran a zsinagógák ormózatán található írásversben vagy egy zászlóban, ami ugyancsak idézettel van feldíszítve.

Az Országos Erdészeti Egyesület régi és magasztos eszmék őrizője. Tanítja az erdő törvényét, ami az Ő-való. E nemes egyesület lobogója alatt sok generáció cseperedett emberré. S e zászló jelmondata külön is megszívlelendő: „Istenfélelem Szeretet Munka, Erre Tanít Bennünket az Erdő Örök Bölcselete.”

Az erdő és az erdész kapcsolata, élete rámutat az ember küzdelmére, a folyamatos tanulás, megismerés fontosságára, a hitünkéből való szeretetre és nyitottságra.

A Világ Alkotójának gazdag áldását kérve mindazokra, akik a hosszú évek alatt mindig tudták honnan jönnek, hová tartanak.

*Dr. Róna Tamás PhD
Alföldi Régió vezető rabbija*

EGY MEGKERÜLT ZÁSZLÓ

Felkérés érkezett Janóhoz, a bevallottan ateista barátomhoz, hogy szálljon be egy „ökumenikus” együtt-gondolkodásba egy megkerült zászlóról. Ő pedig gondolkodás nélkül beajánlott maga helyett, hiszen hasonlóan gondolkodóként ismert, aki gyakran írogat számára kevésbé gyakorlatias dolgokról.

Mi, Ratkó-unokák, általában már csak olyanok vagyunk, mint Janó: ateisták. Szüleinket talán megkeresztelték, vagy más vallás gyermekkori beavatási rítusait elvégezték rajtuk, de velünk már nem volt fontos megosztani, hogy vallásos keretek között is érdemes volna hinni valamiben. Hangosan gondolkodva mindössze az el nem múlt szovjet–magyar barátságban és a szocializmus győzelmében volt szabad hinni. Nagyszüleink sem tudták mivel tesznek jót, azzal, ha a propaganda ellen beszélnek, vagy erősítik bennünk a rendszerbe vetett hitet. Inkább választották a hallgatást, hiszen ha a gyerek nem tud arról, miről tudnia sem szabad, nem kerülhet bajba, és nem keverhet bajba másokat. Talán a világháborút és az azt megelőző és követő nehéz időszakokat átélte elődök maguk is inkább megtörtek hitükben, mint megerősödtek. Úgy nőttünk fel hitéleti szempontból, mint tarlón hagyott növény a gyomok között.

Mi, Ratkó-unokák, már csak ilyenek vagyunk. Hitetlenek.

Janó barátom azért mégis elszámította magát, mert nem ateistának adta át a feladatot. Csak azt tudom magamról, hogy egyik vallási felekezethez sem tartozom, és tudtommal meg sem kereszteltek. Mégis állítom, hogy teremtés nélkül világunk nem létezne. Látom, hogy bizonyítható törvényszerűségek mentén fejlődött és fejlődik az élet bolygónkon. Értem, hogy fejlődésünket és életünket meghatározó események statisztikai valószínűségek mentén működnek, de mégis határozott irányultság és okszerűség fedezhető fel bennük. Megtanultam az evolúciónak nevezett folytonos változásról, amit tanulmányaim befejezéséhez tudnom kellett. És elfogadom, hogy az emberek jelentős többségének hitre van (lenne) szüksége, melyből építkezhet vagy tálcán kínált válaszokat nyerhet.

A globális célszerűség és Isten (vagy istenek) mindenhatóságába vetett hit, és az egyén szabadságáért megtett erőfeszítések ősidők óta elméleteket, vallásokat szülnek és tipornak el. Közben kiemelt, kiemelkedő képviselőik megküzdének befolyásért, hatalomért, vagyonért, földért, hazáért, legalább az adott vallás által képviselt gondolat szabadságáért, a tömegek támogatásáért, vagy megsegítéséért. A vallások születésének, küzdelmének és pusztulásának krónikájába, mi, Ratkó-unokák, nem fogunk új fejezetet nyitni, és én nem kívánom valamely sorát folytatni. A megkerült zászló jelentését kívánom a „kiterjesztett ökumenizmus” szellemében elmondani, mint hit nélkül élő.

A zászló is csak egy tárgy, mely kis híján a hatalmi játszmák áldozata lett. A küzdelem során a maga idejében jelképpé vált. Az uralkodó hatalom és a hatalmat segítő vallási közösségek által támogatott „munkásszervezet” jelképe volt, mely egyszerű, kétkézi munkásokból, a vidék erdőhöz köthető dolgozóiból szervezett egyesületet, talán kifogva ezzel a szelet egy stratégiai ágazatban a másik zászlót lobogtató erőkből. Aztán mégis az a zászló lett győzelemre segítve, és oda gyűltek a tömegek hol rövidebb, hol hosszabb ideig. A most megkerült zászló pedig akkoriban a feledés homályába merült.

Mikor először hallottam róla, nem is tudtam, hogy jelentést hordoz számomra is.

Egy Ratkó-unokának nincs zászlaja. Amelynek volt jelentése számunkra, azt mind besározták, vagy másikat vettek elő a múltból helyette. A nemzet összetartozását jelképezni hivatott zászló sem egy mára, mert nem mindegy, hogy melyik címerrel, vagy címer nélkül kedveled. Az elnyomottak forradalmi jelképe mára az elnyomás egyik jelképe lett. Az egykor volt ősök lobogóját is inkább múltba révedő jelenpusztítók tartják maguk felett, nem a jövő építői.

Voltak zászlóink, melyeknek vezényszóra tisztelegtünk. Ugyanaz a zászló, melynek távozását ünnepeltük. Volt zászló, melyet kilyukasztottunk vagy felcímereztünk, és volt, melyet ki tudja milyen jelentése miatt nem nézünk jó szemmel, ha lengetik. Van zászló, melynek csillagai fénybe borították Európát, és a fénytől elvakultan most sötétben tapogatózva próbálunk a zászló árnyékából kijutni. Vannak zászlók, melyek szabadon megválasztott színei alatt nap mint nap meghódítják fiataljaink a virtuális világot. A könnyű sikerrel elámító virtuális világban elég csatát vívunk magunk választotta zászlók színei alatt, vagy a magunk teremtette világban egy hosszú hétvégét annak szentelünk, hogy elkerüljük a mások által ismeretlen zászlók háborúját. De a való világban már észre sem vesszük, ha zászlót lengető kéz mutatná számunkra az irányt. És mégis itt egy régi zászló! És itt egy figyelmes ember, ki megkérdi mit jelent nekünk! A válasz egyszerű: nekünk még semmit. Még mindennel meg lehet tölteni. Az idő számunkra kitörölte jelentését.

Lehet, hogy néhány papír kezdte megmutatni, hogy kinek mit jelenthetett valaha:

– **feladatot készítőinek,**

– elkésett reményt hordozóinak,

– veszélyt egy új hatalom megszilárdulása idején,

– megőrzendő értéket a régi hatalmat átmenteni igyekvőknek, kik őrizték, mit lehetett a mindent elsöprő új elől.

Azoknak, akik keresték és azoknak, akik bújtatták akkoriban mindent jelentett. A többieknek a mai napig semmit.

Azaz mára kicsit többet:

– sorsát frissen megismerők többségének emlék, mely történetében régi korok küzdelmeit őrzi,

– múltbéli célját ismerők közül néhányaknak új veszély ha azt hiszik, hogy egy patinás szervezet újbóli szétszakítója lehet,

– egyeseknek talán remény, kik az egyszerű, becsületes, hithű szakmabelieket szeretnék maguk mögött tudni.

Nekem egy tárgy, melynek sorsa megkapott. Felfedezője elérte, hogy figyeljem, vitrinben tölti-e el a sors által neki rendelt időt, vagy lesz-e, aki felemeli. Ha felemelik, lesz-e, aki észre is veszi? Árgus szemekkel fogom figyelni, van-e még remény arra, hogy szakmánkban az egyszerű emberek a becsület útját járva keressék boldogulásukat? És kíváncsian várom, hogy hagyjuk-e most Nekik?

Lajtos János
okleveles erdőmérnök

IN MEMORIAM BEDŐ ALBERT

„Hallgass meg engem, édes jó Istenem! Lám, odaadtad angyaltársaimnak a jóságot, meg a szeretetet, meg a békességet, de ők bizony nem érnek velök semmit, amíg az emberek szíve zárva marad! Add nekem az erdőket, és én majd megnyitom velök az emberek szívét!”

(Wass Albert: Mese az erdőről)

A mese szerint az angyal kérése meghallgatásra talált. Ma is megnyílik az ember lelke és szíve, ha a csodálatos, izgalmas titkokkal tele erdőben jár. Az erdőben való sétálás a lélek épülését, a test erősítését, a szellem szárnyalását segíti elő. Isten teremtett világában az erdő olyan szerepet tölt be, mint az emberi test életében a légzőszervek: az életető erőt adja.

Az ember mindig különös ragaszkodással vonzódott az erdőhöz. Az erdők világa megélhetést, táplálékot és sok esetben menedéket nyújtott az embernek. Erről vallanak népmeséink és dalaink. Kora gyermekkorunktól születik meg bennünk az a csoda, az a varázslat, amelyet az erdőnek köszönhetünk. Megbabonázva hallgatjuk a fák suttogását. A madarak dalolása, a falevelek halk zizzenése, a csermely és patak lágy csobogása, a bokrokat megzörrentő vadak csörte-tése az a „nyelv”, amely az összhang csodájáról szól. Akit ez a varázslat, ez a csoda megérint, annak kinyílik a szíve, lelke, és „meglátja” Istent.

Az ember, mint teremtmény, Isten gyermeke és munkatársa, ennek a csodás világnak, a „paradicsomnak” a közepében él. Feladata, hogy megismerje a teremtett világot és a benne lakozó isteni erővel tovább hirdesse, erősítse Isten dicsőségét. A teremtett világában nem lehet csak uralkodni, hanem rá kell hangolódni arra a rendre, harmóniára, amelyről az erdők is oly szépen vallanak és tanítanak.

Bedő Albert, az erdő szerelmese, ennek a varázslatnak az igézetében élt. Az erdőben megtapasztalt életerő gazdagsága vezette életútját. Felelősen gondolkodott és cselekedett az erdőről. A háromszéki székely unitárius család, melyből vétetett, elültette szívébe az istenfélelmet, a szolgáló szeretetet. Itt tanulta meg a fegyelmezett munkavégzést, az odafigyelést az egyszerű cserjéitől a kemény tölgyig. Élete során az erdőben rejlő gazdagságot és erőt nem kihasználni akarta, hanem felhasználni nemzetünk erősítésére. A biztos jövőt adó felelősségteljes erdőgazdálkodás volt szívügye, melyet örökségül hagyott ránk.

A ma embere egy mesterséges világot hozott létre. Beton és üveg kalitkába élve elveszítette kapcsolatát a természettel, s ha törődik is vele, legyőzni és uralkodni akar felette. Nem veszi észre, hogy ő is csak része az egésznek, erdőnek, mezőnek, hogy minden felelőtlen cselekedetével nemcsak a természetet, de önmagát is halálra ítéli.

Amíg még nem késő, meg kell hallani az erdő fohását:

„Vándor, ki elhaladsz mellettem, ne emelj rám kezet!
 Én vagyok tűzhelyed melege hideg téli éjszakákon,
 Én vagyok tornácod barátságos fedele,
 Melynek árnyékába menekülsz a tűző nap elől,
 És gyümölcsöm oltja szomjajadat.
 Én vagyok a gerenda, mely házadat tartja, és vagyok asztalod lapja,
 Én vagyok az ágy, amelyben fekszel,
 A deszka, amelyből csónakod építed.
 Én vagyok házad ajtaja Bölcsőd fája ...
 ... Koporsód fedele.
 Vándor, ki elmegy mellettem,
 Hallgasd meg kérésem: Ne bánts!”

Az Istenben bízó keresztény ember kötelessége, hogy: „a rád bízott drága kincset őrizd meg.” (2Tim 1,14) Az erdő pedig nagy kincs, felbecsülhetetlen érték Isten által teremtett világunkban. Ezt a kincset, ezt az értéket szolgálta Isten iránti alázatban, teremtett világa iránti szeretetben Bedő Albert egy életen át. Emléke legyen áldott, példája találjon követőkre minden nemzedékben!

Kolozsvár, 2013. január 22.

Bálint Benczédi Ferenc
 a Magyar Unitárius Egyház püspöke

EGY MAI CISZTERCI IMÁJA:

Magasztallak, Istenem, mivel növényvilágot teremtettél! A harmadik napon, miután a vizekből parancsodra kiemelkedett a száraz, mintegy ráadásul mondtad, hogy a föld teremjen füveket és magot hozó növényeket, gyümölcsfákat is, amelyek fajtáik szerint hoznak gyümölcsöket, s a gyümölcsökben a magjukat. Ezzel a kopár földnek zöld takarót adtál, és a zöldet mindenféle színekkel tarkítottad. Milyen siralmas sivatag is lenne az egész föld, ha nem borítaná növényzet! Milyen szomorú is a vidék télen, amikor átlátszó az erdő lombok nélkül! De milyen felemelő érzéssel, örömmel, reménnyel telünk el, amikor tavasszal kipattannak a rügyek, világoszöld levélkék jelennek meg a bokrokon, fákön, és menyasszonyi díszbe öltöznek a korán virágzó gyümölcsfák!

1. A kertet, földet művelő ember reménytelen küzdelmet folytat az egy-egy nyári eső után nagy lendülettel kiviruló gazzal: paréjjal, tarackkal, folyondárral, acattal, csalánnal, gyermekláncfűvel stb., amelyek elfojtással fenyegetik a féltett veteményünket. Bármennyit kapálunk, a gaz életképesen újra megjelenik, a gyökere bent marad a földben, és újra kihajt, s az ember kénytelen erősen mérgező gyomirtókhöz folyamodni, hogy megölje ezt a makacs élni akarást. Pedig ez az élni akarás milyen hasznos is! A rózsza azért hoz mindig újabb bimbót, virágot, mert mi a meglévőt folyton levágjuk. A fajfenntartás törvénye kényszeríti, hogy a levágottat pótolja. Azért tudunk a parajból (spenótból) olyan sokszor szedni, mert a levágott leveleit sürgősen újra kihajtja. Az őserdő egy-két éven belül benövi az elhagyott épületeket, a gaz kinő a templomtornyon

vagy a házfalon, a mézsköszikla oldalán kivirít a kis virág, a kopár szirt tetején gyökeret tud verni a sudár fenyő, a kivágott fatönk gyökeréből újabb hajtások indulnak. Mindez némán is kiáltja, hogy az Élet élni akar. Néma tanítás: ne add fel a reményt. Élned kell! Kezdd újra! Próbáld meg másképp!

Istenem, de jó vagy, hogy növényeid által is tanítasz! Hogyne, hiszen a növény is a Teremtő keze nyomát, sőt hasonlatosságát viseli. Éppen az Életet, a győzedelmes Életet, a megszűnni nem akaró Életet, az idővel és a viharokkal dacoló Életet. Nem csoda, hogy a több száz éves lovasberényi tölgyfa láttán a költői lelkületű Prohászka Ottokár Terád gondolt, és meghatva suttopta: „Praesentia, praesentia”, vagyis „Jelenlét”, a Te isteni jelenléted jele.

2. A gazról eszünkbe kell hogy jusson, hogy a növények békében élnek, megférnek egymással. Közöttük nincs verseny és gyűlölség, marakodás a rendelkezésükre álló talajon. Mi azt mondjuk, hogy a jó növényt elfojtja a haszontalan, de ez csak a mi érdekünk belevetítése a növények világába. Miért volna haszontalan az, amely látszólag nem szolgálja az ember önző érdekeit? A növények annyit szívnak fel a talajból, amennyit tudnak, s akkorára nőnek és terebélyesednek, amennyit lehetőségeik engednek. Hol van az megírva, hogy a haszonnövény nagyra nőjön, a gyom pedig kicsire? Lám a növények is megtanulnak alkalmazkodni, és a hatalmas faóriások árnyékából a különböző futónövények, liánok, orchideák felkúsznak a lombok tetejéig, hogy kellő fényhez jussanak. A fagyöngy pedig egyenesen a magas fák ágain telepszik meg, és onnan szerzi meg a táplálékát.

Mennyire világosan tanítasz, Istenünk, hogy mi is békén férjünk meg egymással. Különbözők vagyunk ugyan, de egyikünknek sincs előjoga a többiekkel szemben, hogy előnyt élvezzen. Te egyformán szeretsz minket, és gondoskodsz rólunk. Észre kell vennünk, hogy nemcsak a haszonnövény értékes, hanem a gaz is: a legtöbb gyomnövény tartalmaz valami hatóanyagot, amely nagy mennyiségben mérgező, de kis adagban és megfelelően használva fontos gyógyszer. Joga van élni, szükségünk van rá, sőt éppen arra emlékeztet, hogy a bűnbeesés után a bűnös Ádámnak megmondta: „Átkozott lesz a föld temiatad, tövist és bojtortjánt terem...” A Te nagy irgalmadat mutatja, hogy a bűn miatt beteg embernek még a büntetésként adott gyomban is ajándékot, orvosságot készítettél. De arra is figyelmeztetsz, hogy amint „arcunk verejtékével” kell küzdenünk a kenyérért, ugyanúgy törődnünk kell a lelkünkben burjánzó „gaz”, a rendetlen vágyak, szenvedélyek irtogatásával, megfékezésével is.

3. A gaz eleve azt juttatja eszünkbe, hogy valami értéktelen, sőt káros dolog. Könnyen leértékeljük az egész növényvilágot, mint az élővilág alacsonyabb szintjét, amelynél hiányzik a helyváltoztató mozgás, az érzékelés és az érzés, az ösztön és az érzelem, legfőképpen az értelmes viselkedés legelemibb megnyilvánulása is. Milyen szánalmas szegénység! És ehhez az a szolgasors: a növény már a teremtéskor arra rendeltetett, hogy eledel legyen az állatok és emberek számára. Nem önmagáért van. (Igaz, az ember sem!) De ha azt nézzük, hogyan felel meg a rendeltetésének, a növény sokkal különb osztályzatot érdemel, mint az ember.

a) Az első, ami feltűnik a növényvilágnál: a szépség. Az Úr Jézus maga hívta fel a figyelmünket, hogy a füvet, „amely ma van, holnap pedig a kemencébe vetik”, Te, Istenem, úgy ruházod, hogy „Salamon minden dicsőségében sem volt úgy felöltözve, mint egy ezek közül”. Nemcsak a nemesített kerti virágok, hanem a tarka rét vadvirágai is mind színpompájukkal, mind változatos, ötletes formájukkal ezt a szépséget sugározzák. Mivel fejezhetnénk ki ünnepi megemlékezésünket, tiszteletünket, szeretetünket, ha nem tudnánk virágcsokrot adni?! Honnan

merítenénk ihletet szép színes ruhák, hímzések, festmények készítéséhez, ha nem a virágoktól? És a gazok is szépek! A pipacs, a konkoly, a bogáncs, a gyermekláncfű stb. Még a kevésbé színes apró virágok is közelről nézve nagyon kedvesek. Az egyszerű zöld levelek művészi erezte, sokféle zöld színárnyalata, változatos formái mennyi művészt ihlettek már meg! Hány fafaragást csodálhatunk meg bútorokon, amelyek girlandokat, pálma-, szőlő-, akantusz- stb. leveleket ábrázolnak! Szépek a növények tavaszi pompájukban, pl. a „menyasszonyi ruhába öltözött” cseresznyefa, barackfa, mandulafa, és őszi hervadásukban, amikor a zöld átadja a helyét a sárga, barna, piros minden árnyalatának, pl. a cserszömörécénél. Azt hiszem, az állat is lehet tetszetős, de csak akkor igazán az, amikor kecses mozgásával váltja ki bámulatunkat, pl. egy macskaféle ragadozó, és az ember is lehet jóvágású, csinos, de csak akkor igazán szép, ha az értelem és a jóság sugárzik le róla, a növény azonban minden hozzáadás nélkül is, egyszerű mivoltában szép, a szépség megvalósulása, Isten szépségének tükröződése.

b) A második jellemző érték: az illat. Az ember minden illatszere a növényektől kölcsönzött. Ahány fajta virág, annyiféle kellemes illat. De még a lekaszált fű illata is milyen finom! A fenyvesek „ózdondús” levegője gyönyörűséggel tölt el, a virágzó akác elbódít, a virágzó hársnak meg szinte harapni lehet az illatát. Igaz, némely virágnak nem feltűnő az illata, némely gaz pedig kellemetlen szagú, de ez a mi ízlésünktől függő megállapítás csupán. Mindenképpen az illat a növényvilág sajátja. Ehhez járul még az íz, a zamat is, amely számunkra főként a gyümölcsök élvezeténél játszik szerepet, de a különféle fűszerek használatánál is, pl. kapor és egyéb mag, meg néhány növény leveleinél, pl. sóska, vagy gyökerénél, pl. sárgarépa, torma. A növényevő állatok bizonyára bőségesebben tudnának erről nyilatkozni. A gyümölcsök, pl. alma, körte, szőlő stb. egyszerre gyönyörködtetik szemünket, orrunkat, nyelvünket szépségükkel, illatukkal, zamatukkal.

c) A harmadik „tisztelre méltó” értéke a növényeknek az erő, amivel meg tudják változtatni környezetüket. Ismeretes, hogy a kikelő mag képes a hajszálgökereivel behatolni a kemény kőzetbe, és lassú erőfeszítéssel a sziklát is megrepeszt. Tudjuk, hogy a fagyökerek a házakat is képesek ledönteni, ha a falak alá benyúlnak, és egyre vastagabbak lesznek. Az erdők ellen tudnak állni a lezúduló zivataroknak, és meg tudják tartani a talajt, hogy el ne karsztosodjék a hegyoldal. Még a gazok is meg tudják menteni a lezuhanástól a megcsúszott embert, mert olyan erővel kapaszkodnak gyökereikkel a hegyoldalba, hogy megbírják az ijedtében beléjük kapaszkodó ember súlyát.

4) Csodálom, Istenem, a növények hasznos voltát, sokféle felhasználhatóságát. Nemcsak étkül szolgálnak, nemcsak bennük kapjuk meg az életünkhöz szükséges vitaminokat, nyomelemek fajtáit (pl. a mézben), gyógyászati hatóanyagokat, illatszereket, színezékeket, hanem ősidők óta az ember növényi rostokból készíti a ruhaféléket, fából a lakását, a bútorait, a használati tárgyait, a kocsit, a hajót, szerszámokat; kezdetben a gépeit, fegyvereit is; mind máig a papírt, különféle vegyi anyagokat stb. *De még csodálatosabb, Istenem, amit te kezdettől fogva ezzel a kezdetlegesnek tartott teremtményeddel műveltél és művelsz.*

a) A kopár követ, sziklát a rajta megkapaszkodott kis növények alakították ki évszázadok alatt termőtalajjá.

b) A levegőben a növények fotoszintézise hozta létre a kellő mennyiségű tiszta oxigént, amely feltétele lett a többi élőlények életének. Ma is úgy beszélünk a hatalmas őserdőkről, mint a Föld tüdejéről, mert ezek biztosítják az állandó légcserét, csak fordítva, mint a mi tudónk: ezek belélegzik a széndioxidot, és kilehelik a számunkra létfontosságú oxigént.

c) De ugyanígy szerepet adtál nekik a vízgazdálkodásban is: az „esőerdők” rengeteg vizet párologtatnak el a trópusokon, s ezek a felhők öntözik máshol a földet.

d) A növények csodálatos vegykonyhával rendelkeznek, és képesek a szerves anyagokból, ásványokból, vízből és szén-dioxidból fehérjét gyártani, amellyel saját testüket felépítik. A „teremtés koronája” csak állati fehérjékkel tudja saját elhasználandó fehérjéit pótolni, ezért kénytelen ártatlan állatokat megölni és megenni, mint egy ragadozó. Az állatvilágban sok olyan „szelíd” állat van, amely csupán növényi táplálékkal fenn tudja tartani életét: legeléssel, gumókkal, magokkal; de ezek is kénytelenek más élőlényektől kapni táplálékukat. Az áldott növények nem pusztítanak, nem használnak más életet, hanem maguk előállítják élettelen anyagokból. Mindezeket a legegyszerűbb gyomnövényekről, gazokról is elmondhatjuk Milyen tiszteletre méltóak ezért! Nem tudnánk növények nélkül élni.

Mennyire szereted, Istenem, ezt a növényvilágot, élő teremtményeid első szülöttjét!

1. Mivel a növények nem tudnak elmenni *víz*et keresni, Te *helyükbe szállítottad szolgálókkal, a szelekkel*. A hatalmas felhőtömegek időről időre ellátják növényeidet a legkisebttől a legnagyobbig vízzel, és zavartalanul működik a vegyi üzem. A szelek és a *rovarok által gondoskodsz növényeid szaporodásáról*: viszik a virágport, és megtermékenyítik a bibéket. Milyen szép szűzies megoldás a fajfenntartásra, hasonló ahhoz, amikor gondolataink továbbadásával termékenyül meg mások gondolkodása. *A szelek és a madarak, ill. egyes állatok és az ember útján juttatod a növények magját alkalmas helyen a talajba*, hogy az utódnövény kikelhessen. A szelek tépázzák a növényeket, hogy gyökerük annál erősebb legyen, és még több táplálékot tudjanak fölszívni. Az állatok és az ember is trágyázza a talajt, hogy a növények a nekik szükséges tápanyagokhoz jussanak, de sokszor a vizek áradása is ezt segíti elő (pl. a Nílus). Talán arra is tanítasz ezzel, hogy a mi lelkünket is sokszor az táplálja, amit természetünk szerint undorral, megvetéssel, ellenkezéssel fogadunk.

2. Érdekes módon üdvösségünket is a növényvilág közreműködésével adtad meg nekünk. Jézus nemcsak a tanításában alkalmazta a növényekkel kapcsolatos hasonlatokat (mustármag, búza, fügefafa stb.), hanem *magát is szőlőtőnek nevezte*. Engesztelő áldozatánál kiemelt szerep jutott a töviskoszorúnak, amely jól jelképezte a mi büntetésünknek átvállalását (: Ádámnak a föld tövist és bojtort járt terem, ő pedig koronaként vette a fejére), és a keresztfának, amely az igazi „élet fája” lett (: maga a fa már halott volt, de Jézus lett rajta az Élet gyümölcse, és így a fa is örök életünk jele és eszközlője). Ezt az áldozatot teszi jelenvalóvá számunkra a búza-kenyér és a szőlőből nyert bor átváltoztatása. Kegyelmeinek eszközévé tette még az olajfa olaját is a szentségben (kereszttség, bérmálás, szentkenet, papszentelés) és egyes szentelményeknél (tárgyak felszentelésénél). Ez is a te nagy szereteted és megbecsülésed növényeid iránt. Bár tudnánk mi is nemcsak egyéni kedvtelésünk vagy hasznunk szempontjából szeretni őket, hanem meglátni és tisztelni is bennük a te kedvelt teremtményeidet, óvni, kímélni életüket!

Istenem, te azt mondtad egy késő középkori választottadnak, Varani Battistának, hogy „az egész mennyország, beleértve a Szűzanyát is, az egész örökkévalóságon keresztül sem képes elegendőképpen megköszönni egyetlen kis virágot, amit irántunk való szeretetből teremtettél” nekünk. Ez a bizonyos kis virág kell hogy emlékeztessen minket ezekre a végtelen arányokra, és kell hogy arra indítson, hogy szüntelenül hálások legyünk neked, mert nem csak egy kis virágot, hanem az egész növényvilágot nekünk teremtetted, de ezen felül az egész látható és láthatatlan világot is, sőt saját magadat is nekünk adod az egész örökkévalóságra. Ámen.

BEFEJEZÉS

Befejezésül a MEVME emlékezetéhez még annyit mindenképpen hozzá kell tennünk, szólnunk kell arról is, hogy az idei Vándorgyűlés – az OEE 144. Vándorgyűlése – egyik kiemelkedő eseménye volt Tatán, a MEVME utolsó bejelentett székhelye előtt, a rendező házigazda Vértesi Erdő Zrt. jóvoltából felállított emlékkő avatása.

A felavatott emlékmű a MEVME 1940–1945 közti létezésének utolsó bejegyzett székhelye, a hajdan volt Esterházy utca 1. szám alatt álló régi uradalmi erdészeti szolgálati lakás előtt áll.

77. ábra

A MEVME utolsó bejegyzett székhelye előtti emlékkő

Az Országgyűlés tér, ahová az Esterházy utca is csatlakozik, bátran mondhatjuk, hogy a magyar történelemnek egy szakrális tere!

Az emlékkő avatásának dátuma, július 12., történelmünknek egyik e helyhez is kötődő jeles emléknapja. A MEVME székház melletti 3-as szám alatti épületben született Mansbarth Antal, volt csákberényi plébános, aki Szikszay János csákberényi református lelkésszel 1849. július 12-én halt mártírhalált, ők ketten a Szabadságharcunknak szinte első vértanúi.

Az Országgyűlés tér másik oldalán, az épületekkel szemben, a Vaszary János Általános Iskola áll, ahol a temesvár vadászterdei erdésziskola menedéket kapott, miután erdészesküjükhöz hűen nem akartak fölesküdni a román királyra az új hatalomra, s ezért inkább a menekülést, a bizonytalannak tűnő jövőt választották, ez is mártíromság, az Istenhez való hűségé, Akire ugyanis fölesküdték, hogy a királyukhoz, hazájukhoz hűek lesznek.

Az épület másik oldalán pedig a kapucinusok temploma áll, Isten háza, ez előtt a templom előtt tisztelgett az Eucharisztia iránti tisztelete jeléül egyszerű tiszti uniformisban az utolsó, s mára már a Katolikus Egyház boldogjai közé emelt IV. Károly magyar király, amikor a budaörsi csata után katonai díszkísérettel elhagyta a várost. De ennek a templomnak a falán áll az az emléktábla is, amelyen a tatai papra, Kanter Károlyra emlékezünk, aki a századfordulós Magyarországon felélesztette az Eucharisztia méltó tiszteletét.

78. ábra
Tata, a Kapucinus
templom és rendház

Ebben a térben vagyunk tehát, de egy erdészegyesületben mi lehet az, amitől arra is ráillik a szakrális jelző?

Ez az eszmeiségükben rejlik, amit megfogalmazznak és a zászlajukra hímeztetnek mint jelmondatot: Istenfélelem, Szeretet, Munka erre tanít bennünket az erdő örök bölcselete. A zászlót pedig mintegy önkifejezésüket, elviszik az 1938-ban Budapesten rendezett Eucharisztikus Világkongresszusra a Szent István-bazilikába a Teremtőhöz fölszentelni, majd átviszik a Kálvin téri református templomba megáldatni!

A MEVME törekvései mindenben nem tudtak megvalósulni, kortársaik közül viszont sokan belátták követeléseik jogosságát és támogatóikká lettek, különösen az OEE és a vadászervei iskola, illetve a jogutódjának oktatói kara részéről, de a kor vezető politikai pártjának prominensei és a szakmai irányítás legfelsőbb szintű országos vezetői közül is.

Soha nem lázongtak és nem koldulva kérték jogos igényeik teljesítését a megfelelő fórumoktól, nemes eszközökkel küzdöttek céljaikért.

Nekünk, mai erdészeknek is van fájó, a rendszerváltás óta még máig sem teljesült igényünk, elég csak az államosításkor jogtalanul elvett Budapest V. ker. Alkotmány utca 6. szám alatt lévő OEE székházra gondolnunk, aminek visszavételéről, ugyanúgy, mint ahogy erdész elődeink a megfogalmazott jogos igényeik teljesüléséről, soha nem mondhatunk le, s az általuk felmutatott példamutató módon és azzal a szívóssággal küzdenünk is kell érte.

Az alábbi, Inokai Balázs kollégánktól kapott fotóval tiszteljük a MEVME tagságának egy kicsi csoportja, de a történet szempontjából fontos erdész szakemberek előtt.

A kép 1937. november 17-én készült a tatai gróf Esterházy-uradalomnál, abból az alkalomból, hogy a középpüti ülő idős erdész kolléga a Baj községbéli Hermann János, 50 folyamatos évet töltött az uradalom szolgálatában.

Sajnos nem minden erdész kolléga neve maradt ránk a képen láthatók közül, de v. Szekeres unokájának mondott elbeszélésből tudjuk, hogy a képen látható összes erdész MEVME-tag is volt, kivéve a képen látható erdőmérnököket, akik az uradalom erdészeti vadászati tevékenységének vezetői voltak.

79. ábra

A tatai Esterházy-uradalom erdész-vadász szakemberei 1937-ből

Az ülő sorban balról jobbra, Ferencz Károly erdész, mellette a MEVME „keresztapja”, Cservenka Ferenc erdész állandó MEVME vezetőségi tag uradalmi számvevő, Fodermayer József erdőmérnök, az ünnepelt Hermann János erdész, Kardos Kálmán főerdőmérnök, Duschanek János erdőmérnök, vitéz Szekeres Károly, a MEVME utolsó elnöke és „Az Erdő” című lap utolsó szerkesztője. Az álló sorban két fontos személy balról jobbra, a negyedik álló alak Ferencz Károly erdész fivére, Ferencz János erdész gróf Esterházy Ferenc életének megmentője az olasz fronton, később a grófnak talán legfelsőbb embere, szinte testőre, a 70-es 80-as évek Vértesi Erdőgazdaság igazgatójának, Ferencz Lászlónak édesapja, mellette pedig Béldi Ferenc erdész, az erdőmérnöki kar egykori dékánjának a Fizika-elektrotechnika Tanszék vezető Béldi Ferenc professzorunknak édesapja látható.

A MEVME tagjai nagyszerű emberek voltak, két egykori ügyvezetőjüket, Daróczy Mártont és vitéz Szekeres Károlyt, példaként állíthatjuk főleg a fiatalok elé.

Fontos volt az OEE 2011. december 8-i határozata, melyben kinyilvánította, hogy nemcsak a MEVME tárgyi emlékeinek örököse, hanem szellemi örököse is a jelmondatában foglaltaknak,

s ugyanígy ez az emlékkő is, ezek emlékeztessenek minket mindig a jelmondatukban rejlő eszmeiségre, mert az valóban olyan, amire lehet jövőt építeni!

A Szentírás szavainál maradva, a tágabb értelemben megfogalmazott ökumenizmus jegyében, egy Belőle vett idézettel zárom a MEVME-ről szóló megemlékezést.

Dávid Király zsoltárát a keresztények és zsidók egyaránt énekeljük, imádkozzuk:

A JÓ PÁSZTOR

„Az Úr az én pásztorom, nem szenvedek hiányt, zöldellő réteken legeltet. A nyugalom vizéhez terel és felüdíti lelkemet. Az igaz úton vezérel, nevéhez híven. Ha sötét völgyben járok is, nem félek a bajtól, hisz te velem vagy. Botod, pásztorbotod biztosságot ad. Számomra asztalt terítettél, ellenségeimnek szeme láttára. Fejemet megkentéd olajjal, s a poharam színültig töltötted. Kegyelmed és jóságod vezet életemnek minden napján, s az Úr házában lakhatom örök időken át.”

Legyünk büszkék a MEVME-re és ránk maradt zászlajára, ilyen zászlaja nincs a világon rajtunk kívül senkinek, ilyen eszmeiségű határozatot sem fogadott el egyetlen szakmai egyesület sem, mint az OEE 2011. december 8-án! Tegyük magunkévá ezt a zászló jelmondatában rejlő eszmeiséget, hogy ilyen lelkülettel tudjunk hozzájárulni egész népünk, nemzetünk, s a világ jobbá tételéhez!

Nem tehetünk most már mi sem másként, mint erdész elődeink. Folytatnunk kell azt a szeretetgyakorlást Istenre hagyatkozva, egymás meggyőződése iránti ökumenizmussal, amit ők is csináltak, ahogy ők is tették.

FELHASZNÁLT IRODALOM ÉS FORRÁSOK

- Az Erdő* 1907–1920 között megjelent számaiból (képválogatás a 37–42. ábrák közt)
Az Erdő 1927–1945. között megjelent számaiból (képválogatás a 43–47.; 49–53.; 60–62. ábrák között)
- Böjte Csaba ofm írásai elmékedései: Meggyújtottam két szál gyertyát. 2010. november 30. (<http://www.magnificat.ro/portal/>)
- Bölcskei Gusztáv püspök: a Confessionának adott interjújában „Valami fáj, ami nincs” címmel, 2010. június 15.
- Dr. Kollwentz Ödön: Az alsó- és középfokú oktatás története. *Az Erdő (Erdészeti Lapok)* 1966 /313–319. o.; mint az esztergomi szakiskola volt igazgatója személyes beszámolója a MEVME és az egyesületi zászlóval kapcsolatos emlékeiről
- Dr. Madas András személyes visszaemlékezése a Vadászterdei iskolára
Erdészeti Lapok 1926. évi 143. o. 1936. februári szám, 1940. és 1948., 1949. évi számai
- Életrajzi adatok: Bögyözy Vilmos (Inokai Balázs, Pannonhalma apátsági papi otthon)
Daróczy Márton, Szopkó Péter, Illés László (Ifj. Illés László)
Szjő Ferenc (Mozsár Kálmánné, vitéz Tury Elemér leánya, Marika és Papp Péterné Korodi Csilla, Szjő testvéreinek unokája)
Cservenka Ferenc, vitéz Szekeres Károly (Inokai Balázs v. Szekeres unokája)
- Graf Franz Esterhazy's Forste und Jagden der Herrschaften Tata-Tóváros und Devecser 1902
Magyar közlöny 1945. évi számai
- Molnár Szilárd: A civil társadalom államosítása, *CIVIL Szemle* 2005. 3. szám
- Szekernyés János: Tanintézet a vadászterdőben 125 éves a temesvári erdészsképzés, *Heti Új Szó* 1911. január 2.
- <http://uj.katolikus.hu/>: Szentírás, Katolikus Lexikon, Szentek élete, Hírek – korábbi írások archívuma
- Wikipédia: Magyarország címere

ÁBRAJEGYZÉK

1. ábra / Szopkó Péter Vadászerdőn kelt erdőőri szakvizsga-bizonyítványa	11
2. ábra / Erdészeti oktatási centrumok az I. világháború előtti, majd azt követően az 1950-es évek elejéig	12
3. ábra / Daróczy Márton Vadászerdőn, 1916. 12. 20-án kelt erdőőri esküje.....	14
4. ábra / A temesvár–vadászerdei szakiskola épülete	15
5. ábra / Muck Andor kinevezési okirata Temesvár-Vadászerdőre.....	16
6. ábra / Muck Andor kinevezése magasabb fizetési osztályba sorolással Darányi Ignác F. M. miniszter aláírásával	17
7. ábra / Török Sándor által aláírt kinevezési okirat, melyben Muck András mint segéd erdőmérnök javadalmazása is megállapításra kerül	18
8. ábra / A görgényszentimrei szakiskola épülete, ahol 1941–44 közt ismét beindult a magyar nyelvű képzés, a magyar oktatás beindítását az Esztergomi iskolától kapott megbízása alapján Daróczy Márton felügyelte.....	19
9. ábra / Tatán a mai Vaszary János Ált. Isk. épülete 1905-ös felvételen, előtérben a Harangláb épülete	19
10. ábra / A Vaszary iskola falán elhelyezett emléktábla hirdeti az erdészeti szakiskola Tatára költözését és működését, erdészeti oktatástörténeti emlékhely	19
11. ábra / Esztergom, Erzsébet Királyné utcai iskola.....	20
12. ábra / Vezénylő utasítás Illés Vidor aláírásával Daróczy Mártonnak címezve	21
13. ábra / Csekefalvi Török Sándor 1864–1922 miniszteri tanácsos a Temesvár-Vadászerdei és a Tatai Erdészeti Szakiskola egykori igazgatója.....	22
14. ábra / Török igazgató úr sírja Tatán, a Környei úti temetőben számunkra is fontos erdészeti emlékhely.....	23
15. ábra / Középiskolás évfolyam, középen Illés Vidor, aki 1922-től igazgató és tiszteletből az 1922-ben elhunyt Török Sándor igazgató, illetve alul középen Daróczy Márton szolgálatvezető.....	23
16. ábra / Tatai továbbképző tanfolyamosok vizsgálva 1923-ból.....	24
17. ábra / Vizsgálva az 1921-ben végzett szakiskolásokról.....	24
18. ábra / A tanulmányaikat a háborúban töltött katonai szolgálat miatt megszakítani kényszerülő szakiskolások egyik csoportja, külön tablót nem készítettek, 1921. 07. 10-én szakvizsgáztak Tatán, Szekeres Károly alul baloldalt	25
19. ábra / Daróczy Tatán kiállított végbizonyítvány-másolata	26
20. ábra / Illés Vidor által kiállított szolgálati bizonyítvány.....	27
21. ábra / 1930-as esztergomi tabló	28
22. ábra / A 40'-s évek elején végzett diákok Esztergom Széchenyi téri felvonulása a MEVME és egyben az iskola zászlajával.....	29
23. ábra / Az esztergomi iskola lövészbajnoksapata az erdészeknél rendszeresített 8x65R-es kaliberű Mannlicher-karabélyokkal	29
24. ábra / Tanulmányi vadászat Esztergomban, középen Daróczy az elmaradhatatlan görbe bottal (Ezen a felvételen is látható, hogy a vadászatban résztvevők nyakkendőket viselnek.).....	29
25. ábra / Az egyik csemetekerti gyakorlat végén	30

26. ábra / Gyakran tartott a szakiskola oktatói kara amolyan kötetlen családi napot, ahol a családtagok, gyerekek is részt vettek, ez a felvétel is egy ilyen családi napon készült.....	30
27. ábra / A szakiskola elengedhetetlen kelléke a gyakorlati oktatáshoz feltétlen szükséges szertár, és persze a szertáráért felelős vezető (nagy valószínűséggel az oktatás szemléltetőanyagai még Vadászerdőről átmentett értékek).....	31
28. ábra / Tanulmányi vadászat: középen az iskola egy szintén neves igazgatója, Ágfalvi Imre tanár úr, Daróczy kollégája és közeli barátja.....	31
29. ábra / Felvételi követelmények a szakiskolákba történő felvételhez	32
30. ábra / Görgényszentimrei végzős diákok diákegyenruhában (az óraláncot viselő fiú Daróczy).....	33
31. ábra / Orvosi alkalmassági vizsgálatról kiállított bizonyítvány 1913-ból erdőőri alkalmazáshoz, ami már akkor is kötelező volt	34
32. ábra / Első osztályú magyar királyi erdőlegényből III. osztályú erdőőrre történő kinevezés Szopkó Péter részére	35
33. ábra / Szopkó Péter I. osztályú altiszti kinevezése Vadászerdőn 1917-ből.....	36
34. ábra / Az 1907. évi első évfolyam első száma	37
35. ábra / A nyitó szám beharangozó cikkének befejező sorai.....	38
36. ábra / Felterjesztő cikk	38
37. ábra / Felterjesztő cikk befejező sorai	39
38. ábra / Hirdetések.....	40
39. ábra / Szabolcska verse 1907-ből.....	41
40. ábra / Részlet az 1913. évi költségvetési előirányzatból	42
41. ábra / A főiskola költözése	43
42. ábra / Kimutatás a méhészetről	44
43. ábra / 1927 ismét elindul <i>Az Erdő</i> c. újság	46
44. ábra / Lelkes cikk 1941. januári szám.....	48
45. ábra / Az 1941. januári számból az elért eredményekről.....	48
46. ábra / Vadételreceptek.....	49
47. ábra / <i>Az Erdő</i> utolsó száma (v. Szekeres utolsó vezércikke)	50
48. ábra / MEASZ beadvány az F. M. miniszterhez 1927-ből	52
49. ábra / A Pápan hozott határozat	55
50. ábra / MEVME-tagságra buzdító cikk 1937-ből	59
51. ábra / Daróczy Márton.....	59
52. ábra / Szopkó Péter.....	60
53. ábra / Daróczy Szolgálati bizonyítványa.....	61
54. ábra / Daróczy levele 1941-ből a diákok imájáról	62
55. ábra / Daróczyék sírja Esztergomban.....	62
56. ábra / Az utolsó elnök vitéz Szekeres Károly.....	62
57. ábra / <i>Az Erdő</i> tudósítása az átadás-átvételről.....	63
58. ábra / Az egyesület zászlaja az iskolában marad.....	63
59. ábra / Dr. Almády Károly egyesületi ügyész édesapám gimnáziumi osztálytársa volt a tatai piarista gimnáziumban.....	64
60. ábra / Tata II., Esterházy u. 1., a MEVME székhelye Cservenka F. lakásán	64
61. ábra / Cservenka levele Daróczyhoz tagdíjak ügyében.....	65
62. ábra / A MEVME részéről Görgényszentimrének ajándékozott országzászló	69

63. ábra / Szij Ferenc	71
64. ábra / Ünneplés meghívó a zászlóavatásra, az 1. pont a „Magyar Hiszekegy”	73
65. ábra / Fotóbeszámoló az ünnepségről	77
66. ábra / Képek az ünnepségről	77
67. ábra / Az esztergomi iskola diákjainak tisztelgése az országzászló előtt a MEVME zászlajával az esztergomi Duna-parton	77
68. ábra / A zászló tárlója	78
69. ábra / Illés László.....	79
70. ábra / A 2000. augusztus 20-i Szent Jobb-körmeneten a zászló fiatalok kíséretében	81
71. ábra / A MEVME jelmondata a zászlón	82
72. ábra / Az egyesület címere és neve a zászlón	82
73. ábra / A zászló csúcscímere	82
74. ábra / A MEVME körbélyegzője	83
75. ábra / A rúd.....	83
76. ábra / Páter Bögözy Vilmos	85
77. ábra / A MEVME utolsó bejegyzett székhelye előtti emlékkő	100
78. ábra / Tata, a Kapucinus templom és rendház	101
79. ábra / A tatai Esterházy-uradalom erdész-vadász szakemberei 1937-ből.....	102

Vidékfejlesztési Minisztérium
Nemzeti Élelmiszerlánc-biztonsági Hivatal